

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Δραγατσανίου 6 (Πλ. Κλαυθμῶνος), ΑΘΗΝΑΙ - 122

Διευθυντής ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ἐπιμελητής ὕλης ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ 24ον ♦ Μάιος - Ἰούνιος 1979 ♦ ΤΕΥΧΟΣ 133

Ἄγκάθια καὶ Ροδοπέταλα

... Νὰ ξεχάσετε ὅσους σὺς ἔχουν ἀδικήσει.

Ὡς πρὸς τὰ «τερατάκια» τοῦ κόσμου, ἔτσι εἶναι ἡ Φύσις. Ἄν δὲν ὑπῆρχαν τὰ ἀγκάθια, πῶς θὰ ἐκτιμούσαμε τὰ ροδοπέταλα;

Αὐτὴ ἡ γῆ δὲν πρόκειται νὰ εἶναι κανενός, καὶ κανενός ἡ δόξα δὲν θα μείνῃ ἀθάνατη. Ἀρκεῖ νὰ προσπαθοῦμεν ὁ καθένας μας νὰ κόμῃ ὅ,τι καλύτερον δια νὰ βελτιώσῃ τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τοῦ συνόλου, διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὴν Ἱστορίαν τοῦ τόπου μας, διὰ νὰ γλυκάνῃ τὸν πόνον τῶν ἄλλων, ν' αὐξάνῃ τὴν καλωσύνην!

... Ὑπάρχουν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον ἀκόμῃ ΑΝΘΡΩΠΟΙ.
Αὐτὸ εἶναι μεγάλη ὑπόθεσις...

Ν. Β. ΤΩΜΑΛΑΚΗΣ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

(Ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ πρὸς τὴν Κυρία Πετρούλα Αλεξ. Παναγιωτίδη, γιὰ τὸ διβλίο της: ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΟΥ).

ΡΑΜΠΙΝΤΡΑΝΑΘ ΤΑΓΚΟΡ

Ὁ ὠκεανὸς τῶν πραγμάτων

Ἐσὺ ὠκεανὲ τῶν πραγμάτων, λένε, ὅτι σὲ ἀνήλιαγα βάθη σου ὑπάρχουν μαργαριτάρια καὶ πολύτιμα πετράδια δίχως τελειωμό. Πολλοὶ ἔμπειροι δῦτες ἐρευνοῦν μέσα στὴ θάλασσα γι' αὐτά. Μὰ δὲ μ' ἐνδιαφέρει νὰ πάρω κι' ἐγὼ μέρος.

Τὸ φῶς ποὺ ἀστράφτει στὴν ἐπιφάνειά σου, τὸ μυστήριο ποὺ φουσκώνει τὸ στῆθος σου, ἡ μουσικὴ ποὺ τρελαίνει τὰ κύματά σου, κι' ὁ χορὸς ποὺ ταξιδεύει στὸν ἀφρό σου, μοῦ ἀρκοῦν.

Ἄν ποτε τὰ θαρεθῶ, θὰ βουτήξω στὸ ἀπύθμενο βάθος σου, ὅπου ὑπάρχει ὁ θάνατος, ἢ ὁ θησαυρός.

Ἄπο ἄστρο σὲ ἄστρο...

Θὰ μ' ὀδηγήσεις ἀπ' ἄστρο σ' ἄστρο, νὰ μὲ ξυπνήσεις σὲ καινούργιο πρωινὸ ἀγάπης.

Εἶναι ἡ ἀγάπη σου ποὺ κάνει νὰ ξεχύνεται τὸ εἶναι μου μέσα ἀπὸ τὸν λαβύρινθο καναλιῶν νέας ζωῆς, πάνω ἀπ' τοὺς ἀτελείτητους κόσμους σου.

Θὰ μὲ ξαφνιάσεις μὲ καινούργιες ὀπτασίες ἐκπλήρωσης σὲ κάθε καμτὴ τοῦ δρόμου, καὶ θὰ πλάσεις τὶς στιγμές μου μὲ ἀθάνατα σχήματα χαρᾶς.

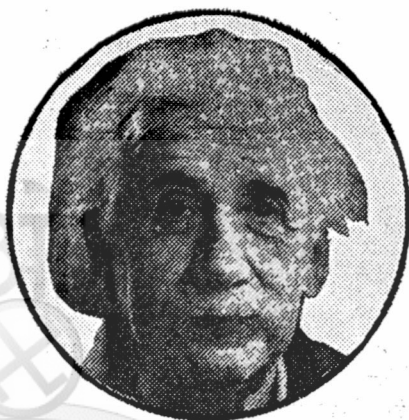
Ἡ ἀπέραντη ζωὴ ποτὲ δὲ θὰ μένει ἀλυσόδετη σὲ ἀμετάβλητα δεσμά ἀθανασίας, ἀλλὰ βιαστικὰ θὰ περνᾷ ἀπὸ θάνατο σὲ θάνατο, σὲ ἀναρίθμητους βωμοὺς φωτὸς στὸ αἰώνιό της προσκύνημα ἀγάπης.

Μετάφραση Εὐφης Λαγοπούλου - Ἀποστολίδου

Τι ἐπίστευε

ὁ μέγας

Ἄλνσταϊν

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ἀπὸ τὴν γέννηση τοῦ Ἀλβέρτου Ἀϊνστάϊν, ὁ ὁποῖος ἔδωσε στὸν κόσμο τὴν Γενικὴ Θεωρία τῆς Σχετικότητος, τὸ «μαγικὸ μάτι», γιὰ τὴν ἐξιχνίαση τοῦ μικρόκοσμου καὶ τοῦ μακρόκοσμου—τοῦ πυρήνος τοῦ Ἀτόμου καὶ τῶν ἐσχατιῶν τοῦ Διαστήματος, δημοσιεύθηκαν πολλὰ ἄρθρα γιὰ τὸ φῶς πὺν ἔριψε ὁ μέγας φυσικὸς στὰ κοσμολογικὰ προβλήματα. Ὁ ΙΑΙΣΟΣ ἀναδημοσιεύει ἓνα ἄρθρο του ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «THE THEOSOPHIST» (Μάρτιος 1931), γιὰ τὴν Θρησκεία καὶ Ἐπιστήμη.

**

Πᾶν ὅτι οἱ ἄνθρωποι πράττουν ἢ σκέπτονται, ἀφορᾷ στὴν ἱκανοποίηση ἀναγκῶν πὺν αἰσθάνονται ὅτι ἔχουν ἢ τὴν ἀποφυγὴ

πόνων. Ἄς τὸ ἐνθυμοῦμεθα αὐτὸ ὅταν ζητοῦμε νὰ ἐννοήσωμε κινήσεις πνευματικῆς ἢ διανοητικῆς καὶ τὸν τρόπο τῆς ἀναπτύξεώς των. Αἰσθήματα καὶ πόθοι εἶναι οἱ κινήτριες δυνάμεις ὅλων τῶν προσπαθειῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς παραγωγικότητος του, ὅσο εὐγενεῖς κ' ἂν παρουσιάζωνται.

Τί εἶναι λοιπὸν οἱ ἀνάγκες καὶ τὰ αἰσθήματα πὺν ἔφεραν τὸν ἄνθρωπο πρὸς τὴν θρησκευτικὴν σκέψη καὶ στὴν πίστη ὑπὸ τὴν πλατεῖα τῆς ἔννοιας; Μὲ μιὰ βραχεῖα ἐξέταση βλέπομε πὺς οἱ πλέον ποικίλες συγκινήσεις ἐδρεῖουν στὴ βάση τῆς θρησκευτικῆς σκέψεως καὶ ἐμπειρίας.

Στοὺς πρωτόγονους λαοὺς τὴν διέγερση ἰδεῶν θρησκευτικῶν φέρνει ὁ φόβος: Ὁ φόβος

τῆς πείνας, τῶν ἀγρίων θηρίων, τῆς ἀσθενείας καὶ τοῦ θανάτου. Δοθέντος δὲ ὅτι ἡ κατανόησις τῶν αἰτιωδῶν σχέσεων στοὺς ἀνθρώπους ἐκείνου τοῦ ἐπιπέδου ὑπάρξεως εἶναι λίαν περιορισμένη, ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ πλάθει μιὰ ὄντοτητα, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ὅμοια μὲ αὐτὸν τὸν ἴδιον, ἀπὸ τὴν θέληση καὶ τὴν δράση τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται οἱ ἐκδηλώσεις πού ὁ ἄνθρωπος φοβᾶται. Ἐλπίζει νὰ ἐπιτύχη τὴν εὖνοια τῆς ὀντότητος αὐτῆς μὲ πράξεις καὶ θυσίες, πού σύμφωνα μὲ τὶς παραδόσεις τοῦ λαοῦ ὑποτίθεται ὅτι μπορεῖ νὰ καταπραΐνουν αὐτὴ τὴν ὄντοτητα ἢ νὰ τὴν καταστήσουν εὐμενῆ πρὸς τὸν ἄνθρωπο. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς θρησκείας τὸ ὀνομάζω θρησκεία τοῦ φόβου.

Ἡ θρησκεία αὐτὴ ἐδραϊώνεται σημαντικὰ — ἂν καὶ δὲν ἔχη προκληθῆ— ἀπὸ τὸν σχηματισμὸ ἑνὸς ἱερατείου, πού ἰσχυρίζεται ὅτι ἐκτελεῖ χρέη διαμέσου μεταξὺ λαοῦ καὶ ὄντοτητος καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἐπιτυγχάνει θέση ἰσχύος. Ἐνας ἀρχηγὸς ἢ ἓνας δεσπότης, ἢ ἀκόμη μιὰ προνομιοῦχος τάξις, τῆς ὁποίας οἱ ἐξουσίες διατηροῦνται κατὰ διαφόρους τρόπους, συνεταιρίζουν τὴν ἱερατικὴ λειτουργία μὲ τὴν κοσμικὴ ἐξουσία, χάριν μεγαλυτέρας ἀσφαλείας, ἢ μιᾶς συμμαχίας τῶν πολιτικῶν συμφερόντων μὲ ἐκεῖνα τῆς ἱερατικῆς τάξεως.

Μιὰ ἄλλη πηγὴ θρησκευτικῆς ἀναπτύξεως εὐρίσκεται στὰ κοινωνικὰ αἰσθήματα. Οἱ πατέρες, οἱ μητέρες, ὅπως καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν μεγάλων κοινοτήτων σφάλονται καὶ εἶναι θνητοί, ὅμως ὑπάρχει μιὰ λαχτάρια γιὰ κάποια

ἀνώτερη ὁδήγησις, γιὰ ἀγάπη καὶ βοήθεια στὴν ἀνάγκη, καὶ αὐτὴ διεγείρει τὴν κοινωνικὴ ἢ ἠθικὴ ἀντίληψη περὶ Θεοῦ. Αὐτὸς εἶναι ὁ θεὸς τῆς Προνοίας, ὁ ὁποῖος προστατεύει, ἀποφασίζει, ἀνταμείβει, τιμωρεῖ. Εἶναι ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος, στὴ φάση τῆς διανοίξεως τοῦ νοητικοῦ ὀρίζοντος τοῦ ἀνθρώπου, ἀγαπᾶ καὶ προνοεῖ γιὰ τὴ ζωὴ τῆς γενιᾶς ἢ τῆς ἀνθρωπότητος ἢ τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς. Εἶναι ἡ παραμυθία στὶς ἀτυχίες καὶ τὶς ἀνικανοποίητες ἐπιθυμίες, ἡ προστασία τῶν ψυχῶν τῶν θανόντων. Αὐτὴ εἶναι ἡ περὶ Θεοῦ κοινωνικὴ ἢ ἠθικὴ ἀντίληψις. Εἶναι εὐκόλο νὰ παρακολουθήσωμε στὴν Ἁγία Γραφὴ τοῦ ἐβραϊκοῦ λαοῦ, τὴν ἐξέλιξη τῆς θρησκείας τοῦ φόβου σὲ θρησκεία τῆς ἠθικῆς, ἢ ὁποία περαιτέρω ἀνεπτύχθη στὴν Καινὴ Διαθήκη.

Οἱ θρησκείες ὄλων τῶν πολιτισμένων λαῶν, ἰδιαίτερα τῶν ἀνατολικῶν, εἶναι κυρίως θρησκείες ἠθικῆς. Ἡ μεταμόρφωσις τῆς θρησκείας τοῦ φόβου σὲ θρησκεία ἠθικὴ, ἀποτελεῖ σημαντικὴ πρόοδο στὴ ζωὴ ἑνὸς λαοῦ. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀποφύγωμε τὴν προκατάληψη τῆς θεωρήσεως τῶν θρησκειῶν τῶν πρωτογόνων λαῶν ὡς θρησκειῶν φόβου ἀπλῶς καὶ ἐκείνων τῶν πολιτισμένων λαῶν ὡς θρησκειῶν καθαρῶς ἠθικῶν. Ὅλες οἱ θρησκείες ἔχουν ἀνάμικτη μορφή, μολονότι ὑπερτερεῖ τὸ ἠθικὸ στοιχεῖο στὰ περισότερο ὑψηλὰ κοινωνικὰ ἐπίπεδα ζωῆς. Κοινὸς δὲ εἶναι σ' ὄλες τὶς θρησκείες αὐτῆς ὁ ἀνθρωπόμορφος χαρακτῆρ τοῦ Θεοῦ.

Μόνον τὰ ἔξαιρετικῶς προικισμένα ἄτομα ἢ οἱ ἰδιαίτερώς εὐγενεῖς κοινότητες ἀνιηρόνουνται οὐσιωδῶς ὑπεράνω τοῦ ἐπιπέδου αὐτοῦ. Σ' αὐτὲς συγαντοῦμε ἓνα τρίτον ἐπίπεδον θρησκευτικῆς ἐμπειρίας, ἂν καὶ σπανίως ἀπαντᾶται σὲ καθαρὴ μορφῇ. Θὰ ὠνόμαζα αὐτὸ τὸ ἐπίπεδον: κοσμικὴ θρησκευτικὴ αἴσθησις. Εἶναι δύσκολο νὰ τὴν ἐξηγήσωμε σὲ κείνους ποὺ δὲν ἔχουν τέτοια ἐμπειρία, διότι δὲν ὑπαιεόρχεται ἢ ἀνθρωπόμορφος ἀντίληψις τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος κατανοεῖ τὴν ματαιότητα τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων στόχων, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὴν εὐγένεια καὶ τὴν θαυμάσια τάξη ποὺ ἀποκαλύπτεται στὴ Φύση καὶ τὸν κόσμο τῆς σκέψεως. Ἀντιλαμβάνεται τὴν ἀτομικὴ μοῖρα σὰν φυλακὴ καὶ ζητάει νὰ αἰσθανθῇ τὴν καθολικότητα τῆς ὑπάρξεως σὰν πλήρη σημασίας ἐνότητα.

Ἐνδείξεις τέτοιᾶς κοσμικῆς θρησκευτικῆς αἰσθήσεως εὐρίσκονται ἀκόμη καὶ στὰ πρῶτα ἐπίπεδα ἀναπτύξεως τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, ἐπὶ παραδείγματι στοὺς Ψαλμοὺς τοῦ Δαβὶδ καὶ τοὺς Προφῆτες. Τὸ κοσμικὸ στοιχεῖο ἀπαντᾶται περισσότερο στὸν Βουδδισμό, ὅπως τὸ ἔδειξε στὸ ἔργον του ὁ σοφὸς Σοπενχάουερ.

Οἱ θρησκευτικὲς διάνοιες ὁλῶν τῶν ἐποχῶν, διακρίνονται γι' αὐτὴ τὴν κοσμικὴ θρησκευτικὴ αἴσθησις ποὺ δὲν ἀναγνωρίζει οὔτε δόγματα, οὔτε Θεὸ πλάσματα «κατ' εἰκόνα τῶν ἀνθρώπων». Συνεπῶς δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξη ἐκκλησία τῆς ὁποίας οἱ

κύριες διδασκαλίαι νὰ βασίζωνται σὲ μιὰ κοσμικὴ θρησκευτικὴ ἐμπειρία. Ἐξ αὐτοῦ προκίπτει ὅτι μετοξὺ τῶν αἰρετικῶν ὄλων τῶν ἐποχῶν εὐρίσκομε ἐμπνευσμένους ἀνθρώπους, τόσο ὑψηλῆς θρησκευτικῆς ἐμπειρίας, οἱ ὅποιοι συχνὰ ἐφαίνοντο στοὺς συγχρόνους τῶν σᾶν ἄθεοι, ἢ, κατὰ τὴν ἐκτιθέμενη γωνία σκέψεως, σὰν ἅγιοι, ἀνθρώπους σὰν τὸν Δημόκριτο, τὸν Φραγκίσκο τῆς Ἀσίζης καὶ τὸν Σπινόζα.

Πῶς μπορεῖ νὰ ἐπικοινωνήσῃ κανεὶς μ' αὐτὴ τὴν κοσμικὴ θρησκευτικὴ ἐμπειρία, ὅταν δὲν προσκομίζῃ μιὰ συγκεκριμένη ἀντίληψη τοῦ Θεοῦ ἢ μιὰ θεολογία; Μοῦ φαίνεται πῶς ἡ σημαντικώτερη λειτουργία τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης συνίσταται στὴν ἀφύπνισις τοῦ κοσμικοῦ αὐτοῦ συναισθήματος σ' ἐκείνους ποὺ εἶναι δεκτικοί. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἐπιτυγχάνομε μιὰ ἐρμηνεία τῆς σχέσεως μετὰ τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Θρησκείας ποὺ εἶναι πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν κοινῶς θεωρουμένη. Ἀπὸ τὴν μελέτη τῆς ἱστορίας μάθαμε νὰ θεωροῦμε τὴν θρησκεία καὶ τὴν ἐπιστήμη ὡς ἀνταγωνιστικὲς ἀσυμφιλίωτα, κι' αὐτὸ γιὰ ἓναν προφανῆ λόγο: διότι ὅποιος εἶναι διαποτισμένος ἀπὸ τὴν σημασίον τοῦ νόμου τῆς αἰτιότητος σὲ πᾶν ὅ,τι συμβαίνει καὶ ἀποδέχεται τὴν ἀληθινὴν σημασίαν τῆς αἰτιότητος, θεωρεῖ ἀπαράδεκτη τὴν ιδέα μιᾶς Ὀντότητος, ἢ ὁποία παρεμβαίνει στὰ συμβαίνοντα στὸν κόσμο. Οὔτε ἡ θρησκεία τοῦ φόβου οὔτε ἡ θρησκεία τῆς κοινωνικῆς ἠθικῆς θὰ μπορέσουν νὰ τὸν πείσουν. Ἐνας Θεὸς ἀντα-

μείβων ἢ τιμωρὸς εἶναι ἄδιανόητος, διότι ὁ ἄνθρωπος δρᾷ σύμφωνα μὲ τις ἐξωτερικὲς καὶ ἐσωτερικὲς ἀνάγκες, ἐπομένως στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ θάπρεπε νὰ εἶναι ἕνα ἐλάχιστα ὑπόλογο ὅπως καὶ ἕνα ἄψυχο ἀντικείμενον γιὰ τις κινήσεις ποὺ ὑφίσταται.

Ἡ ἐπιστήμη, ἐν τούτοις, κατηγορήθηκε ὅτι ὑπονομεύει τὴν ἠθική, ἐσφαλμένως, διότι ἡ ἠθικὴ συμπεριφορὰ τοῦ ἀνθρώπου βασίται στὴ συμπάθεια, τὴν ἀγωγή, τὶς κοινωνικὲς σχέσεις καὶ δὲν ἀπαιτεῖ τὴν τριτεγγίση τῆς θρησκείας. Ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἦταν ἀληθινὰ θλιβερὸς ἂν ἔπρεπε νὰ τηρῆται στὴν τάξη ἀπὸ τὸν φόβο τῆς τιμωρίας καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς μετὰ θάνατον ἀνταμοιβῆς.

Εἶναι φυσικὸ λοιπὸν τὸ ὅτι οἱ ἐκκλησίαι πάντοτε καταπολέμησαν τὴν πρόοδο τῆς ἐπιστήμης καὶ κατεδίωξαν τοὺς καλλιεργητάς της. Ἐξ ἄλλου, ὅμως, βεβαιῶνω ὅτι ἡ κοσμικὴ θρησκευτικὴ αἴσθησις εἶναι ἡ πιὸ δυνατὴ καὶ πιὸ εὐγενικὴ ἀπὸ τις κινήσεις δυνάμεις τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρευνῆς. Ὅποιος δὲν ἐκτιμᾷ τὴν τρομερὴν προσπάθεια καὶ πρὸ πάντων τὴν ἀφοσίωσις, χωρὶς τις ὁποῖες δὲν προκίπτει καμμία δημιουργία τῆς ἐπιστημονικῆς σκέψεως, αὐτὸς δὲν μπορεῖ νὰ κρίνῃ τὴ δύναμιν τοῦ αἰσθημάτων ποὺ προκίπτει ἀπὸ μιὰ

τέτοια ἐργασία, μακριὰ ἀπὸ τὴν ζωὴ τῆς πρακτικῆς καθημερινότητος. Πόσο βαθειὰ πίστη στὸ ἔλλογον τῆς δομῆς τοῦ σύμπαντος καὶ τί ἔντονη λαχτάρα νὰ τὸ κατανοήσουν, ἔστω μονάχα κάποια μικρὴ ἀκτίνα τοῦ ἀποκαλυφθέντος λόγου στὸν κόσμον, πρέπει νὰ εἶχαν ὁ Κέπλερος καὶ ὁ Νεύτων, ὥστε νὰ καταστοῦν ἱκανοὶ νὰ ἀποκαλύψουν τὸν μηχανισμό τῶν οὐρανῶν, κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τῆς μοναχικῆς ἐργασίας των...

Μονάχα ἐκεῖνος ποὺ γνωρίζει τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευνα στὶς πρακτικὲς τῆς ἐφαρμογῆς μπορεῖ νὰ ξεπέσει σὲ πεπλανημένη ἐρμηνεία τῆς νοοτροπίας τῶν ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι, περιβαλλόμενοι ἀπὸ σκεπτικιστὰς συγχρόνους, φανέρωσαν τὴν ὁδὸ στὰ λεπτὰ πνεύματα ὄλων τῶν χωρῶν, γιὰ αἰῶνες. Μονάχα ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν ἀφιερῶσει τὴ ζωὴ τους σ' αὐτοὺς τοὺς σκοποὺς, αὐτοὶ ἔχουν ζῶσαν ἀντίληψιν τῆς ἐμπνεύσεως, ἡ ὁποία ἔδωσε στοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς τὴ δύναμιν νὰ μείνουν πιστοὶ στὴν ἀποστολὴ τους, παρὰ τὰ ἀναρίθμητα λάθη.

Αὐτὴ τὴν ἱκανότητα τὴν δίνει ἡ κοσμικὴ θρησκευτικὴ αἴσθησις.

Ἐνας σύγχρονος εἶπε σωστά: Οἱ μόνοι βαθειὰ θρησκευτικοὶ ἄνδρες τῆς ἐποχῆς μας, κατὰ μέγα μέρος ὑλιστικῆς, εἶναι οἱ εἰλικρινεῖς ἐρευνηταί.

Τοῦ ὀρθοδόξου ἱερέως αἰδ. ΖΑΝΟΥ ΓΟΥΓΟΥΤΑ

Ἐδῶ στήν Ἀμερική, ὑπάρχουν καί διατηροῦν ναοὺς λατρείας 265 (!) διαφορετικῆς Χριστιανικῆς παραφυάδες, καί ὅλοι πιστεύουν στήν Ἁγία Γραφή, μέ πολλὰ ἑκατομμύρια ὁπαδούς. Γιὰ τοῦτο, πρέπει νά μᾶς διακρίνει ἡ κατανόηση καί ΑΝΟΧΗ — (Toleration) πρὸς τοὺς ἀκολουθώντας διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ δικὰ μας θρησκευτικὰ «πιστεύω».

Διότι, τὰ θρησκευτικὰ «πιστεύω» καί γενικά ἡ ἀνθρώπινη συμπεριφορὰ ρυθμίζεται ἀπὸ πολλὰ ἀσυνείδητα κίνητρα καί ἐξωτερικά ἐρεθίσματα, τὰ ὁποῖα, ὄχι σπανίως, ἀντιφάσκουν μεταξύ των.

Στήν ψυχολογική ἀνάλυση, τοὺς πολὺ φανατικούς θρησκούς τοὺς δεσπόζει μία ἐγωιστική σκληρότης (σαδιστική καί μαζοχιστική, θά ἔλεγε κανεὶς), πρὸς τοὺς ΜΗ συμφωνώντας μαζί των!...

Μᾶς εἶναι ἀρκετὸν νά θυμηθοῦμε τοὺς Ἱεροεξεταστὰς καί τοὺς Ἁγιορείτας καλογῆρους,

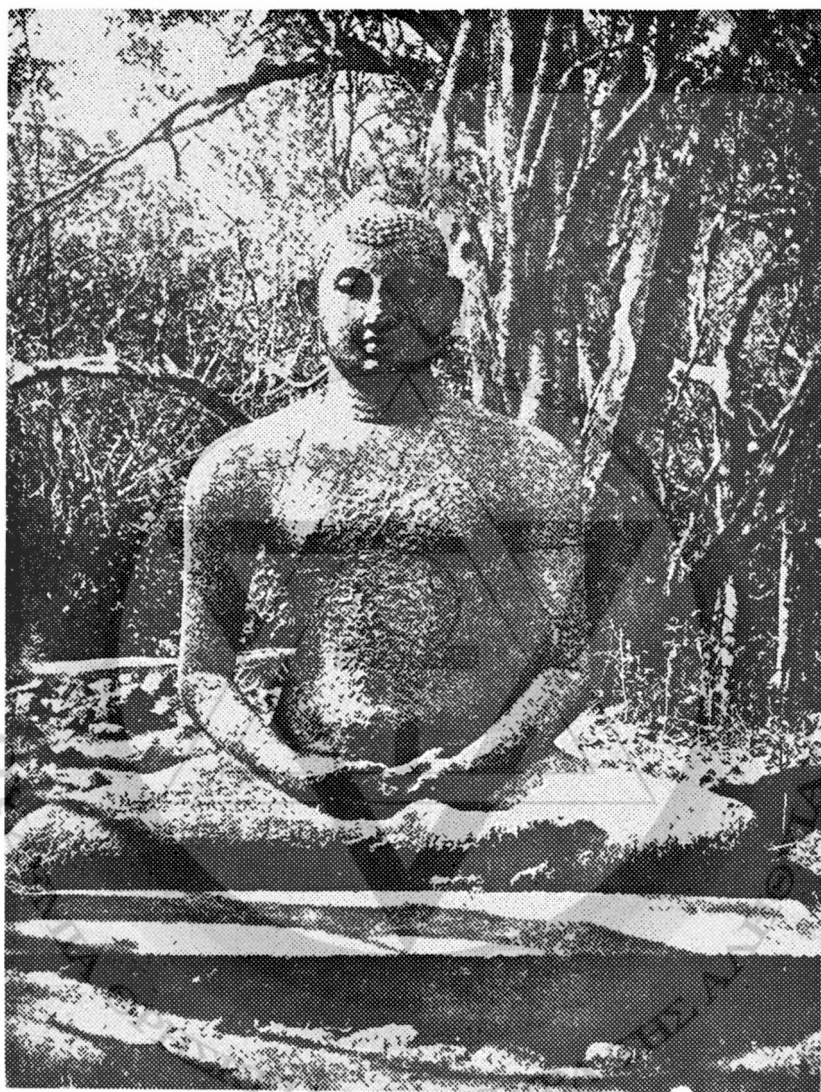
πού δὲν μνημονεύουν τὸν ἀείμνηστον μας Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἀθηναγόραν τὸν Α΄ («παιναίρετικόν» τὸν ἔλεξαν λόγῳ οἰκουμενισμοῦ) καί τὸν Πάπα τῆς Ρώμης («Υἱὸν τοῦ Σατανᾶ!»).

Οἱ τοιοῦτοι πιστοί, δίχως τὸν τοιοῦτον φανατισμὸν τους, δὲν αἰσθάνονται σιγουριά μέσα στὸ πλοῖο τῆς πίστεως των!...

Δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτοι, ἀλλὰ ἀξιοὶ λύπης. Γιὰ τοῦτο, πρέπει νά ἔχωμε τὴν ψυχοδιολογική μὀρφωση γιὰ νά μπορούμε νά ξεχωρίζωμε τοὺς ἀνθρώπινους χαρακτήρες καί τότε θά ξεύρωμε τί ἔχουμε νά περιμένουμε καί οὔτε νά ἐκπληρωσώμεθα, οὔτε νά ἀπογοητευώμεθα, ἀλλὰ νά διδασκώμεθα νά ἔχωμε ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ καί ΑΝΟΧΗ καί ζῶσα χριστιανική ΑΓΑΠΗ καί γιὰ κείνους, πού δὲν συμφωνοῦν μαζί μας.

Αἰδ. ΖΑΝΟΣ ΓΟΥΓΟΥΤΑΣ
Ντητροίτι, Μίσιγαν

Ἐπερβαίνει τὴν κατανόηση ἡ Εἰρήνη,
ποὺ φωλιάζει στὶς καρδιές τῶν ζώντων μετὰ τοῦ Αἰωνίου.
Εἶναι μιὰ Δύναμις ἀνανεωτικὴ τῶν πάντων,
ἐκεῖνη ποὺ ζῆ καὶ κινεῖται ἐντὸς τῶν γνωριζόντων
τὸν Ἐαυτὸν ὡς Ἐνα.

ΒΡΑΧΜΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΒΟΥΔΔΙΣΜΟΣ

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

1. ΒΡΑΧΜΑΝΙΣΜΟΣ

Ὁ Βραχμανισμὸς ἢ Ἰνδουισμὸς εἶναι ἡ ἀρχαιότερη ἀπὸ τὶς θρησκείες, πὺν βρῖσκονται ἀκόμη σὲ λειτουργία.

Εἶναι θρησκεία φιλοσοφική, ἡ ὁποία στηρίζεται στὴν ἀντίληψη, ὅτι ὁ φαινομενικὸς κόσμος εἶναι ἀπατηλὸς, ὅτι δὲν ἔχει πραγματικὴ ὑπόσταση, ὅτι εἶναι μιὰ πλάνη, μιὰ «μαγὰ», ὅπως τὴ λέγουν.

Πίσω ὁμως ἀπὸ τὴν ἀπατηλότητα τοῦ κόσμου καὶ τῆς ὑπάρξεως, ὑπάρχει ἡ μοναδικὴ πραγματικότης, ἡ ὁποία εἶναι ἡ Θεότης, τὸ Βράχμαν. Σ' αὐτὸ τὰ πάντα ἐμπεριέχονται, ἀπ' αὐτὸ ἐξεπορεύθη τὸ Σύμπαν καὶ σ' αὐτὸ θὰ ἐπανέλθῃ τὸ πᾶν, κατὰ τὸ τέλος τοῦ μεγάλου κύκλου τῆς Ἐκδηλώσεως. Τοῦ λεγόμενου «κύκλου τοῦ Μάχα-Κάλπα».

Ὁλόκληρος ὁ κόσμος δὲν εἶναι παρὰ τὸ ὄνειρο τοῦ Βράχμαν. Ἡ ὑπόσταση τοῦ κόσμου εἶναι πραγματικὴ ὅσο ἐνὸς ὄνειρου καὶ διαρκεῖ, ὅσο διαρκεῖ τὸ ὄνειρο τοῦ Βράχμαν.

Ἀπὸ τὸ Βράχμαν ἐξεπορεύθη τὸ Σύμπαν. Εἶναι ἡ κατάσταση τῆς Ἐκδηλώσεως τῶν κόσμων, ὀνομαζομένη «Μανθαντάρα». Κατὰ τὸ τέλος τῆς Ἐκδηλώσεως, οἱ κόσμοι θὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸ Βράχμαν, «εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Πατρός», ὅπως λεγομεν εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Τὸ πᾶν θὰ περιέλθῃ σὲ κατάσταση ἀνεκδήλωτη, ὀνομαζομένη «Πρελαγια».

Ἡ ἐναλλαγὴ Ἐκδηλώσεως καὶ Ἀνεκδηλώτου, Μανθαντάρα καὶ Πρελαγια, ὕλικου κόσμου καὶ πνευματικοῦ κόσμου, σὲ ἀπίθανα τεράστια χρονικὰ διαστήματα, εἶναι «οἱ Ἡμέρες καὶ οἱ Νύχτες τοῦ Βράχμαν».

Τὸ Βράχμαν ἐκδηλώνεται τριαδικῶς, ὅπως τριαδικῶς ἐκδηλώνεται ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν. Βράχμας ὁ δημιουργὸς, Βισνοῦ ὁ συντηρητής, Σίβας ὁ καταλυτὴς τῶν μορφῶν. Ὁγδοῆ ἐνσάρκωση τοῦ Βισνοῦ εἶναι ὁ Κρισνᾶ, ὁ Θεὸς - ἦρωας, ὁ Θεὸς - Λόγος τοῦ Βραχμανισμοῦ. Ὑπάρχουν ὁμως καὶ ἄπειροι ἄλλοι θεοὶ καὶ ἦρωες, ἄρρενες καὶ θήλειες, δημιουργήματα συμβολικὰ τῆς σοφίας τῶν ἱερέων, ἢ δημιουργήματα νοσηρὰ τῆς λαϊκῆς δεισιδαιμονίας. Τὸ Βραχμανικὸ Πάνθεον εἶναι πολυπληθέστερο ἀπὸ τὸ Ἀρχαιοελληνικὸ, ἀλλὰ δὲν θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ, διότι οὔτε νὰ εἰσχωρήσωμε στὸν συμβολισμό του μποροῦμε, οὔτε μᾶς ἐνδιαφέρουν οἱ λαϊκῆς δεισιδαιμονίες, πὺν εἶναι ἐπί-

σης πολυπληθέστερες και από τις 'Αρχαιοελληνικές και από τις Χριστιανικές.

Θά ήταν ίσως ενδιαφέρον να αναφέρουμε, ότι κατά τή μυθολογούμενη μάχη τής Καρουξέτρα, όπως τήν περιγράφει ή Βαλαβαράτα και μεταφράζει ο Δημήτριος Γαλανός ο 'Αθηναίος, έξαπελύθησαν εκατέρωθεν υπερφυσικά μουσικά όπλα, πού προκάλεσαν λάμψιν μυριών ήλίων, τά όποια έπρόκειτο να έπιφέρουν τρομακτικές καταστροφές. Τότε έπεμβαίνουν οι όσοι Βραχμάνες και αναγκάζουν τούς κυρίους τών υπερφυσικών βλημάτων να τά ανακαλέσουν, ώστε να μή καταστραφή ο κόσμος. Πρόκειται μήπως περι πυρηνικής ενεργείας; 'Αλλά πού είναι σήμερα οι όσοι Βραχμάνες, για να σώσουν τόν κόσμο, αν έξαπολυθή πυρηνική καταστροφή;

Ώς ξαναγυρίσωμε στο Βράχμαν. Τό έχουν παραστήσει σαν μιá Φλόγα, τής όποίας οι σπινθήρες αποτελούν τις ανθρώπινες ψυχές, όνομαζόμενες Ώτμαν, οι όποιες εκδηλώνονται στον υλικό κόσμο, σαν ανθρώπινα όντα. Αυτή ή έσωτερική ένότης ατομικής ψυχής και Βράχμαν, μονάδος και Συνόλου, εκφράζεται από τήν περίφημη φράση: «Tat twam Asi», πού σημαίνει, «'Εγώ είμαι σύ». Είναι τό ίδιο περιεχόμενον πού εξέφρασεν ο 'Ιησούς, κατά 'Ιωάννην, λέγοντας: «'Εγώ εν τῷ πατρί μου και υμεις εν εμοι καγω εν υμιν».

Αυτή τήν ένότητα του ατομικού προς τό παγκόσμιο, τής ατομικής ψυχής προς τήν παγκόσμια ψυχή, επιδιώκει να πραγματοποιήση ή Γιόγκα. 'Η λέξη Γιόγκα σημαίνει «'Ενωση», δηλ. ένωση του ατομικού προς τό παγκόσμιο. Δεν έχει βέβαια καμμιά σχέση με τις διαφημιζόμενες στα περιοδικά και στις εφημερίδες σαν δήθεν Γιόγκα, οι όποιες είναι άπλές ασκήσεις γυμναστικής ή άναπνοής. Οι πραγματικές, οι παραδοσιακές Σχολές Γιόγκα, πού είναι έπτά και είναι αρχαιότερες, αντίστοιχούν προς τις έπτά άκτίνες τής 'Ανθρωπότητος. Είναι οι ακόλουθες: Ράτζα - γιόγκα, Γνάνα - γιόγκα, Κάρμα - γιόγκα, Χάθα - γιόγκα, Λάγια - γιόγκα, Μπάκτι - γιόγκα, Μάντρα - γιόγκα.

Στό τέρμα του κύκλου τών ύπάρξεων ή Μετενσαρκώσεων, οι όποιες ρυθμίζονται από τήν άπαραβάτη δικαιοσύνη του Νόμου του Κάρμα, ή ατομική ψυχή, τό άτμαν, θά συγχωνευθή στην παγκόσμια ψυχή, στην ουσία του Βράχμαν, όπως διαλύεται ή σταγόνα του νερού μέσα στον 'Ωκεανό.

Ο Βραχμανισμός ή 'Ινδουισμός, ευρύτατα διαδεδομένος στην άπέραντη 'Ινδία, με λαϊκή βεβαίως μορφή και με ένα πλήθος προλήψεις και δεισιδαιμονίες, είναι συνέχεια και εξέλιξη τής πανάρχαιας Βεδικής θρησκείας τών 'Αρειών. Τά ιερά της βιβλία είναι οι Βέδες, τά Ουπανισάντ, ή Πουράνα, ή Ραμαγιάννα, ή Μαχαμπαράτα, ή Βαλαβαράτα και ή γνωστότερη στον Δυτικό κόσμο Μπαγκαβάντ - Γκιτά, τής όποίας ύπάρχουν πολλές μεταφράσεις σε ξένες γλώσσες και τρεις μεταφράσεις στα 'Ελληνικά. 'Η πληρέστερη —

ίσως και από όλες τις ξένες — του Δημητρίου Γαλανού του Ἀθηναίου, ὁ ὁποῖος — ὅπως ὁ ἴδιος γράφει — τὴν «ἐδιδάχθη» εἰς τὴν Κασσῆν, τὴν πόλιν τῶν Βραχμάνων, ὅπου ἔζησε 40 χρόνια, ἐκδοθεῖσα πρὸ 130 ἐτῶν, γραμμμένη σὲ ἀρχαιοελληνικὴ διάλεκτο, ἐξαντλημένη ἀπὸ πολλὰ χρόνια. Δεύτερη, σὲ στίχους τολμηρῆς δημοτικῆς, τοῦ Τίμου Βρατσάνου, ἐκδοθεῖσα τὸ 1950, καὶ αὐτὴ ἐξαντλημένη. Τρίτη τοῦ κ. Γ. Ζωγραφάκη (ἔκδοσις 1966).

Τὸ δίδαγμα τῆς Γκιτᾶ περιστρέφεται στὸ ὅτι ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ γίνῃ ἀναχωρητῆς γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἔνωσή του μὲ τὴν Θεία Ζωή. Ἡ ἔνωση αὐτὴ μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῇ καὶ μέσα στὴν τύρβη τοῦ κοινωνικοῦ βίου, ἀφοῦ τὰ ἐμπόδια γιὰ τὴν ἔνωση δὲν βρίσκονται ἔξω ἀπὸ μᾶς, ἀλλὰ βρίσκονται μέσα μας. Εἶναι ὅμως ἀνάγκη νὰ σιγήσῃν τὰ πάθη, νὰ κυριαρχηθοῦν οἱ αἰσθήσεις, νὰ σταματήσῃ ἡ ἔλξη καὶ ἡ ἀποστροφή τῶν διαφόρων καταστάσεων, καθὼς καὶ τῶν προσώπων, νὰ γίνῃ ὁ ἄνθρωπος ἀπαθὴς καὶ ἀδιάφορος γιὰ τοὺς καρποὺς τῶν πράξεών του. Τότε μπορεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἐναρμόνισή του μὲ τὴ Θεία Ζωὴ καὶ τὴν ἔνωσή του μὲ τὴ Θεϊότητα.

Ἀπὸ τὸν Ἰνδουισμό ἢ Βραχμανισμό ἐξεπήγασεν ὁ Βουδδισμός, διατηρήσας τὴν πίστη στοὺς νόμους τῆς Μετενσαρκώσεως καὶ τοῦ Κάρμα, τοὺς ὁποῖους θὰ ἀναφέρωμε ἑξῆς ἄζοντας τὸν Βουδδισμό.

2. ΒΟΥΔΔΙΣΜΟΣ

Βουδδισμός εἶναι ἡ διδασκαλία τοῦ Γκαωτάμα Βούδδα, βαθύτατα φιλοσοφικὴ, τὴν ὁποία οἱ μεταγενέστεροι φανατικοὶ ὀπαδοὶ του μετέτρεψαν σὲ θρησκεία, πού τὴν ἀκολουθοῦσαν, μέχρι πρὸ ἀλίγων ἐτῶν, πολλὰ ἑκατομμύρια πιστῶν, μειωθέντα θεβαίως κατόπιν τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ κομμουνισμοῦ στὴν Ἀσία.

Ὁ Γκαωτάμα Βούδδας ἦταν σύγχρονος μὲ τὸν Πυθαγόρα, τὸν Ἡράκλειτο καὶ τοὺς Ἑλεάτες, ἢ Ἀνατολικὴ ὅμως παράδοση τὸν θέλει 60 χρόνια προγενέστερον. Ἡ ἱστορία του εἶναι ἀρκετὰ γνωστή. Θὰ τὴν ἀφηγηθῶμε μὲ συντομία, ἀναφέροντας καὶ τὶς βασικὰς ἀρχὰς τῆς διδασκαλίας του.

Ὁ Ἰνδὸς πρίγκιπας Σιντάρτα, γιὸς τοῦ βασιλέως τῶν Σακνα, ὀνομαζόμενος καὶ Σακναμοῖνι, εἶναι ὁ γαλήνιος καὶ θεῖος Γκαωτάμα Βούδδας. Γιὰ τὴ γέννησή του ὑπάρχει ὁ θρύλος ὅτι ἡ μητέρα του εἶδε στὸν ὕπνο της ἕναν ἄσπρον ἐλέφαντα, ἀκριβέστερα ἕνα ἐξάκτινο ἀστέρι, ἐπάνω στὸ ὁποῖο ἦταν ἕνας ἐλέφαντας, καὶ μὲ τὸ ἐνύπνιο αὐτὸ συνέλαβε ὑπερφυσικῶς τὸν πρίγκιπα Σιντάρτα. Ἡ δημιουργία θρύλων ὑπερφυσικῆς γεννήσεως μεγάλων ἡρώων ἢ θεῶν, εἶναι ἕνας συμβολισμὸς πού τὸν ἀπαντοῦμε συχνά. Ἡ Ἀθηναῖα ἀναπηδᾷ πάνοπλη ἀπὸ τὴν κεφαλὴ τοῦ Διὸς. Ἡ σύζυγος τοῦ

Φιλίππου Ὀλυμπιάς δέχεται καθ' ὕπνον, μὲ τὴν μορφή δράκοντος, τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἄμμωνος - Ρὰ καὶ συλλαμβάνει τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον. Ἡ παρθένος Δεβακῆ, πλησίον τῶν ἁγίων ἐρημιτῶν τοῦ ὄρους Μερού, εὐρισκόμενη σὲ ἔκσταση, συλλαμβάνει ἀπὸ τὸν Μέγαν Ἄγγελον (Μάχα Ντέβα) τὸν θεὸν - ἥρωα Κρισναῖ, ὄγδοη ἐνσάρκωση τοῦ θεοῦ Βισνοῦ. Τί σημαίνουν οἱ θρύλοι τῆς παρθενογενέσεως; Σημαίνουν ὅτι ὁ ἥρωας ἢ ὁ θεὸς γεννιέται ὅταν ὑπάρχη ἡ ἀγνότης, ἡ ὁποία εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση τῆς σοφίας. Ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις εἶναι δίδυμα τέκνα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς. Ἀλλὰ γεννιέται πρώτη ἡ θεὰ τῆς ἀγνότητος Ἄρτεμις καὶ ἀκολουθεῖ ἡ γέννηση τοῦ θεοῦ τοῦ Φωτὸς Ἀπόλλωνος. Διαυγῆς ὁ συμβολισμὸς. Παρόμοιος εἶναι καὶ ὁ συμβολισμὸς τῆς παρθενογενέσεως.

Ἄς ἐπανέλθωμε στὸν βίον τοῦ Σιντάρτα. Μεγάλωσε μέσα στὸ πλοῦσιο παλάτι τοῦ πατέρα του καὶ ποτὲ δὲν ἀντίκρισε τὴν ἀσχήμια καὶ τὴ δυστυχία τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ μιὰ μέρα βγήκε ἔξω καὶ συνάντησε ἕναν ἄρρωστον, ἕναν γέροντα, ἕναν νεκρὸ, ἕναν ἐρημίτη. Τότε, ἡ χαρὰ τὸν ἐγκατέλειψε καὶ ἄρχισε νὰ συλλογίζεται τὴ μοῖρα τῶν ἀνθρώπων. Γέννηση, ἀρρώστια, γερατειά, θάνατος. Ὁ πλοῦτος τοῦ παλατιοῦ τὸν γέμισε φρίκη. Ἐνα θράδυ φόρεσε τὸ κίτρινο ἔνδυμα τοῦ ἀναχωρητῆ, ἐγκατέλειψε τὴ γυναῖκα του καὶ τὸ παιδί του, καὶ ξεκίνησε γιὰ νὰ βρῆ τὴν αἰτία τοῦ πόνου καὶ τὰ μέσα τοῦ λυτρωμοῦ, ζώντας ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνη τῶν ἀνθρώπων. Ἐνας σοφὸς Βραχμᾶνος τὸν δίδαξε τὴ διαδοχὴ τῶν γεννήσεων καὶ τῶν θανάτων, σύμφωνα μὲ τὸν ἀπαράβατο νόμον τῆς αἰτιότητος, τὸν Νόμον τοῦ Κάρμα.

Ἄς ποῦμε λίγα γιὰ τὸν Νόμον τοῦ Κάρμα, ὁ ὁποῖος εἶναι κοινὸς βασικὸς νόμος Βραχμανισμοῦ καὶ Βουδδισμοῦ. Κάρμα εἶναι ἡ ἀντίδραση τῆς Φύσεως στὶς ἀνθρώπινες ἐνέργειες. Εἶναι ἡ λειτουργία τοῦ Νόμου τῆς Αἰτιότητος ἢ τοῦ Ἀντιπεπονθότος, ὅπως ἔλεγαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. Κάθε πράξι, αἴσθημα ἢ σκέψη, θὰ ἐπιφέρει ἀναπότρεπτα ἕνα ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον — εὐχάριστο ἢ ὀδυνηρὸ — θὰ ἐπιπέσῃ σ' ἐκεῖνον ποὺ δημιούργησε τὴν κίνηση. Κάρμα εἶναι ἡ ἐπαναφορὰ τῆς διαταραχθείσης ἰσορροπίας. Καὶ ἐπειδὴ ὁλόκληρη ἡ ζωὴ τοῦ Σύμπαντος εἶναι μιὰ διαταραχὴ τῆς ἰσορροπίας τῆς Ἀνυπαρξίας ἢ τοῦ «Ἀνεκδήλωτου Εἶναι», τὸ Κάρμα τίθεται σὲ κίνηση ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς δημιουργίας, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς Ἐκδηλώσεως καὶ — μὲ ἀλυσιδωτὲς ἀντιδράσεις — συνεχίζεται, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει Ἐκδήλωση. Κανεὶς δὲν μπορεῖ ν' ἀποφύγῃ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν του, εἴτε πράξεις εἶναι, εἴτε παραλείψεις, εἴτε σκέψεις. «Ὁ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, ἐκεῖνο καὶ θερίσει». Τὶς συνθήκες, λοιπόν, κάθε βίου τὶς προσδιορίζουν οἱ ἐνέργειες κατὰ τοὺς προηγούμενους βίους. Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἁμαρτία δημιουργοῦν τὶς συνθήκες γιὰ τοὺς ἐπόμενους βίους.

Ἄλλα οἱ ἐξηγήσεις αὐτὲς δὲν θεράπευαν τὸν ἀνθρώπινο πόνο καὶ ὁ Γκαωτάμα ζητοῦσε τὴ λύση στὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς. Τέλος, μιὰ νύχτα τοῦ Μαΐου μὲ πανσέληνο (πανσέληνος ἦταν καὶ κατὰ τὴ γέννησή του, καθὼς καὶ κατὰ τὸν θάνατό του), κάτω ἀπὸ ἓνα δένδρο, ὅπου ἔκανε διαλογισμό, ὁ Γκαωτάμα φωτίσθηκε. Ἐγένετο Βούδδας, ποῦ σημαίνει ἄγνος, τέλειος, φωτισμένος. Καὶ τότε δίδαξε μὲ γλῶσσα ἀπλὴ καὶ μὲ τρυφερὴ συμπόνια τοὺς μαθητὲς του καὶ τὸν λαό. Συχνὰ τηροῦσε ἀπόλυτη σιγή. Σὲ ἐρωτήματα μεταφυσικῆς ἢ σχετικὰ μὲ τὴ μεταθανάτια ζωὴ, δὲν ἔδινε ἀπαντήσεις.

Δίδαξε τὴν ἀπολύτρωση ἀπὸ τὸν πόνο, ἀπὸ τὸν πόθο τῆς ζωῆς, ἀπὸ τὴν ἀπατηλότητα τοῦ κόσμου. Βασικὸ κακὸ εἶναι ἡ ἄγνοια. Ἀπὸ τὴν ἄγνοια γεννιέται ἡ ἐπιθυμία, ἐπιθυμία ἀπολαύσεως τῆς ζωῆς καὶ ἐπεκτάσεώς της μὲ τὶς μετενσαρκώσεις. Ἡ ἐπιθυμία ὁδηγεῖ στὴν αὐταπάτη τῆς συνέχειας τοῦ «ἐγὼ», μέσα στὴν ὁποία ὁ ἀνθρώπος φυλακίζεται. Ἄλλὰ τὸ «ἐγὼ» ἀπὸ οὐσιαστικὴ ἀποψη δὲν ὑπάρχει. Εἶναι πλάσμα τοῦ πόθου καὶ τοῦ φόβου. Πρέπει νὰ διαλυθῇ στὴν πραγματικότητα τῆς ἀνυπαρξίας, στὴν εἰρήνη καὶ τὴν μακαριότητα τῆς Νιρβάνα. Γιὰ τὴ Νιρβάνα, θὰ ἐπανεέλθωμε. Στὸν λαὸ δίδασσε τὸ καθῆκον τῆς ἀγάπης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀγνότητος. Ὁ φόνος ἀνθρώπων ἢ ζώων, σὲ καμμία περίπτωση δὲν ἐπιτρέπεται. Ἐπίσης, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ πίνη κανεὶς μεθυστικὰ ποτά.

Ὁ Βούδδας καταδικάζει τὶς ἀκρότητες καὶ συνιστᾷ τὴ «μέση ὁδὸ». Ὅποιος γυρεύει τὸ «Μεγάλο Μυστικόν», πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ τὴν ἀντιπνευματικὴ καὶ ἄκαρπη ζωὴ τῶν ἀπολαύσεων, καθὼς καὶ τὴν ἐπίσης ἄκαρπη καὶ θλιβερὴ ζωὴ τοῦ ἀσκητισμοῦ. Ἡ μέση ὁδὸς ὁδηγεῖ στὴν κατάλυση τοῦ πόνου, στὴ γαλήνη, στὴ σοφία, στὴ φώτιση. Διδάσκει τὶς «τέσσερις εὐγενεῖς ἀλήθειες», ποῦ εἶναι:

1. Ὅτι τὰ πάντα στὴ ζωὴ εἶναι πόνος.
2. Ὅτι αἰτία τοῦ πόνου εἶναι ἡ ἐπιθυμία.
3. Ὅτι ἡ κατάλυση τοῦ πόνου εἶναι ἡ κατάλυση τῆς ἐπιθυμίας.
4. Ὅτι ἡ κατάλυση τῆς ἐπιθυμίας πραγματοποιεῖται μὲ τὴν ὀκταπλῆ ἀιραπό. Δηλαδή: 1. Ἀγνὴ πίστη. 2. Ἀγνὴ σκέψη. 3. Ἀγνὴ γλῶσσα. 4. Ἀγνὴ πράξη. 5. Ἀγνὴ ζωὴ. 6. Ἀγνὴ προσπάθεια. 7. Ἀγνὴ μνήμη. 8. Ἀγνὸς διαλογισμός.

Ἡ ὅλη διδασκαλία τοῦ Βούδδα δὲν ὁδηγεῖ σὲ πίστη πρὸς Θεοῦτητα, οὔτε ἀποτελεῖ θρησκεία. Ἐν τούτοις, δημιουργήθηκε ἀπὸ τοὺς φανατικοὺς ὁπαδοὺς του ὁ Βουδδισμός, μὲ ἓνα πλῆθος πιστῶν, μὲ Ἱερατεῖο, μοναστήρια καὶ ναοὺς. Ὁ Βούδδας εἶναι ἀνεύθυνος γιὰ τὴν παραφθορὰ τῆς καθαρῶς φιλοσοφικῆς διδασκαλίας του. Τὸ ἴδιο, ὅπως ὁ Λάο-Τσέ καὶ ὁ Κόγκ-Τσέ, ποῦ θεωρήθηκαν ἰδρυταὶ τοῦ Ταοισμοῦ καὶ τοῦ Κομφουκιανισμοῦ, ἐνῶ ἐκεῖνοι δὲν εἶχαν σκοπὸ νὰ ἰδρῦσουν θρησκείες, ἀπευθύνοντας συμβουλὲς γιὰ τὸν ἠθικὸ καὶ πρακτικὸ βίο. Πάντως, ὁ Βουδδισμός, ὅπως καὶ ἡ διδασκαλία τοῦ Βούδδα, εἶναι μιὰ εἰρηνικὴ θρησκεία, ποῦ ἔχει στὸ ἐνεργητικὸ της, ὅτι ποτὲ δὲν προκάλεσε ἢ διεξήγαγε θρησκευτι-

κούς πολέμους.

Είπαμε, ότι θα επανέλθουμε για τη Νιρβάνα. Τί είναι η Νιρβάνα, ή το Νιρβάνα; (Διότι και οι δύο τύποι χρησιμοποιούνται στα ελληνικά βιβλία). Είναι άνυπαρξία, ή είναι η πραγματική ύπαρξη, σε αντίθεση προς την ψευδαίσθηση της ύπαρξεως, προς την απαιτητότητα του λεγόμενου «ύλικου» κόσμου; Ο μεγάλος Άνατολιστής συγγραφεύς και ποιητής Έδμ. Άρνολντ, που περιέγραψε σε ώραότατος στίχους, με τόν τίτλο «Το Φῶς της Άσίας», τῆ ζωῆ τοῦ Γκαωτάμα Βούδδα, σχετικά με τῆ Νιρβάνα ἢ τὸ Νιρβάνα, γράφει τὰ ἑξῆς: «Μὴ μετρᾶς με λέξεις τὸ Ἄπροσμέτρητο. Μὴ ρίχνῃς τῆ βολίδα τῆς σκέψεως ἐκεῖ, ὅπου δὲν ὑπάρχει πυθμένας. Ὅποιος ρωτᾷει, πλανιέται. Ὅποιος ἀποκρίνεται, ἐπίσης πλανιέται. Μὴ λές τίποτα!».

Ἄλλοι περιγράφουν τῆ Νιρβάνα σὰν ὑπερβατικὸ Φῶς, σὰν ἀπέραντο ὠκεανὸ Φωτὸς, σὰν ἀποθέωση Φωτὸς καὶ Μουσικῆς. «Ὁ Θεὸς εἶναι Φῶς. Τὸ Φῶς εἶναι Θεός. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι Φῶς. Τὸ πᾶν εἶναι Φῶς. Ζήτη τὸ Φῶς. Ἄκολούθα τὸ Φῶς. Μάθαινε νὰ εἶσαι ἓνα με τὸ Φῶς τοῦ Θεοῦ σὲ ὅλα τὰ πράγματα».

Ἀναφέρεται ὅτι ὁ Βούδδας, ὅταν ρωτήθηκε γιὰ τῆ Νιρβάνα, δὲν ἔδωσε ἀπάντησι. «Ὁ μεγάλος Ἅγιος δὲν μίλησε». Καὶ δικαιολόγησε τῆ σιωπῆ του στὸν μαθητῆ του Ἄνάττα, ἐξηγώντας ὅτι δὲν θὰ μπορούσε ἐκεῖνος πὺ ρώτησε νὰ κατανοήσῃ τῆ σωστῆ ἀπάντησι.

Ἡ Νιρβάνα εἶναι τὸ τέρμα τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐνσαρκώσεων, τὶς ὁποῖες ὑφίσταται ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ γιὰ τὴν προοδευτικὴ ἐξέλιξή της. Τόσο ἡ Βραχμανικὴ, ὅσο καὶ ἡ Βουδδιστικὴ ἄποψη, εἶναι ὅτι κάποτε οἱ ἐνσαρκώσεις θὰ τερματισθοῦν, ὅταν συντελεσθῆ ἡ τελειοποίησι τοῦ ψυχοπνευματικοῦ ὄντος. Τότε ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ, ἐγκαταλείποντας τὸν τροχὸ τῶν γεννήσεων καὶ τῶν θανάτων, θὰ εἰσέλθῃ στὴν πραγματικότητά της Νιρβάνα. Παρόμοια εἶναι καὶ ἡ ἄποψη τῶν Ὀρφικῶν, οἱ ὁποῖοι, πιστεύοντας στὴ Μετενσάρκωσι, ἀντήλλασαν μεταξὺ τους τὴν εὐχή: «Κύκλου τε λῆξαι καὶ ἀναπνεῦσαι κακότητος». Καὶ ὅπως οἱ Ὀρφικοί, μετὰ τῆ λήξι τοῦ κύκλου τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐνσαρκώσεων, ἠλπίζαν θεοποιούμενοι, ν' ἀνέβουν στὸν Ὀλυμπο, ἔτσι καὶ οἱ Βραχμανισταὶ καὶ Βουδδισταὶ ἐλπίζουν, ἀπολυτρούμενοι ἀπὸ τὸ Κάσμα τῶν ἐνσαρκώσεων, νὰ εἰσέλθουν στὴ Νιρβάνα, τὴν ἀνυπαρξία ἀπὸ τὴν ἄποψη τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, τὴν πραγματικὴ ὑπαρξία ἀπὸ τὴν ἄποψη θεωρήσεως τοῦ ὑλικοῦ κόσμου σὰν ὄνειρον καὶ πλάνης.

Θὰ τελειώσωμε, ἀναφέροντας μερικὰ ἀπὸ τὰ σοφώτατα ἀποφθέγματα πὺ ἀποδίδονται στὸν Βούδδα:

«Σ' ἐκεῖνον πὺ ἀναίτια μοῦ προξενεῖ κακό, θ' ἀπαντήσω περιβάλλοντάς τον με τὴν ἀνεπιφύλακτῆ ἀγάπῃ μου. Ὅσο περισσότερο κακό θὰ μοῦ κάνῃ, τόσο περισσότερο καλὸ θὰ τοῦ ἀνταποδώ-

σω. Ποτέ τὸ μῖσος δὲν καταστέλλεται μὲ τὸ μῖσος, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀγάπην».

«Ὁ σοφὸς θριαμβεύει ἐπάνω στὸν θυμὸ, μὴ θυμώνοντας. Θριαμβεύει ἐπάνω στὸ κακὸ μὲ τὴν καλωσύνη. Θριαμβεύει ἐπάνω στὴ φιλαργυρία, μὲ τὴ γενναιοδωρία. Θριαμβεύει ἐπάνω στὸ ψέμα, μὲ τὴν ἀλήθεια».

«Μὴ ζητᾶτε τίποτα ἀπὸ τοὺς ἀνίσχυρους θεοὺς. Μὴν προσεύχεσθε, ἀλλὰ μᾶλλον ἐνεργεῖτε, διότι τὸ σκοτάδι δὲν θὰ φωτισθῇ. Μὴ ζητᾶτε τίποτα ἀπὸ τὴ σιωπὴ, διότι δὲν προκείται ν' ἀκούση, οὔτε νὰ μιλήσῃ».

«Μὴν πιστεύετε στὴν παράδοση, ἐπειδὴ αὐτὴ μεταδόθηκε ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ. Μὴν πιστεύετε σὲ τίποτα, ἀπλῶς διότι εἶναι πασίγνωστο καὶ γίνεται γι' αὐτὸ λόγος ἀπὸ πολλοὺς. Μὴν πιστεύετε σὲ εἰκασίες. Μὴν πιστεύετε σ' ἐκεῖνο, στὸ ὁποῖο συνηθίσατε. Μὴν πιστεύετε ἀπλῶς στὴν αὐθεντία τῶν Διδασκάλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. Ἄλλὰ νὰ παρατηρήτε καὶ νὰ ἀναλύετε τὸ κάθε τί. Ὄταν τὸ ἀποτέλεσμα συμφωνῇ μὲ τὴ λογικὴ, τότε δεχθῆτε το καὶ ζηστε σύμφωνα μ' αὐτό».

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΗΤΙΣ

Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας

Β' ἔκδοση, ἀναθεωρημένη, ΣΕΛΙΔΕΣ 320

Πωλεῖται δεμένον δρχ. 180

Εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ ΙΔΙΣΟΥ

Ἄποστείλατε ταχ)κὴν ἐπιταγὴν διὰ νὰ τὸ λάβετε ταχυδρομικῶς εἰς τὴν διεύθυνσιν πού θὰ ἀναγράψετε εἰς τὴν ἐπιταγὴν.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

ΝΙΚΟΥ

ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Τραγωδίες

1) Ὁ Θεσέας στὴν Ἀριάδνη:

Ἐνα μονάχα σοῦ ζητῶ: Ἐμπα μπροστὰ καὶ δεῖχνε μου τὸ δρόμο! Ὁ νοῦς ἐσὺ κι' ὀδηγᾶς, ἡ δύναμη ἐγὼ καὶ παλεῖω. Φτάνει.

Ἀριάδνη: —Ὅχι, δὲν φτάνει καλὲ μου ὁ νοῦς, ὄχι δὲν φτάνει ἡ δύναμη. Πόσοι σαρανάτηχοι κατέβηκαν στὴ γῆ, μὲ τὸ κεφάλι γεμάτο μυαλό, μὲ τὸ κορμὶ γεμάτο ἀντρειά καὶ χάθησαν!

Θεσέας: Δὲν φτάνει ὁ νοῦς, δὲν φτάνει ἡ δύναμη; Τί ἄλλο χρειάζεται, Ἀριάδνη, συντρόφισσα;

Ἀριάδνη: Τὸ βράδυ, πὺξ ξάπλωσε στὸ φεγγαρόλουστο λιβάδι ἢ μάννα μου, κρατοῦσε μιὰ μαγικὴ φλογέρα. ΕΤΟΥΤΗ.

Πῆρε τότε, προσθῆλιωσε τὰ πυρωμένα χεῖλη της σὲ τούτη τὴ μαγικὴ φλογέρα, κι' ὀλομεμᾶς, . . . Γέμισε ἡ νύχτα, ἀνέβηκε ὡς τὸν ἀπέραντο οὐρανὸ καὶ χτύπησε τὶς πόρτες τῶν Ἀθανάτων. Καὶ τότε, ἡ μικρὴ παντοδύναμη φλογέρα τὸν δάμασε (τὸ Θεὸ Ταῦρο). Γλυκὺς καὶ θλιμμένος ὁ λάλος της μαλακώνει τὴ δύναμη, γεμίζει συμπόνια τὴν καρδιά, σμίγει ἀνθρώπους καὶ θεοῖα καὶ πέρα ἀπὸ τὸ νοῦ καὶ τὴ δύναμη, νικᾷ τὸν παντοκράτορα Θεό. (Κοῦρος σ. 312—314).

2) Κράτα ἀνοιχτὰ τὰ μάτια, τούτη εἶναι ἡ μεγάλη ἀρχοντία τῆς ψυχῆς (Σόδομα καὶ Γόμορα, σ. 392).

3) Ἀλίμονο στὸν ἄνθρωπο, πὺξ θέλει νὰ γδύσει τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ ἰδεῖ τὴ γύμνια της: τυφλώνεται. Τυφλώνεται, ὄχι τά-

χα μου από την όμορφιά, παρά από την τρομάρα. (Βούδας, σ. 498).

4) Ένας είναι ο θεός μας. Κανένας δέν μπορεί νά προφέρει τ' όνομά του· καιεί τὰ χείλη. (Σ ό δ ο μ α καί Γ ό μ ο ρ α, σ. 325).

5. Κατάματα, δέν μπορεί κανένας, χωρίς νά τυφλωθεί, νά δει τό μέγα τό μυστικό (Π ρ ο μ η θ ε ύ ς, σ. 171).

6. Μη φωνάζεις· ό σοφός δέν φωνάζει· ξέρει πώς ή δυνατότερη κραυγή είναι ή σιωπή (Β ο ύ δ α ς, σ. 502).

7. Άρχοντας είναι όχι όποιος νίκησε τὰ μεγάλα πάθη και τ' άφάνισε· αυτός είναι άγιος ή σοφός· όχι αυτός πού νικιέται από τὰ πάθη του· αυτός είναι κτήνος. Άρχοντας είναι όποιος έχει μεγάλη πάθη και μπορεί νά τὰ δαμάσει· και θ α σ ι λ ι ά ς όποιος τὰ δαμάζει για ένα μεγάλο σκοπό (Β ο ύ δ α ς, σ. 554).

8. Σέβας στους μεγάλους νόμους πού κρατοῦν τόν κόσμο και δέν πέφτει στο χάος (Β ο ύ δ α ς, σ. 555).

9. Έπλαθα ένα κόσμο άπλόχωρο, βαθύ, για νά χωράει την καρδιά του ανθρώπου (Β ο ύ δ α ς, σ. 634).

10. Τή λύτρωση μη τή ζητᾶς στην έρημιά· άσε τους ίσκιους, πλάσε τις σάρκες, ζύμωσε: Ό κόσμος δέν είναι καμωμένος από στοχασμούς, στεναγμούς και όράματα· είναι καμωμένος από πέτρες και νερά και ανθρώπους (Β ο ύ δ α ς, σ. 655).

11. Ό ισορροπημένος λογισμός είναι ή άνώτερη άρετή και ευγένεια του θεού και του ανθρώπου. Ξου, στερνογέννητε ●εέ, νου μεγαλοδύναμε, κατέβα και θάλε τάξη στο χάος (Β ο ύ δ α ς, σ. 726—727).

12. Λεύτερος λογιέται όποιος τόν άπάνθρωπο νόμο τής Φύσης τόν καμει άνετα, θεληματικό νόμο δικό του (Β ο ύ δ α ς, σ. 740).

13. Ταχα πιο περιήφανο ήθλο μπορεί ή ψυχή του ανθρώπου νά τελέψει; Κι' ό μεγάλος άθλος λέγεται ΑΡΜΟΝΙΑ (Π ρ ο μ η θ ε ύ ς, σ. 248).

14. Ό νους ό δουλευτής, ό πετροκόπος, ό ξυλοκόπος, ό κουπολάτης, ό πολεμιστής. Και άκόμη πιο ψηλά στη κορυφή ό νους ό Νομοθέτης. Πίσω άπ' τό νου τό χάος (Κ ο ὄ ρ ο ς, σ. 292).

15. Δέν αγαπῶ τό αίμα· μήτε τό φοβοῦμαι, μα τό χύνω με χαρά όταν είναι άνάγκη (Μ έ λ ι σ σ α, σ. 585).

16. Πιο άψηλά στη σκληρή κι' αστόλιστη κορυφή έχω άπιθώσει έγώ την άρετή και την άξία του ανθρώπου (Κ ο ὄ ρ ο ς, σ. 289).

17. Ό μέγας νους, πού νίκησε τό χάος και τις τυφλές σφιχτόδεσε δυνάμεις, κι' ως κεραυνός ψηλά κρατάει τό Νόμο (Π ρ ο μ η θ έ α ς, Π ν ρ φ ό ρ ο ς, σ. 64).

18. Άρετή θυγατέρα, άκέραιο άνάγκη του τρόμου τό ανηφόρι ν' άνεβοῦμε — τράβα μπροστά και δείχνε μας τό δρόμο! (Π ρ ο μ η θ έ α ς Δ ε σ μ ώ τ η ς, σ. 120).

19. Τὰ μέσα σκότωσε θεριά, τὰ πάθη, έχύθη φῶς μες στις

σπηλιές τοῦ νοῦ του (Π ρ ο μ η θ έ α ς Λ υ ό μ ε ν ο ς, σ. 186).

20. Φῶς Θέλω ἐγώ· Θεὸ δὲν ἔχω πῶς μεγάλο (Ἰ ο υ λ ι α ν ό ς Π α ρ α θ ά τ η ς, σ. 222).

21. «Ἐνα τὰ πάντα», διαλαλοῦσε ὁ δάσκαλός μας, κι' ἀδέρφρωνε στὸ μέγα νοῦ του ἐχθροὺς καὶ φίλους (Ἰ ο υ λ. Π α ρ α θ., σ. 287).

22. Κι' ἂν κάποτε θυμὸς ξεσπάσει ἐντὸς μου, ἢ μίσος, πετιέται ὁ νοῦς μὲ μιᾶς καὶ βάζει χαλινάρι καὶ χύνεται ξανὰ στὴν ὄψη μου ἢ γαλήνη (Κ α π ο δ ί σ τ ρ ι α ς).

23. Ἄπ' ὄλα πῶς ψηλὰ τὸ χρέος (Κ α π ο δ ί σ τ ρ ι α ς, σ. 99).

24. Νὰ διαβῶ τὸ στενὸ δρόμο πὸν μᾶς χωρίζει καὶ πὸν οἱ φοβιταίρηδες ἄνθρωποι τὸν λένε θάνατο (Κ ο λ ό μ β ο ς, σ. 197).

25. Πρῶτα γεννιέται, μάθετέ το, τὸ τραγούδι τοῦ ἀηδονιοῦ κι' ὕστερα τὸ ἀηδόνι (Κ ο λ ό μ β ο ς, σ. 277).

26. Ἀλίμονο ἂν ἦσουν μονάχα παντοδύναμος· ἀλίμονο ἂν ἦσουν μονάχα δίκαιος, ὁ κόσμος θὰ χάνονταν. Μὰ εἶσαι καλὸς Κύριε καὶ γι' αὐτὸ ὁ κόσμος μπορεῖ καὶ στέκεται στὸν ἀγέρα (Σ ό δ. — Γ ό μ., σ. 299).

27. Ὑποτάζετε τὸ λόγο, τὸ γέλιο, τὸ κλάμμα στὸ αὐστηρὸ περιγράμμα τῆς ἀξιοπρέπειας τοῦ ἀνθρώπου (Β ο ύ δ α ς, σ. 463).

28. Σὰν τὸ μεταξοσκώληκα ἔχει ἀράξει (ὁ Βούδας) στὰ κλαριά τῆς ἀνανθης γῆς — ἔφαγε ὄλα τὰ φύλλα — ἔφαγε ὄλα τὰ φύλλα τῆς μουριᾶς τῆς γῆς — ἔφαγε ὄλα τὰ φύλλα — καὶ τᾶκαμε μετὰξι. (Β ο ύ δ α ς, σ. 480).

29. Πάνω ἀπὸ τὴν ἀντρεία, στέκεται μιὰ ἄλλη λαμπρότερη ἀρετή. Ἡ θυσία (Β ο ύ δ α ς, σ. 598).

30. Ὁ λεύτερος ἄνθρωπος δὲν ἔχει κανένα φίλο· μήτε τὸ θάνατο. Τετραπέρατε στοχασμέ, συχώρεσέ με· εἶπα ἕνα βαρὺ λόγο καὶ τὸν παίρνω πίσω: Ὁ λεύτερος ἄνθρωπος ἔχει ἕνα φίλο, ἐμένα (Β ο ύ δ α ς, σ. 704, 705).

31. Πολὺ μοῦ ἀρέσει, ὄχι ἢ ζωὴ παρὰ τὸ πάλημα (Ἰ ο υ λ. Π α ρ α θ., σ. 6285).

32. Μιὰ ψυχὴ μεγάλη δὲν δύναται νὰ νιώσει ἐλευθερία, τὰ πλάσματα ὄλα ἐλεύθερα ἂν δὲν κάμει (Π ρ ο μ., σ. 32).

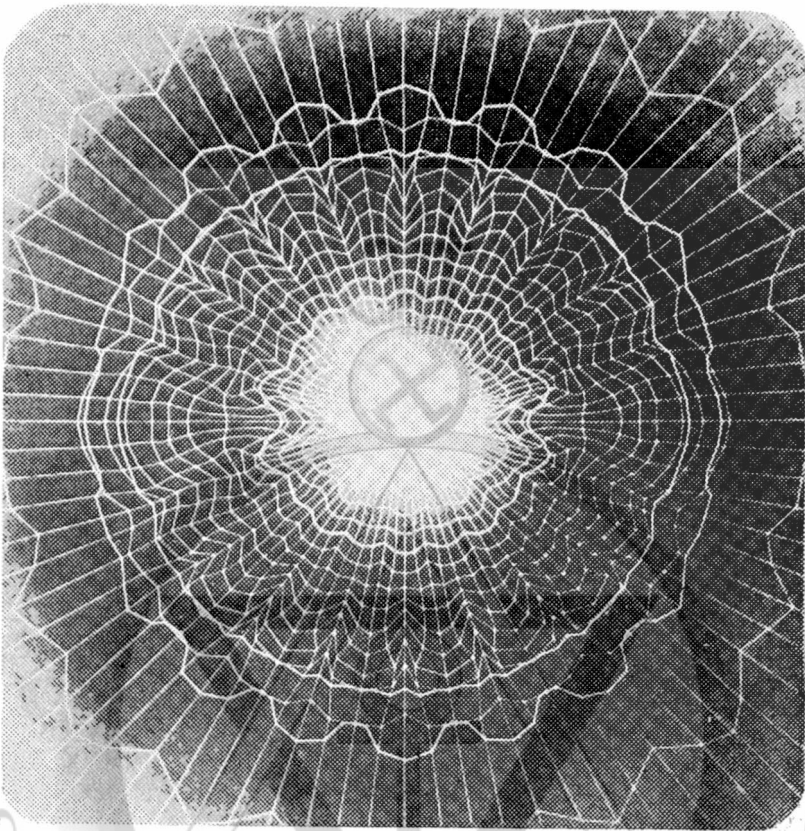
33. Τιτᾶσ εἶμαι σὰν καὶ σᾶς κι' ὀρίζω Βασιλεῦ φοβερὸ τὸ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου (Π ρ ο μ. — Λ υ ό μ. σ. 195).

34. Τραγούδι εἶναι ὁ Θεὸς καὶ μπαίνει σὰν σὲ κλουβὶ μὲς στὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου (Π ρ ο μ. — Λ υ ό μ. σ. 221).

35. Δίναμη θὰ πῆ νὰ κρατᾶς τὴ δύναμή σου (Κ ο ὕ ρ ο ς, σ. 321).

36. Ὁ καινούριος Θεὸς ὁ Διόνυσος! Αὐτὸς εἶναι ὁ ἄρχοντας τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου· ἀπὸ τὸ γέλιο του γεννήθηκαν οἱ Θεοὶ καὶ ἀπὸ τὰ κλάμματά του οἱ ἄνθρωποι (Μ έ λ ι σ σ α, 533).

(Ἐπιλογή Σ. Γ. ΚΟΓΧΤΛΑΚΗ)

Μακρόκοσμος καὶ Μικρόκοσμος

Ὁ ἄνθρωπος μένει ἐκθαμβος, ἰστάμενος εἰς τὸ μέσον τοῦ μακροκόσμου καὶ τοῦ μικροκόσμου, ὅπως ἄλλοτε ὁ ἀπόστολος Παῦλος, διότι ὁ κόσμος ἐκτίσθη διὰ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ κατὰ τρόπον, ὥστε τὰ ὄρατὰ νὰ προέρχωνται ἀπὸ τὰ ἀόρατα.

Lincoln Barnett

στὸ βιβλίο

The Universe and Dr. Einstein

Τὸ Σύμπαν διαμορφώνεται καὶ ὁδηγεῖται ἐκ τῶν ἔνδον πρὸς τὰ ἔξωθεν. Ὅπως τὰ ἄνω, οὕτω καὶ τὰ κάτω, ὅπως ὁ οὐρανὸς οὕτω καὶ ἡ γῆ. Καὶ ὁ ἄνθρωπος, μικρόκοσμος καὶ μικρογραφία τοῦ μακροκόσμου, εἶναι ὁ ἕως μέρους τοῦ Οἰκονομικοῦ τούτου Νόμου καὶ τοῦ τρόπου ἐκδηλώσεώς του.

(Μυστικὴ Διδασκαλία)

Ε. Η. ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ

Ἡ «πλήρης Μεταμόρφωσις»

ΚΥΡΙΟΝ ΘΕΜΑ ΤΟΥ 103ου ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΘΕΟΣΟΦ. ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Τὸ 103ον ἐτήσιον συνέδριον τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας συνηλθεν ἀπὸ 26—31 Δεκεμβρίου 1978 στὸ Βαρανάσι (Μπενάρς), τῆς Ἰνδίας — καὶ ὄχι στὸ Ἄντυαρ, ὅπως συνήθως. Ἦταν τὸ 27ον συνέδριον ποὺ συνήρχετο στὴν Ἱερὴ πόλη τῶν Ἰνδῶν. Τὸ 1ο εἶχε συνέλθει τὸ 1900.

Τὸ συνέδριον συνηλθε στὸ κτῆμα τοῦ Ἰνδικοῦ Τμήματος τῆς Θ.Ε., ὅπου ἐκυμάτιζαν αἱ σημαῖαι τῶν 60 ἐθνῶν μὲ τμήματα τῆς Ἑταιρίας. Ἔλαβαν μέρος 911 ἀντιπρόσωποι, ἐκ τῶν ὁποίων περίπου 60 ἀπὸ τίς ΗΠΑ, Δανία, Ἑλβετία, Αὐστραλία, Νέα Ζηλανδία, Γιουγκοσλαβία, Φιλανδία, Γαλλία, Ἰσραήλ, Βραζιλία, Πόρτο Ρίκο, Ζάμπια, Κένυα, Ἰνδονησία, Ἀραβικὲς Δημοκρατίες, Γερμανία.

Θέμα τοῦ συνεδρίου ἦταν Ἡ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ — ἡ πλήρης μεταμόρφωσις, ὄχι μόνον τῶν πέντε αἰσθήσεων, ἀλλὰ τῆς ὅλης συνειδήσεως καὶ ἡ ἐκ νέου ἀνακάλυψις τῆς ζωῆς τοῦ πνεύματος.

Ἡ σύζυγος τοῦ διεθνoῦς προέδρου Κυρία Μπήτσαμ Κόατς, εἶπε ὅτι ἡ ἀλληλεξάρτησις τῆς

ζωῆς μέσα στὸ ἐνιαῖο δυναμικὸ πεδίον, ὅπου τὸ πᾶν ὑπάρχει καὶ κινεῖται, ἔχει καταστῆ ἀνεγνωρισμένο γεγονός στὴ φύση καὶ ἔτσι ἀπεκαλύφθη ἡ δύναμις τῆς ἀγάπης, ὡς μεγάλῃ ἀναπτυξιακῇ καὶ ἐνοποιητικῇ ἐνέργεια.

Ἡ Κυρία Πάντα Μπουρνιέ (ἀδελφὴ τοῦ ἀειμνήστου Προέδρου Ν. Σπρί Ράμ), ὑπεγράμμισε τὴν ἀνάπτυξη τῶν βαθύτερων πεδίων τῆς συνειδητότητος. Στὸ μὴ-ἀνθρώπινο στάδιο τίθεται γιὰ ἐκδήλωση καὶ ἀνάπτυξη τῶν δυνάμεων τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς. Ὁ νοῦς εἶναι κατακλυσμένος ἀπὸ ἐπιθυμίες καὶ προσπαθεῖ νὰ τίς ικανοποιήσῃ. Ἔτσι ὅλες οἱ αἰσθήσεις καὶ δραστηριότητες τοῦ νοῦ ἐξωτερικεύονται. Ἡ συνειδητότης ὀφείλει νὰ στραφῇ καὶ νὰ θίξῃ τὰ βαθύτερα πεδία ἢ τὸ «σπῆλαιον τῆς καρδιάς», ὅπου ὑπάρχει ἡ ἀληθινὴ γνώσις ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι ἀδιαιρέτη.

Ὁ καθ. Μαθαλανκάρ (ἐγγον-ἀνεψιὸς τοῦ Νταμοντάρ Μαθαλανκάρ, ὁ ὁποῖος ἔπαιξε σημαντικὸ ρόλο στὰ πρῶτα χρόνια τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας), ἀνεξάρτητος βουλευτῆς τῆς Ἰνδίας, ἐξέφρασε

τήν θλίψη για τήν σημειούμενη κατάπτωση τῆς δημοσίας ζωῆς καί κήρυξε τήν ἀνάγκη ἐμπλουτισμοῦ τῆς ποιότητος τῆς δημοσίας ζωῆς. "Ὅχι μόνον οἱ σκοποί, εἶπε, ἀλλά καί τὰ μέσα πρέπει νά εἶναι ἀκηλίδωτα.

"Ἐγιναν ἐπίσης πολλές σύντομες ὁμιλίες πάνω στό θέμα τῆς «Μεταμορφώσεως».

Στά πλαίσια τοῦ συνεδρίου ἔγινε ἰδιαίτερη συνεδρίασις τῆς Θεοσοφικῆς Ἰσλαμικῆς Ἐνώσεως ὑπό τήν προεδρία τοῦ καθ. Ἀμπάζ.

Ὁ διεθνῆς πρόεδρος Τζών Κόατς, ἐτόνισε στήν ἐπίσημη ὁμιλία του τήν κρίσιμότητα τῶν σημερινῶν περιστάσεων καί τήν ἀνάγκη ἐντονωτέρας θεοσοφικῆς δράσεως. Ὁ κόσμος, εἶπε, εἶναι πλήρης φόβου καί ἀνασφαλειας, καί μόνον ἡ γνῶσις τῆς Ἀχρονης Σοφίας μπορεῖ νά ὀδηγήσῃ τόν ἄνθρωπο — τόν καθένα μας — στήν ἀποκλιτάστατη ἐμπιστοσύνη πρὸς τή ζωή.

Ζοῦμε σήμερα, προσέθεσε, ὁ ἕναν κόσμο καθημερινά μεταβαλλόμενον καί ἀπαιτοῦντα συνεχῆ θεώρησι ἀπόψεων καί μεθόδων. Τὸ θέμα τοῦ συνεδρίου — Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ — ἀναφέρεται στήν μεταμόρφωση τῶν ἑαυτῶν μας καί τήν ἐξακολουθητικὴ καί ἀναπόφευκτη μεταμόρφωση τῶν δραστηριοτήτων μας ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ κόσμου.

Πρὸ παντός, ἡ Μεταμόρφωσις ἀναφέρεται, στήν ἀ ν ά π τ υ ξ ῆ δραστηριότητος. Ἡ Θεοσοφία, ὅταν ἔνα μέρος τῆς Ἀχρονης Φιλοσοφίας, ἐδόθη στόν κόσμο, στό σύνολο τῆς ἀνθρωπότητος — τήν μαζικὴ ἀνθρωπότητα — καί ὄχι

σέ λίγους διαλεχτούς, ὑπὸ τήν ἔννοια ὅτι αὐτοὶ εἶναι ἱκανοὶ νά κατανοήσουν, ἐνῶ οἱ ἄλλοι οὔτε προσπαθοῦν. "Ἐνας ἀπὸ τοὺς Πρεσβυτέρους Ἀδελφούς μᾶς εἶπε: «Δὲν ἐσπάσαμε τὴ σιγὴ αἰῶνων γιὰ χάρη ὀλίγων ὀραματιστῶν μόνον». Θὰ δεχθούμε ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε οἱ εὐτυχεῖς ὀραματισταί, αὐτοὶ πού ζοῦνε στή χλιδῆ τῶν ὑδάτων τῆς ἀληθείας καί ἀπολαμβάνουν ἐπ' ἄοριστον τήν ὑπέρτατη ἀπόλαυση τῆς σοφίας καί τῆς πείρας γιὰ τὸν ἑαυτό μας μόνον; Μ ὄ ν ο ν; Ἡ λέξις αὕτη τοῦ Διδασκάλου δὲν σημαίνει ὅτι ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ὀφείλει νά διασκορπίσῃ τήν ἀλήθεια γύρω του; Δὲν περιέχει ἄμεση ὀδηγία, νά ἐγερθούμε καί νά δράσωμε; Ἀπαίτεῖται ἐργασία. Καί συνεργασία. Μὲ νέες μεθόδους. Ὁ καθένας εἶν' ἐλεύθερος νά τις ἀνακαλύψῃ. Καί νά τις ἐφαρμόσῃ. Πρέπει νά θαδίσωμε καί ν' ἀπαντήσωμε στίς ἐρωτήσεις των — ὅσο μπορούμε — ὄχι ὄλες, ἀλλ' οὔτε σέ κάθε ἐρώτησι ν' ἀντιτάσσωμε μίαν ὁμιλία, πράγμα πού θὰ ἔδειχνε φανατισμό.

Νομίζω ὅτι κάθε μέλος τῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρίας πρέπει νά ἔχῃ παγκόσμια συνείδησι, ἀφοῦ ἔχει ἐπωμισθῆ τήν ὑπόθεσι τῆς οἰκουμενικότητος. Θᾶπρεπε ν' ἀναπτύξωμε μιά παγκόσμια αἴσθησι καί, βλέποντας τήν μείζονα εἰκόνα, νά εἴμεθα ἱκανοὶ γιὰ καλύτερη καί πλέον νοήμονα δράσι στὸν ἐλάσσονα χώρο τῆς τοπικῆς μας περιοχῆς.

Οἱ παγκόσμιοι πολῖται ἔχουν ηὐξημένες εὐθύνες. "Ὅταν οἱ νεαροὶ ἐξημιμένοι σπᾶνε τίς βιτρίνες τῶν καταστημάτων, ποιὸν ἢ

τί ἔμεῖς θὰ κατηγορήσουμε; Τὴν ἐκπαίδευση, ἀναμφιβόλως, πρῶτον καὶ κυρίως, διότι ὀφείλομε ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ὑπὸ τὸ ἰσχύον σύστημα ποὺ συνωθοῦνται: σαράντα ἢ καὶ πενήντα παιδιά σὲ μία τάξη, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἐκπαίδευσις. Δύναται νὰ ὑπάρξῃ μόνον διδασκαλία καὶ ἐξαναγκασμὸς προσαρμογῆς τῶν ἀνομοιοτήτων καὶ ποικιλιῶν σὲ μιὰ κοινὴ μήτρα. Ἀντὶ αὐτοῦ μὴν δημιουργοῦμε πλήθη. Ἀντὶ Ἀνθρώπου ὑπὸ τὴν ἀληθινὴ ἔννοια, δημιουργοῦμε «μειον ἀνθρώπους», διότι ὁ καθένας, ἀκόμη καὶ μιὰ ἀγέλαδα μπορεῖ νὰ σπάσῃ τζάμα...

Μποροῦμε νὰ φέξωμε τὸ σπῆτι, τὴν πληθυσμιακὴ ἔκρηξη, τὸ οἰκονομικὸ σύστημα ἢ τὴν ἀνεργία εἰδικευμένων φοιτητῶν, δίχως ἀμφιβολία. Ἀλλὰ ἡ εὐθύνη εἶναι ὄλων μας. Γεννιῶνται νέοι τύποι παιδιῶν. Μήπως εἴμεθα μάρτυρες τῶν ἀπαρχῶν τῆς νέας ὑπο-φυλῆς, (*), περὶ τῆς ὁποίας οἱ Θεόσοφοι μίλησαν καὶ ἔγραψαν πρὸ πολλῶν ἐτῶν; Ἄν συμβαίη αὐτό, θάπρεπε νὰ ἀναπτύξωμε ἀλλιώτικη στάση ἀπέναντι τῶν, ἐνῷ τώρα συχνὰ τοὺς ἐπικρίνομε ἢ παραπονούμεθα. Μήπως ἐπίσης παριστάμεθα μάρτυρες μιᾶς ἐκ τῶν ἐλασσόνων ἐκείνων ἡμερῶν κρίσεως ποὺ ἀνεμένογτο κατὰ τὴν πέμπτην περίοδο σὲ ἀλύσεις καὶ κύκλους κλπ., κα-

τὰ τὴν πέμπτη ὑπο-φυλὴ τῆς πέμπτης ρίζας-φυλῆς; Ἐὰν ἀμφότερα τὰ «κοσμικὰ» φαινόμενα συμβαίνουν παραλλήλως, θὰ μᾶς βοηθήσουν ν' ἀντιληφθοῦμε, τόσο τὸ ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν Γιόγκα ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, ὅσο καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὴν βία καὶ τὸν ζεπασμὸ.

Ἄς μὴν ξεχνοῦμε τὸν Σκοπὸ. Πῶς τὸν καθορίζομε; Προαγωγή τοῦ Κοσμικοῦ Σχεδίου; Ἀνύψωση κάθε ζωῆς πρὸς τὸν Θεό; Ἐγκαθίδρυση τῆς Σοφίας σὲ κάθε καρδίᾳ ὥστε οἱ σπόροι τῆς εὐτυχίας ν' ἀνθοφορήσουν; Διάλυση τῆς αὐταπάτης τῆς χωριστικότητος; Καθένας θὰ κάμῃ τὸν δικό του κατάλογο ἀξιῶν καὶ τὴν ἐκλογὴν του. Ἀλλὰ, νὰ ἐργασθῇ.

Ζοῦμε σ' ἓναν μεταβαλλόμενο κόσμον καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσωμε ἔμφαση στὴν ὑποκρυπτόμενη ζωὴ ὀπισθεν τῶν πάντων. Ὁ ὕλισμὸς τῆς ἐποχῆς μας δὲν ἀποδέχεται εὐκολα τέτοιες ἰδέες καὶ ὅμως αἱ ἀλλαγὰι ποὺ ἐπιτελοῦνται εἶναι πελώρια καὶ ἐκτεταμένα. Προμηνύεται μιὰ σημαντικὴ συγκομιδὴ καρπῶν καὶ ἀνθῶν γιὰ τὸν αὐριανὸν κόσμον. Σήμερα ὁ κόσμος εἶναι πλήρης φόβου καὶ ἀνασφαλείας, ἀλλὰ ἡ Ἀχρονὴ Σοφία μπορεῖ νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ καὶ νὰ μᾶς συμφιλώσῃ μετὰ τὴν ζωὴ. Ἐμεῖς δυνατόν ν' ἀποτύχωμε, ἀλλὰ τὸ ἔργον τῶν Πρεσβυτέρων Διδασκάλων δὲν θ' ἀποτύχῃ. Ἐμπιστοσύνη πρὸς τὴν Σοφία των, ἐμπιστοσύνη στὸν Νόμον, ἐμπιστοσύνη στὸν Θεὸ ἐντός μας καὶ ὅλα θὰ πᾶνε καλά.

(*) βλ. Κ. Μελισσαροπούλου: Εἰσαγωγή στὴ Θεοσοφία. Κεφ. «Οἱ ἑπτὰ Ρίζες - Φυλές».

ΣΥΜΒΟΛΑ ΚΑΙ ΑΛΛΗΓΟΡΙΕΣ

‘Ο έν Κανᾶ γάμος

Ἑρμηνεία τῆς Ε. Π. ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ

Η ΕΛΕΝΑ Πετρόδνα Μπλαβάτσκυ, σέ δύο ἄρθρα τῆς («Ὁ ἐσωτερικός χαρακτήρας τῶν Εὐαγγελίων», καί «Σημειώσεις ἐπὶ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου», δημοσιευμένα στὰ "Απαντα, τόμος 8, σελ. 172 - 239 καί τόμος 11ος, σελ. 482 - 503), ἀσχολεῖται μὲ τὸ «θαυμάσιο αὐτὸ ὄθλιον», τὴν Βίβλο, δίνοντας ἐνδιαφέρουσες ἐρμηνείες. Ἐπειδὴ οἱ τόμοι εἶναι δυσεύρετοι, θὰ προσπαθήσω γὰρ δώσω μιὰ συνοπτικὴ ἔκθεση τῶν ἀπόψεων τῆς ἰδρυτρίας τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας. Διαλέγω τὴν ἐκδοχὴ τῆς Μπλαβάτσκυ γιὰ τὸ ἐσωτερικὸ νόημα τοῦ ἐν Κανᾶ γάμου.

Τὸ κείμενον τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου (κεφ. δ' 1 - 10) λέγει:

1. Καί τῃ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καί ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ.

2. Ἐκλήθη δὲ καί ὁ Ἰησοῦς καί οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον.

3. Καί ὑστερήσαντος τοῦ οἴνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, οἶνον οὐκ ἔχουσι.

4. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καί σοί, γυναῖκα; οὐπω ἤγγικεν ἡ ὥρα μου.

5. Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· Ὅτι, ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε.

6. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὕδριαι λίθινα· ἕξ κείμενα· κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσα· ἀνά μετρητάς δύο ἢ τρεῖς.

7. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· γεμίσατε τὰς ὕδριας ὕδατος, καὶ ἐγέμισαν αὐτάς ἕως ἄνω.

8. Καί λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίῳ καὶ ἡνεγκαν.

9. Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλίνος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεννημένον — καὶ οὐκ ἔδει πόθειν ἐστίν (οἱ δὲ διάκονοι ἔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ) φωνεῖ τὸν κυμπίον ὁ ἀρχιτρικλίνος.

10. Καί λέγει αὐτῷ· Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε τὸν ἐλάσσω. σὺ δὲ τετήρηκας τὸν καλὸν ἕως ἄρτι.

Ἡ Μπλαβάτσκυ θεωρεῖ τὸν ἐν Κανᾶ γάμο ὡς ἀλληγορικὴ παράσταση τῆς Μυσήσεως.

Σὲ βλα τὰ Μυστήρια, γράφει,

μετὰ τις τ έ σ σ α ρ ε ς ήμέρες τής δοκιμασίας, ακολουθοῦν τ ρ ε ῖ ς ήμέρες καθόδου στὸν "Αδη ἢ τάφο, ἐκ τοῦ ὁποίου ὁ δοξασιμένος Ὑποψήφιος ἢ Μεμνημένος, ἀνασταίνεται. Ἐπομένως, «τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ» σημαίνει ὅτι εἶχε ἔλθει ἡ ὥρα γιὰ τὴν τελικὴ Μύση, ὁπότε ὁ Ἰησοῦς ἢ ὁ Νεόφυτος θὰ ἐγένετο Χριστὸς ἢ Μύστης. Δηλαδή ε ν α με τὸν Χριστὸ (ἐκαστος νεόφυτος).

Ὁ ἐν Κανᾷ γάμος παριστάνει τὴν ἔνωση τοῦ Μαθητοῦ μετὸ Ἄνωτερο Ἐγώ. Ἡ Μητέρα τοῦ Ἰησοῦ ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐπιθυμία ἢ τὸ φυσικὸ σῶμα. Οἱ μαθηταὶ ὡς προσκεκλημένοι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ, ἐκφράζουν τὶς χαμηλότερες ἀρχές πού πρέπει νὰ ἦσαν κι' αὐτὲς παρούσες γιὰ τὸν ἐξαγνισμὸ τοῦ ὄλου Ἀνθρώπου. Ἡ Μητέρα τοῦ Ἰησοῦ σημαίνει ἐπίσης τὴν ἐξαγνισμένη ἐπιθυμία, ἡ ὁποία τείνει πρὸς τὰ ἄνω. Τὸ ὅτι δὲν ὑπῆρχε οἶνος, σημαίνει ὅτι δὲν εἶχαν αἱ χαμηλότεραι ἀρχαὶ εἰσέτι πνευματοποιηθῆ, ὥστε νὰ μετασχηματῶν τοῦ γεύματος. Αἱ ὕδρια σημαίνουν τὶς ἕξ κατώτερες ἀρχές καὶ τὸ γέμισμά τους «ἕως ἄνω» σημαίνει ὅτι, ἡ πλήρης δύναμις τῶν ἀρχῶν αὐτῶν (τῶν παθῶν) ἐχομίσθη γιὰ τὴν δοκιμασία τοῦ ὑποψήφιου. Ὁ Ἰησοῦς, διὰ τῆς μετατροπῆς τοῦ Ὑδατος (τῆς Ὑλης) εἰς Οἶνον (Πνεῦμα) κατακτᾷ τὸ περιέχον καὶ τὸ γεμίζει μετὴν Σοφίαν τοῦ Θεοῦ. Οἱ διάκονοι (αἱ κατώτεραι ἀρχαὶ καὶ δυνάμεις), πού ἐκόμισαν τὸν οἶνον στὸν ἀρχιτρίκλινον, ἐγνωρίζαν τὴν ἐπελθούσαν ἀλλαγὴ, ἀλλὰ ὁ ἀρχιτρίκλινος, ἀντιπροσωπεύων τὸ κον-

κλάβιο τῶν μυσταγωγῶν, δὲν τὸ ἐγνωρίζε. Ἐπρεπε προηγουμένως νὰ δοκιμάσῃ τὸ ὕδωρ γενόμενον οἶνον, γιὰ νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ καλέσῃ τὸν ὑποψήφιον «οἶνον τοῦ Θεοῦ».

Σχετικῶς μετὴν προσκομιδὴν τοῦ καλύτερου οἶνου ἀργότερα στὸ γεῦμα, καὶ ὄχι στὴν ἀρχὴ του, ἡ Μπλαβάτσκι λέγει ὅτι ὁ ὑποψήφιος, καθὼς προσδεύει, χρειάζεται ὄλο καὶ λιγώτερον καλὸν οἶνον, ἢ Πνεῦμα, διότι γίνεται Πνεῦμα ὁ ἴδιος, καθὼς αὐξάνουν οἱ πνευματικὲς δυνάμεις καὶ γνώσεις του.

**

Ἡ Μπλαβάτσκι σχολιάζει καὶ τὸ περιστατικὸ τῆς ἐκδιώξεως τῶν ἐμπόρων ἀπὸ τὸ Ναό. Λέγει ὅτι συμβολίζει τὴν στάση τοῦ Μεμνημένου πρὸς τὴν ἐξωτερικὴ θρησκεία καὶ τὸ ἔργον του μετὰ τὴν ἐπίτευξη τῆς νίκης. Ὁ «ναός» σημαίνει ὄλα τὰ ἐξωτερικά, ἐξωτερικὲς πίστεις ἢ σῶματα τῆς σαρκὸς. Τὰ θῶδια παριστάνουν τὰ ὕλικα πράγματα, τὸν φυσικὸν ἄνθρωπο. Στῆ συμβολικῇ γλώσσᾳ, τὸ θῶδι σημαίνει τὴν σωματικὴν δύναμη καὶ γεννήτρια ἰσχύ. Τὰ πρόβατα συμβολίζουν τὰ πάθη καὶ τὶς ἐπιθυμίες πού ὑποτάσσονται καὶ δαμάζονται. Οἱ περιστερές, τὶς πνευματικὲς βλέψεις. Οἱ ἀργυραμοιβοὶ εἶναι οἱ ἐμπορευόμενοι τὰ πνευματικὰ πράγματα. Τὸ μαστίγιον εἶναι τὸ μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου τὰ πάθη καὶ ἡ κατώτερη φύσις θὰ δαμασθῶν. Ὁ «οἶκος τοῦ Πατρός μου» εἶναι τὸ ἀνθρώπινο σῶμα, ὁ ναός τοῦ Θεοῦ.

**

Οἱ Ἰουδαῖοι ρώτησαν τὸν Ἰη-

σου, με ποιὰ εξουσία επιτελεί τὰ πράγματα αὐτά. Ἡ κρυπτικὴ ἀπάντησίς του ἦταν: «δύναται νὰ καταλύσῃ τὸν χειροποιήτον ναὸν καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποιήτον νὰ οἰκοδομήσῃ». Γενικῶς, θεωρεῖται ὅτι ἀναφέρεται στὴν ἀνάστασή του, ἀλλ' ἡ Ε.Π.Μ. φρονεῖ ὅτι σημαίνει τὴν διὰ μέσου τῆς Μύησης ἀνάστασιν σὲ νέα ζωή. Οἱ Ἰουδαῖοι εἶπαν, ὅτι δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἀνοικοδομηθῇ σὲ τρεῖς ἡμέρες ἓνα ναὸν, γιὰ τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ ὁποίου εἶχαν χρειασθῆ 46 ἔτη. Ἡ Ε.Π.Μ. ἀναφέρεται στὸν ἀριθμὸ 49 (τὰ 7 ὑποπεδία ἑπταπλῆς συνθέσεως τῆς ὑπάρξεως), ὁπότε ὁ ἀριθμὸς 3 σημαίνει τὴν ὑπεροχὴ τῆς

πνευματικῆς ἰσχύος.

Τὰ σχόλια αὐτὰ τῆς Μπλαβάτσκου φαίνονται, ἐκ μιᾶς ἀπόψεως, ὡς καταστρεπτικὰ γιὰ ἓναν ὀρθόδοξο Χριστιανό, ἀλλὰ ἐξ ἄλλης ἀπόψεως εἶναι ἐποικοδομητικὰ. Ἡ Μπλαβάτσκου ἀποδίδει μεγάλη σημασία στὴ διαφορετικὴ γραφὴ τῆς ἀκουστικῆς ἴδιας λέξεως: Χρηστὸς καὶ Χριστὸς. Ὁ ὅρος Χρηστὸς χρησιμοποιοῦται σὲ συνάρτησιν μὲ τὸν καλὸν ἄνθρωπο, θαδίζοντα πρὸς τὴν Μύησιν. Ὁ ὅρος Χριστὸς ἀναφέρεται στὸν Μειωμένον καὶ φωτισμένον — τὸν ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος ἐμυήθη κατὰ τὴν συμβολικὴν διαδικασίαν τοῦ ἐν Κανᾷ γάμου.

Geoffrey Farthing (Λονδίνον)

Ἐὰν

δὲν ἐστείλατε ἀκόμη τὴν συνδρομὴ τοῦ 1979,
Σᾶς παρακαλοῦμε νὰ τὸ πράξετε ΤΩΡΑ
καὶ Σᾶς εὐχαριστοῦμε.
Δρχ. 200 μὲ ΕΠΙΤΑΓΗ Ταχυδρομικὴ

ΑΣΙΑΤΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Βιετνάμ * Βιρμανία * Ἰαπωνία * Ἰνδία
Ἰνδονησία * Κορέιτζη * Κίνα * Μολαϊσία
Νεπάλ * Περσία * Ταϊλάνδη

ΕΠΙΛΟΓΗ · ΑΠΟΔΟΣΗ & ΣΧΟΛΙΑ
Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»
ΙΩΑΝ Δ ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑ Α Ε

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

“ Γ Λ Ι Σ Ο Υ , ,

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΓΑΛΑΝΑΚΗ - ΒΟΥΡΛΕΚΗ

Ταχεία άμαξοβοιοιχία

“Ωρα, μπορεί νά φαίνεσαι ή πιό άργή άμαξοστοιχία
πιό άργή κι' άπό κείνη τών Σ.Ε.Κ.,
καθώς άργόσυρτα φειδίσια περπατᾶς...
Μά όλοένα φεύγεις έσύ χωρίς σταματημό,
μέ κίνηση τόσο άργή στόν κύκλο τοῦ ρολογιοῦ,
τόσο άργή σάν περιμένεις κάτι,
τόσο άργή στή μοναξιά τών ανθρώπων,
πού λές καί θά γινόταν μ' ένα κίνημα
γιά πάντα νά σέ σταματήσουν... ”

“Όμως, τίποτα δέν ύπάρχει ταχύτερο άπό σένα
άφοῦ τίποτα δέν μπορεί νά σοῦ ξαναδώσει
κάτι άπ' τήν ώρα, πού έχει πιά περάσει...
Χάνεται σ' ένα χάος, διαλύεται όπως σύννεφο
καί τίποτα δέν μπορείς νά πάρεις άπ' αὐτήν,
μήτε κι' άπ' τό τελευταίο λεπτό πού μόλις πέρασε... ”

Μάταιη κ' ή γνώση, μιὰ καί τίποτα δέν κρατᾶς
άκόμα κι' άπ' τό δευτερόλεπτο πού τ' άγγίζεις
κι' άν τύχει καί δέν πρόλαβες, εκπρόθεσμο
θάνατο καί τό ύστατο μετάνοιομα...
Ρευστό κι' άργόσυρτο όπως φεύγει,
μοιάζει σάν έπιβάτης μέσ' στήν ταχεία άμαξοστοιχία
τῆς ζωῆς μας, στήν ώρα!... ”

ΛΟΥΛΑ Δ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

Ἀπλότητα

Φορώντας τὸ ρούχο μιᾶς μαργαρίτας,
 τὴν ταπεινότητα τοῦ ἔρημου τοπίου,
 ἦρθε στὸν κόσμο ἡ πρώτη αὐγὴ τοῦ χρόνου,
 γυμνασάνταλη πήδηξε ἀπ' τὸ κρεβάτι
 κι ἔτρεξε νὰ μᾶς βρεῖ μέσα στὸν κόσμο.
 Τί νὰ τῆς προσφέρουμε, ἀλήθεια,
 Πόνο, χαρά, θλίψη, δάκρυα, γέλιο,
 Ἢ τὸν θυμὸ μιᾶς θάρβαρης ψυχῆς,
 ποὺ ὅλα τὰ ξεχνᾷει κι ὅλο μεθυσμένη
 κι ἀνάστατη βρίσκεται.
 Τὸ πρόβλημα εἶναι νὰ μὴν χάσουμε
 μέσα στὶς τόσες μας συνήθειες
 τὴν ἀπλότητα, αὐτὴ ποὺ τόσο πολὺ
 βαραίνει στὸ πέταγμα τῆς ζωῆς μας.

Τὸ προζύμι

Τὸ καλύτερο προζύμι
 εἶναι τὸ νερὸ τῆς βροχῆς στὸ χῶμα,
 τότε ποὺ τὸ ραντίζουν τ' ἀγιοκλήμα
 μ' ἓνα πέταγμα τοῦ χελιδониού,
 τότε ποὺ τὸ πατάει ἡ κάμπια
 κ' ἡ χελώνα στὶς ἐρημικὲς διαβάσεις.

Τὸ καλύτερο προζύμι
 εἶναι τὸ φιλὶ τῆς μάνας
 σὲ μιὰ μπουκιά ψωμὶ σταρένιο,
 μὲ τὸ χαμόγελο τῆς Εἰρήνης
 ποὺ τὸ μοιράζει ἀντίδωρο στὸ παιδί,
 ποὺ τὸ χαρίζει εὐσπλαχνικὰ
 στὸ ζωντανὸ τῆς αὐλῆς, στὸ περιστέρι.

Αὐτὸ τὸ προζύμι, θέλω νὰ μοιραστοῦμε
 σὺ καὶ ἄδελφέ μου,
 πρὶν μᾶς χωρίσει ἡ νύχτα ἢ παγερὴ,
 πρὶν ξεχάσουμε τὰ χέρια μας χωρισμένα,
 πρὶν ἀνταμωθοῦμε κάποτε σὰν ξένοι
 μπρὸς στὴ μοιραία Πύλη τῆς ἄλλης ζωῆς.

ΘΩΜΑΣ Π. ΚΟΡΤΣΑΡΗΣ

Ἐπορίες καὶ ἀπαντήσεις

Ἐπορῶ πῶς ὁ Θεὸς ποὺ γιὰ τὸ καλὸ ἡμᾶς πάντοτε φροντίζει

τοὺς ἀνθρώπους σὲ τάξεις νὰ χωρίζη,
στὸν ὕλικὸ τὸν κόσμον σὲ πλούσιους καὶ πτωχοὺς
καὶ στὸν αἴλο σὲ δεξιούς καὶ ἀριστερούς;

Οἱ μὲν στὰ δεξιὰ θὰ ζοῦνε χωρὶς λύπες ἢ στεναγμούς,
οἱ δὲ στὰ ἀριστερὰ μὲ πόνους καὶ ὀδυρμούς.

Ψυχὴ, γιὰ ὅλα αὐτὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ἐσὺ τί λὲς
γελᾶς ἢ κλαῖς;

Θεὸς ὁ πάνσοφος καὶ φιλεῦσπλαχνος εἶναι δυνατὸν
ἀφοῦ εἶναι πανταχοῦ παρῶν

τίς ἀδικίες νὰ βλέπη στὴ ζωὴ
καὶ ἐντελῶς γι' αὐτὲς νὰ ἀδιαφορῇ;

Γιὰτὶ πεθαίνουν τὰ μονάκριβα παιδιὰ

γιὰτὶ πεθαίνουν οἱ γανεῖς ὅταν τὰ παιδιὰ εἶναι μικρὰ

γιὰτὶ καταστροφὲς μὲ αὐτοκίνητα, τραῖνα, πλοῖα καὶ ἀεροπλάνα

γιὰτὶ τόσο κλάμα καὶ παιδιὰ ποὺ ξεχάσανε τὴ λέξη μάνα;

Γιὰτὶ λιγοστεύουν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ

γιὰτὶ τὰ θηρία τῆς θαλάσσης ἐξαφανίζονται παντοῦ

γιὰτὶ οἱ δεινόσαυροι χαθῆκαν ἀπ' τὴ γῆ

μήπως γι' αὐτὰ δὲν ὑπῆρχε σοφία θεϊκὴ;

Πὲς Θεέ τί ρόλο παίζεις ἐσὺ σ' αὐτὲς τίς ὑποθέσεις

διότι οἱ ἄνθρωποι ποῖος λίγο ποῖος πολὺ ἐναντίον σου ἔχουν πάρει
(θέσεις

ἀκμή καὶ οἱ πιστοὶ σου πολλές φορὲς ἐπιχειροῦν

ὅταν κάποιος κακὸ τοὺς βρῇ ἐσένα νὰ κατηγοροῦν.

Θεέ, ἐξήγησε στὸν κόσμο πῶς δὲν ἔχεις ἐσὺ συμμετοχὴ

σὲ καμμιά ἀπολύτως ἀνθρώπινη ἢ ζωικὴ σφαγὴ.

Δὲν ἀσχολεῖσαι σὺ μὲ θανάτους καὶ χαμούς

γιὰτὶ εἶσαι ἀμέτοχος σὲ τέτοιου εἴδους σπαραγμούς.

Πὲς, ὅτι κακῶς ἐπιρρίπτουν σὲ σένα εὐθύνες

γὰ τοὺς πολέμους, τοὺς σεισμούς, τοὺς τυφῶνες καὶ τίς πλημμύρες,

κι' ὅτι ἐσὺ δὲν χώρισες σὲ τάξεις τοὺς ἀνθρώπους

οὔτε στὰ ἄλλα κόσμο κρίνεις τίς ψυχὲς μὲ δύο τρόπους.

Πὲς, ὅτι ἡ αἰτία πάντῶς κακοῦ

δὲν βρίσκεται σὲ σένα ἀλλὰ στὴ φύση, στοὺς ἀνθρώπους καὶ παντοῦ

διότι ἐσὺ μετὰ τοῦ κόσμου τὴν δημιουργία

ἀπεσύρθη, δίδοντας στὰ πλάσματά σου τὴν ἐλευθερία.

Γι' αὐτὸ δὲν φταῖς ἐσὺ ποὺ παιδιὰ μένουν ὄρφανὰ

δὲν φταῖς ἐσὺ ποὺ ἕνα μέρος τῆς ἀνθρωπότητος πεινᾷ

δὲν φταῖς ἐσὺ γιὰ ὅτι κακὸ συμβαίνει πάνω στὴ γῆ

διότι εἶσαι πνεῦμα καὶ ἐξουσιάζεις μόνον τὴν ψυχὴ.

Κατερίνη 27)12)1975

ΠΕΤΡΟΥΛΑ Α. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗ

Πλησιάζεις τὸν Θεό...

"Όταν δὲ θεὸς τὸ κακὸ κανενὸς
 "Όταν γιὰ ὄλους σκέπτεσαι μὲ ἀγάπη
 "Όταν πάντα θέλεις νὰ δώσης βοήθεια
 "Όταν δὲ θεὸς ὁ ἐχθρὸς σου νὰ πάθῃ
 "Όταν λυπᾶσαι γιὰ τὴν ἀνθρώπινη
 δυστυχία,
 "Όταν σοῦ κάνουν κακὸ καὶ τὸ δέχεσαι
 καὶ δὲν ζητᾷς τιμωρία.
 "Όταν μὲ εὐγένεια
 φέρεις σὲ ὄσους σὲ θλίψανε
 "Όταν αὐτὸν διαλέγεις τὸ δρόμο
 Τότε ἀρχίζεις νὰ αἰσθάνεσαι
 ὅτι γίνεσαι ἄνθρωπος
 καὶ πλησιάζεις τὸ Θεό.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΒΙΔΑΣ

Ξέρω μιὰ γλώσσα...

Χωρὶς κανέναν κάποτε νὰ μοῦ τὴ μάθει
 ξέρω μιὰ γλώσσα,
 ποὺ ὄλες οἱ φυλὲς καταλαβαίνουν...
 "Άσπροι, μαῦροι, κίτρινοι, ἐρυθροί...
 Τὸ διαπίστωσα μιὰ μέρα στὴν πλατεία
 μὲ τοὺς ξένους :

Σὲ ὄσους χαμογέλασα, μοῦ χαμογέλασαν.
 Εἶχε τοὺς διὸ χιτῶνες,
 τήρησε τὴν ἐντολὴ
 κ' ἔδωσε τὸν ἕνα στὸν μὴ ἔχοντα.
 "Έτσι,

ἔνωσε τὴ ζεστασιά
 κ' ἔξω ἀπ' τὸ κορμί του.

ΣΥΝΟΜΙΛΩΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ

Υπό Άνδρέα Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
Οικονομολόγου - Πολιτειολόγου

Καθένας μας είμαστε, αν το θέλουμε, ένας κόσμος δλόκληρος με συμπαντικές διαστάσεις. Είμαστε παντού, σ' όλες τις πτυχές του νοῦ. Είμαστε οί τέσσερις ἐποχές του ἔτους, τὰ τέσσερα σημεῖα του ὀρίζοντα, οί ἑπτὰ μέρες τῆς δημιουργίας. Είμαστε καί γινόμαστε, αν θέλουμε, καί θεοί καί διάβολοί.

Γεμάτοι ἀπό ἀγάπη, συνομιλοῦμε καί συναντιόμαστε με τόν δλοκληρωμένο «Άλλο ἐαυτόμας, ἄρα με τόν Θεό. Μακριά ἀπό τὰ πάθη μας καί τὰ μίσση καί κοντά στους πλησίον μας, ἐμψυχους ἢ ἄψυχους, ἀνθρωποποιούμε τις ὑπάρξεις μας.

Ξεχνώντας ὅτι στὸν πλανήτη Γῆ δὲν μᾶς χωρίζουν με τούς συναθρώπους μας, γλῶσσα, φυλή, χρώματα καί σημαίες, γινόμαστε πολίτες του σύμπαντος.

Βλέποντας ἕνα ἀστέρι στὸν Οὐρανό, ἄς ποῦμε: Δὲν είμαστε μόνοι...

Μιά θλίψη μας, δὲν εἶναι τιμωρία, εἶναι ἀνταποδοτική διδασκαλία. Μιά χαρά μας, εἶναι μιὰ προειδοποιητική φωνή: «Μοίρασέ την με αὐτὸν πού τὴν ἔχει ἀνάγκη».

Τὸ κλάμα του πλησίον μας εἶναι πρόσκλησή του: «Θέλω βοήθεια»...

Τὸ λουλούδι πού στολίζει τὸ λιβάδι καί τὸ ἀηδόνι πού γλυκαίνει τὴ ρεματιά εἶναι βλέμμα Θεοῦ.

Τὸ φανέρωμα του Χριστοῦ, του Βουόδα, του Σωκράτη, του Πυθαγόρα καί τῶσων ἄλλων σοφῶν στὸ ἀνθρώπινο γένος δὲν ἦταν τυχαῖο βιολογικό σύμπτωμα κάποιας γέννησης. Ἦταν μιὰ ἐπαγγελία... Τὸ νόημά της, συνομιλώντας εἰλικρινά με τὸν ἑαυτό μας, θὰ τὸ ἀνακαλύψουμε διδακτικά σὲ βάθος καί σὲ πλάτος...

Οἱ ἄριθμοί καί οἱ γεωμετρικὲς ἀλήθειες, δὲν εἶναι στεῖρες ἔννοιες κάποιας φυσικομαθηματικῆς ἀκρίβειας. Εἶναι αἰώνιος νόμος πού ρέει καί κατευθύνει... Εὐτυχισμένος ἐκεῖνος πού ξέρει τὴ σημασιολογία του...

Ὁ ἐαυτός μας πού ξέρει νὰ ἀκούει, νὰ βλέπει, νὰ μιλάει, νὰ κινεῖται καί νὰ σκέφτεται, γίνεται ὁ μεγάλος «Άλλος», πού τὸν θάβουμε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μας ἢ τὸν κρύβουμε στὸν ἴσκιο πού μᾶς ἀκολουθεῖ. Τί κρίμα ὁμῶς, ..., κουβαλάμε με ἐπίγνωση τὴ σάρκα μας καί ἀπαρνιόμαστε τὴν ἴδια μας τὴν ἐξαύλωση...

Συνομιλώντας με τὸν ἑαυτό μας στὸν κλειστό χῶρο του ἀπέραντου εἶναι μας, βρίσκουμε πόσο

Ο ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ : Σχέδιο του περιοδικού «ΣΠΟΥΤΝΙΚ»

Μᾶς ἀπειλεῖ νέος ΒΙΒΛΙΚΟΣ ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ;

ΝΕΟΣ ΒΙΒΛΙΚΟΣ ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ ἀπειλεῖ τη Γῆ;

πολλοὶ εἴμαστε...

Συνομιλώντας μὲ τὸν ἑαυτὸ μας μιὰ φορά τὴν ἡμέρα, εἶναι σὰν νὰ μᾶς δέχεται ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς σὲ ἀκρόαση...

Ὁ ἑαυτὸς μας, ὁ μόνος παρήγορος, προυργός, δάσκαλος, παραστάτης καὶ συνεργάτης μας, σ' ὄλον μας τὸ δίο τοῦ τότε, τοῦ σήμερα καὶ τοῦ πάντοτε...

Πολύορχημένοι: ἀπὸ τὸν «Ἄλλο» ἑαυτὸ μας, ἐλευθερωνόμαστε ἀπὸ τὴν ἐγκλωμιάση καὶ ἀπολαμβάνουμε ἔνθετα τὴν ἀρχιτεκτονικὴ θέα τοῦ σύμπαντος...

Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἐτέθη ἐνώπιον ἐπιστημονῶν ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον, ποὺ συγκεντρώθηκαν στὴς 12 Φεβρουαρίου στὴ Γενεύη, ἕδρα τῆς Παγκοσμίου Μετεωρολογικῆς Ὄργανώσεως.

Οἱ ἐπιστήμονες ἀνησυχοῦν ἐξ αἰτίας τῆς σημειουμένης, ἔστω καὶ ἐλαχίστης, αὐτῆσεως τῆς θερμοκρασίας. Μερικοὶ ἐπὶ πλέον βαθμοί, οἱ ὅποιοι θὰ σταθεροποιήσαν τὴν θερμοκρασία τοῦ πλανῆτη σὲ ἀνώτερη κλίμακα, θὰ ἦταν ἀρκετοὶ γιὰ νὰ ἐπαναληφθεῖ ἡ βιβλικὴ περιπέτεια τῶν κατακλυσμῶν καὶ τῆς Κιβωτοῦ τοῦ Νῶε.

Τὸ πρῶτο σῆμα κινδύνου εἶναι

μιὰ παράξενη όμίχλη πού κατά τὰ τελευταία 20 χρόνια βρίσκειται πάνω από τήν Ἀρκτική. Αὐτή τήν όμίχλη έπεσήμαναν Ἀμερικανοί έρευνηταί, οί όποιοί βρίσκουν ότι δέν είναι καθόλου φυσική: Ἀποτελεῖται από σύννεφα φορτωμένα με θεώκó όξύ και θειούχο άμμωνία, τά όποια οί άνεμοι μετακινούν πρós τόν Πόλο από τά μεγάλα άστικά κέντρα και βιομηχανικά κέντρα του Βορρά. Αὐτή ή μόλυσμένη όμίχλη παίζει τó ρόλο τών τζαμιών ένός θερμοκηπίου: Συγκρατεῖ τήν θερμότητα πάνω από τούς πάγους τών πολικῶν χωρῶν. Σέ διάστημα λίγων ήμερῶν ή θερμοκρασία αὐτῆς τῆς μάζας άέρος αύξήθηκε κατά πολλούς βαθμούς.

«Ο άνθρωπος μεταβάλλει τó κλίμα κατά ένα τρόπο πού πιθανότατα θά είναι άμετάκλητος», προειδοποίησε ό Γερμανός κλιματολόγος Χέρμπερτ Φλαίν. Και άναμφίβολα δέν είναι ή πρώτη φορά πού ή Γῆ γνωρίζει τέτοιου είδους άναταραχές.

Στό χάραμα τῆς ιστορίας τῆς Γῆς, δηλαδή πρὶν περίπου πέντε δισεκατομμύρια χρόνια, ή άτμόσφαιρα άποτελεῖτο από διοξειδίο του άνθρακα, μεθάνιο, άζωτο και ύδρατμούς. Πρὶν από ένα δισεκατομμύριο χρόνια, τά στοιχεία αὐτά μεταβλήθηκαν σέ άνθρακα, όξυγόνο και άζωτο, δίνοντας τή δυνατότητα νά υπάρξει ζωή. Περίοδοι έντονου ψύχους έναλλάσσονταν με πιό σύντομες θερμές περιόδους, πού διαρκούσαν από δέκα ως δεκαπέντε χιλιάδες χρόνια.

Σήμερα ζούμε μιὰ εποχή ά-

νάμεσα σέ περιόδους παγετώνων, πού άρχισε πρὶν από 10.800 χρόνια. Είναι ή Ὀλόκαινος, ή εποχή τῆς γεωργίας και του πολιτισμοῦ, ή περίοδος πού ό άνθρωπος έξάπλωσε τήν κυριαρχία του πάνω στη Γῆ.

Μέσα σ' αὐτές τῆς μεγάλες περιόδους, ό πλανήτης Γῆ περνάει πολύ πιο σύντομους και άνώμαλους κλιματολογικούς κύκλους. Από τó 1500 ως τó 1850, οί χειμῶνες στη Δυτική Εὐρώπη είναι κρύοι, τά καλοκαίρια βροχερά και οί πάγοι αύξάνονται στόν Βόρειο Ἀτλαντικό. Κατόπιν τó κλίμα γίνεται πάλι θερμό.

Για νά έξηγήσουν αὐτές τῆς κλιματολογικές μεταβολές, οί άστρονόμοι και οί φυσικοί επικαλοῦνται διάφορα φυσικά φαινόμενα: Τῆ μεταβολή τῆς άκτινοβολίας του Ἡλιου πρὸς τή Γῆ, τήν άλλαγή τῆς τροχιάς τῆς Γῆς γύρω από τόν Ἡλιο και τή μετακίνηση τών ήπειρών.

Οί ανθρώπινες δραστηριότητες προκαλοῦν μεγάλες άναταραχές στη γήινη άτμόσφαιρα. Η Γῆ δέχεται τήν ήλιακή άκτινοβολία και εκπέμπει στο Διάστημα ένα μέρος από αὐτή τήν θερμότητα. Ὅμως τó σύνολο τών μόλυνσεων πού παράγει ό άνθρωπος, σχηματίζει ένα στρώμα πού διαταράσσει τή λειτουργία αὐτῆς τῆς «μηχανῆς θερμοτήτας». Πρῶτος καταγοροῦμενος γι' αὐτή τή διαταραχή είναι τó διοξειδίο του άνθρακος, τó όποιο αύξάνεται συνεχῶς με τόν ρυθμό βιομηχανικῆς αναπτύξεως, τó όποιο συγκρατεῖ τήν ήλιακή άκτινοβολία και γίνεται «παγίδα θερ-

μότητας», διατηρώντας την σε χαμηλή ατμόσφαιρα. Είναι αυτό ακριβώς που οι κλιματολόγοι ονομάζουν «κατάσταση θερμοκηπίου».

Σήμερα η γήινη ατμόσφαιρα δεν περιέχει παρά μόνο 0,3% διοξειδίου του άνθρακος. Η Αφροδίτη, όμως, της οποίας η ατμόσφαιρα περιέχει 93%, έχει θερμοκρασία 470 βαθμών. Γύρω στο 2050 υπολογίζεται ότι η αναλογία διοξειδίου του άνθρακος στον αέρα θα έχει διπλασιαστεί και η θερμοκρασία θα αυξηθεί κατά 2—3 βαθμούς. Το ποσοστό αυτό θα ξαναδιπλασιαστεί πριν από το τέλος του επόμενου αιώνα και η αύξησης της θερμοκρασίας θα φτάσει περίπου στους 6 βαθμούς πριν από το 2100. Μια αύξησης 5 βαθμών της θερμοκρασίας της θάλασσας θα αρκούσε για να ανέβει κατά ένα μέτρο η στάθμη των ωκεανών. Παρά τις απαισιοδοξίες αυτές προοπτικές, πολλοί επιστήμονες υποστηρίζουν ότι ο πλανήτης μας δεν διατρέχει κίνδυνο από την αύξηση του διοξειδίου του άνθρακος στην ατμόσφαιρα, την στιγμή που οι ωκεανοί και τα δάση το απορροφούν.

Δυστυχώς όμως, οι άνθρωποι δραστηριότητες έχουν πληξει ακόμη κι αυτόν τον μηχανισμό φυσικού καθαρισμού της ατμοσφαιρας. Τα τροπικά δάση, που απορροφούν το 42% του διοξειδίου του άνθρακος που παράγεται στον κόσμο, αποφυλώνονται συστηματικά, όπως π.χ. το δάσος του Αμαζονίου, που είναι το μεγαλύτερο του κόσμου. Όσο για τους ωκεανούς, έχει κο-

ρεσθή ή ικανότητα απορροφήσεως που έχουν τα ανώτερα στρώματά τους, και για να απορροφηθή το πλεόνασμα διοξειδίου του άνθρακος θα πρέπει να περιμένη κανείς να γίνη ή διαδικασία αλλαγής νερών ανάμεσα στα στρώματα της επιφάνειας και τα βαθύτερα στρώματα των ωκεανών: Διαδικασία που, σύμφωνα με τους ειδικούς, απαιτεί τουλάχιστον χίλια χρόνια για να γίνη.

Έτσι λοιπόν η αυξημένη παραγωγή διοξειδίου του άνθρακος και η διαρκώς επιταχυνόμενη καταστροφή των φυσικών μηχανισμών καθαρισμού, συντελούν στο να γίνεται όλο και πιο έντονη η «κατάσταση θερμοκηπίου». Αυτό που ανησυχεί σήμερα τους εμπειρογνώμονες, είναι ότι ο άνθρωπος, με τις βίαιες μεταβολές που επιβάλλει στον πλανήτη, είναι ο κύριος υπεύθυνος της αλλαγής που τον απειλεί. Επίσης ότι ο ρυθμός αυτής της μεταβολής είναι πολύ πιο ταχύς από εκείνον που όφειλεται σε φυσικούς κύκλους.

Οι διαπιστώσεις των επιστημόνων αυτών, είναι ότι και αν σταματήσει ή τεράστια έκλυση διοξειδίου του άνθρακος, πράγμα που μπορεί να γίνη με την δραστητική αποφυγή της ρυπάνσεως και με την αντικατάσταση των σημερινών πηγών ενεργείας (πετρελαίου, κάρβουνου), πάλι η θερμοκρασία της Γης θα αυξάνεται. Οι ανωμαλίες των τελευταίων ετών, που συνοδεύονται από κρίσεις βαρυχειμωνιάς, είναι παροδική αναστάτωση, που προμηνύει την υπερθέρμανση του πλανήτη. Τελικά, μέσα σε

αύξομιώσεις της θερμοκρασίας, ή Γῆ θά βαδίση πρὸς ἄνοδο τῆς μέσης στάθμης τῆς θερμοτήτος της.

Μὲ τὴν αὐξηση τῆς θερμοκρασίας τοῦ πλανήτη, ἀρχίζουν νὰ λώνουν οἱ παγετῶνες τῶν πολικῶν περιοχῶν. Ἡ Ἀρκτική καὶ ἡ Ἀνταρκτική, παθαίνουν διάβρωση. Στρώματα πάγου συσσωρευμένα ἐπὶ ἀναρίθμητους αἰῶνες, πὺν ἐπέφεραν μιὰ ἰσορροπία στὸ κλίμα καὶ τὴν ποσότητα ὑδάτων τοῦ πλανήτη, ἀρχίζουν νὰ κλονίζονται. Τὸ κατεστημένο τῶν πόλεων ἀπειλεῖται.

Ἐπισημαίνεται ὅτι ἡ Γῆ ἐδῶ καὶ 600.000 χρόνια διανύει τὴν λεγόμενη πλειστόκαινη γεωλογικὴ περίοδο. Στὴ διάρκεια αὐτὴ σημειώθηκαν στὴν Εὐρώπη τρεῖς ἐποχὲς παγετῶνων, πὺν τὶς διαδέχεται κάθε φορὰ μιὰ μεταπαγετώδης ἐποχὴ. Ἡ τελευταία ἐποχὴ παγετῶνων στὴν Εὐρώπη, σημειώθηκε πρὶν ἀπὸ 100.000 χρόνια καὶ τερματίσθηκε πρὶν ἀπὸ 20.000 χρόνια.

Καθὼς ἔληγε ἡ τελευταία παγετώδης περίοδος πρὶν ἀπὸ 20.000 χρόνια, ἔλιωναν οἱ παγετῶνες πὺν κάλυπταν τὴν Εὐρώπη. Τότε οἱ γιγαντιαῖες ποσότητες νεροῦ, πὺν ἀπελευθερώθηκαν, προκάλεσαν πλημμύρες κολοσιαιῆς ἐκτάσεως. Ταυτόχρονα, ἡ στάθμη τῆς θαλάσσης ἀνυψώθηκε κατὰ πολλὰ μέτρα. Ἔτσι ἡ θάλασσα ἔπεσε κατὰ τῆς ξηρῆς, ὑπερέκλυψε τὶς ἀκτὲς καὶ χύθηκε στὸ ἐσωτερικὸ τῆς ἡπείρου, κατακλύζοντας κοιλάδες, μετατρέποντας σὲ κόλπους πολλὰς λίμνες καὶ σὲ πορθμοὺς πολλοὺς ποταμοὺς ἀλλάζοντας τὴν γεωγραφία

μεγάλων ἐκτάσεων.

Τότε σχηματίσθηκε καὶ τὸ Αἰγαῖο πέλαγος μὲ τὴν κατάκλυση τῆς Αἰγιῆδος, πὺν σὰν συμπαγῆς ξηρὰ ἔνωσε τὴν Μικρὰ Ἀσίαν μὲ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα. Τότε σχηματίσθηκαν τὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου, πὺν δὲν εἶναι παρὰ κορυφῆς τῶν βουνῶν τῆς Αἰγιῆδος, πὺν κατακλύσθηκε. Τότε πιθανότατα σχηματίσθηκαν τὰ Δαρδανέλλια, ἡ Προποντὶς καὶ ὁ Βόσπορος, πὺν ἔνωσαν τὴν μεγάλη λίμνη τῆς Ποντοκασπίας, δηλαδὴ τὴ Μαύρη Θάλασσα, πὺν ἦταν τότε ἐνωμένη μὲ τὴν Κασπία, μὲ τὸ Αἰγαῖο καὶ τὴν Μεσόγειο.

Καὶ ἀπὸ τὴν ἐπίθεση ἐκείνη τῆς θάλασσης, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὶς γιγαντιαῖες πλημμύρες, πὺν προαναφέραμε, δημιουργήθηκε στὸς μεσογειακοὺς λαοὺς ἡ παράδοση τοῦ κατακλυμοῦ, πὺν ἀναφέρει ἡ Ἁγία Γραφή, μὲ τὴν Κιβωτὸ τοῦ Νῶε. Ἀπὸ κεῖ προέρχονται καὶ οἱ θρύλοι γιὰ τὶς καταποντισμένες ἡπείρους, ὅπως ἡ Ἀτλαντὶς, πὺν εἶχαν ἐνσφηνωθεί στὴ μνήμη τῶν προϊστορικῶν ἀνθρώπων καὶ μεταδόθηκαν στὸς ἱστορικοὺς ἀνθρώπους. Θρύλοι, πὺν δὲν ἀποτελοῦσαν μύθους, ἀλλὰ συνδέονται μὲ περιστατικὰ χαμένα στὰ βάθη τοῦ χρόνου, τὰ ὅποια ἀφοροῦν τὶς ἐξαφανίσεις ὀλοκλήρων περιοχῶν στὸ Αἰγαῖο, στὴ Μέση Ἀνατολή, σὲ ὅλη τὴ Μεσόγειο, ἀπὸ τοὺς ὑδάτινους ὄγκους πὺν προκάλεσε τὸ λιώσιμο τῶν παγετῶνων.

Σήμερα ἡ Γῆ ἔχει παγετῶνες, μόνον στὶς περιοχὲς τῆς Ἀρκτικῆς καὶ τῆς Ἀνταρκτικῆς. Ἄν

λιώσουν αυτοί οι παγετώνες, ή στάθμη των ωκεανών θα ανέλθι κατά 5—8 μέτρα. Και μια τέτοια «παλίρροια», θα προκαλέσει νέα σειρά κατακλυσιμῶν.

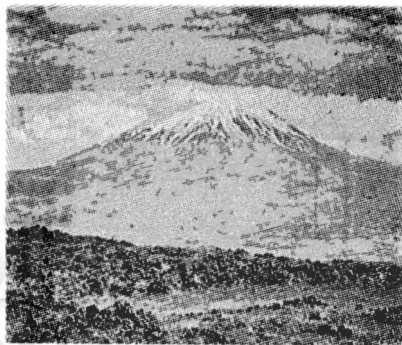
“Όλα αυτά είναι σχετικά και ή ὄλη υπόθεση έχει ακόμα πολλά στοιχεία άγνωστα εἰς τὸν άνθρωπον και άσταθμητα. Πάντως, ἀπὸ τοὺς ἕως τώρα ὑπολογισμοὺς προκύπτει ὅτι ή άναξέλεγκτος ἔκλυσις διοξειδίου τοῦ άνθρακος εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, άποτελεῖ κίνδυνον ἔνδεχομένως τεράστιον διὰ τὴν ζωὴν ἐπὶ τοῦ πλανήτου και πρέπει νὰ μελετηθῇ τὸ φαινόμενον ἀπὸ τώρα, διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἤδη ή λήψη ἀντιμέτρων. Ἡ κρίσιμη περίοδος θα ἀρχίσῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 21ου αἰώνος.

Ἐπιβεβαιώνεται συνεχῶς μὲ ἀποδείξεις ὅτι ὁ κατακλυσιμὸς ὑπῆρξε μιὰ πραγματικότης και μιὰ ἀληθινὴ καταστροφή τοῦ κόσμου. Οἱ ἐπιστήμονες πὺν συγκεντρῶνουν τὶς ἀποδείξεις, πὺν ἀνακαλύπτουν, θεβαιώνουν και γιὰ ἕνα ἀκόμα γεγονός: ὅτι ἄπανταχοῦ τοῦ κόσμου ἐπέζησαν ἄνθρωποι! Και δὲν ἦταν μονάχα ὁ Νῶε μὲ τὴν Κιβωτὸ του ἐκεῖνος, πὺν ἐπέζησε.

Η ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΟΥ ΝΩΕ μήπως θα μπορούσε νὰ βρεθῇ; Είναι μιὰ μεγάλη πρόκλησις πρὸς τοὺς ἔρευνητάς.

“Ὅπως ἀναφέρει σὲ μελέτη του ὁ Ἄμερικανὸς ἐπιστήμων Γκόρντον Γκῆσκιλ μετὰ τὸν δεύτερο παγκόσμιω πόλεμο, ἔτονώ-

ΤΟ ΟΡΟΣ ΑΡΑΡΑΤ
δωσποῖζει μεγαλοπρεπῶς στὶς πεδιάδες τῆς Ἄν. Τουρκίας.

θηκε ή ἀναζήτησις τῆς Κιβωτοῦ. Ὁ Τζῶρτζ Τζέφερσον Γκρήν, ἔγκαταστάτης πετρελαιοαγωγῶν, ἔχοντας πετάξει μὲ ἑλικόπτερο πᾶνω ἀπὸ τὸ Ἄραράτ, εἶχε παρατηρήσει, τὴν ἀνοιξη τοῦ 1953, ὅχι μακρὰ ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ ὄρους, ἕνα παράξενο ἀντικείμενο, πὺν ἐφάνη σὰν λείψανο ἀρχαίου θαλασίου σκάφους, ἐν προκειμένῳ τῆς Θουλικῆς Κιβωτοῦ. Τράβηξε πολλὰς φωτογραφίαις. Ἄλλὰ πέθανε τὸ 1962, προτοῦ προλάβῃ, ὅπως ἦταν ἡ προθεσίς του, νὰ οργανώσῃ ἔξερευνητικὴ ἀποστολή, και, τὸ χειρότερο, χάθηκαν οἱ φωτογραφίαις του. Ἀξίῳπιστοι ἄνθρωποι, πὺν τὶς εἶχαν ἰδῆ, διηγοῦνται ὅτι μιὰ ἐξ αὐτῶν ἔδειχνε ἕνα ἀντικείμενο τετραγώνου σχήματος, χωμένο ἐν μέρει στὰ χιόνια. Ἦταν λείψανο τῆς Κιβωτοῦ ἢ κάποιος βράχος;

Τὸ 1955 ὁ Γάλλος Φρανσουά Ναβάρρα ἀφηγήθηκε ὅτι βρῆκε σὲ μιὰ πλαγιά τοῦ Ἄραράτ ἕνα κομμάτι ξύλο πετρωμένο, πὺν μιὰ ἔρευνα σὲ ἰσπανικὸ ἐργαστή-

ριο του απέδωσε ηλικία 5.000 ἐτῶν, δηλ. τὸ ἔκανε σύγχρονο τοῦ Βιβλικοῦ κατακλυσοῦ. Ἄλλα νεώτερες ἐξετάσεις μὲ ραδιενεργὸ ἄνθρακα, πού ἔγιναν ἀπὸ δύο πανεπιστήμια, ἓνα ἀμερικανικὸ καὶ ἓνα ἀγγλικό, χωρὶς μεταξὺ των σύνδεση, περιώρισαν τὴν ἡλικία του σὲ 1220 ἕως 1400 ἔτη.

Τὸ 1974 ἓνας διαστημικὸς δορυφόρος, ὅπως ἀνεκοίνωσε ὁ γεροισιαστὴς Φράνκ Μόζ, εἶχε φωτογραφήσει μιὰ «ἀνωμαλία» στὴν περιοχὴ τοῦ Ἄραράτ, πού ἴσως ἦταν ἡ Κιβωτός. Ἄλλὰ καμμία ἔρευνα ὡς τώρα δὲν ἔφερε ἀποτελέσματα. Τὸ Ἄραράτ, ἂν καὶ ἰσχύει κορυφὲς ὑψηλότερες ἀπὸ τὰ 5.265 μέτρα του, παρουσιάζει ἀξεπέραστες δυσκολίες ἀναρριχίσεως, διότι, στὰ ἄλλα μεγάλα βουνὰ ἢ μεγάλη κορυφὴ περιβάλλεται ἀπὸ μικρότερες, πού ἀφ' ἑνὸς μειώνουν τὸ μεγαλεῖο της καὶ ἀφ' ἑτέρου διευκολύνουν τὸ ἀνέβασμα, ἐνῶ τὸ Ἄραράτ δεσπόζει σὲ μιὰ μεγάλη πεδιάδα, ὕψους περίπου χιλίων μέτρων καὶ τὰ ἄλλα 4000 μέτρα, συγκροτοῦν ἀτόμιες καὶ συνεχεῖς χαράδρες καὶ τὸ κορυφαῖο μέρος εἶναι σκεπασμένο ἀπὸ αἰώνια χιόνια.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς ἀφηγήσεως αὐτῆς, ὁ Γκόρντον Γκάσκιλ, ἔκαμε καὶ ὁ ἴδιος ἀπόπειρα ἐξερευνήσεως, ἀφοῦ ἐγκατεστάθη σ' ἓνα χωριουδάκι στοὺς πρόποδες τοῦ Ἄραράτ, τὸ Ντογκουμπαγιατζίτ, ὅπου ἐμίσθωσε Κούρδους ὁδηγοὺς ἀπάνταστης ἱκανότητος καὶ ἀντοχῆς. Εἶναι πρόθυμοι νὰ ὁδηγήσουν ὅποιονδήποτε, ἀλλὰ τὸν προειδοποιοῦν ὅτι

θ' ἀποτύχη. Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἀρκουδες, τοὺς λυκοὺς καὶ τὰ φίδια, ὑπάρχει ὁ κίνδυνος τῆς ὑποχωρήσεως τοῦ χιονοσκεπαστοῦ ἐδάφους. Πολλοὶ χάθηκαν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο. Ὁ Γκάσκιλ δὲν βρῆκε μὲν κανένα ἴχνος τῆς Κιβωτοῦ, ἀλλὰ ἄκουσε πολλὰς ἱστορίες, μεταξὺ τῶν ὁποίων, ὅτι κατὰ τὸ 1856 «τρεῖς ξένοι ἄθεοι», πού εἶχαν μισθώσει δύο Κούρδους ὁδηγοὺς, βρῆκαν τὰ ἴχνη τῆς Κιβωτοῦ (!) καὶ προσπάθησαν νὰ τὴν ἐξαφανίσουν, γιατί σκοπὸς τους ἦταν ν' ἀποδείξουν τὴν ἀνυπαρξία της, καί, ὅταν δὲν τὸ ἐπέτυχαν, φοβέρισαν τοὺς ὁδηγοὺς ὅτι θὰ τοὺς σκοτώσουν ἂν ποτὲ μαρτύραγαν τὸ μυστικὸ τους. Αὐτὴ ἡ ἐξιστόρηση, πού ἔκαμε ἓνας Ἀρμένιος ὁδηγὸς τοῦ Γκάσκιλ, ὀνόματι Φαρετὶν Κολάν, εἶχε ἀκούσει πὼς εἶχε δημοσιευθῆ, μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον σὲ κάποια ἐφημερίδα, κατὰ ἐκμυστήρευση ἐνὸς Ἀγγλοῦ ἐπιστήμονος, ὅταν ἦταν ἐτοιμοθάνατος. Ἀλλὰ, τέτοια ἐφημερίδα δὲν βρέθηκε ποτέ. Πῶς ἐκυκλοφόρησε ἢ φήμη;

Γεγονὸς εἶναι, ὅτι διάφοροι θρυλοὶ γιὰ τὸν κατακλυσμὸ ἔχουν διαδοθῆ στὴ Μέση Ἀνατολή, σὲ παραλλαγὰς ἀπὸ τὴν ἐξιστόρηση τῆς Γενέσεως. Ὁ Νῶε ἀνεφέρετο ὡς Οὐτναπιστὴν ἢ Ξίσουθρορ, οἱ κατακλυσμαῖες βροχὲς εἶχαν διαρκέσει ἕξη ἢ ἐπτὰ ἡμέρες καὶ ὄχι 40 καὶ σύμφωνα μὲ μιὰ Βαβυλωνιακὴ ἐκδοχὴ, οἱ Θεοὶ ἀπεφάσισαν νὰ πνίξουν τὴν ἀνθρωπότητα, γιατί μὲ τὸν θόρυβο πού ἔκανε, τοὺς ἐμπόδιζε νὰ κοιμηθοῦν!

Ρώτησαν τὸν Φρέλιχ Ραίηου,

διευθυντή του Μουσείου του Πανεπιστημίου της Πενσυλβανίας, αν θα άνευρίσκατο ποτέ ή Κιβωτός του Νώε. Και απήντησε:

— Τα πάντα είναι δυνατά σ' αυτό τον κόσμο, τα πάντα απολύτως. 'Αλλά, αν ύπάρξη μία μόνη αδυναμία στην αρχαιολογία, είναι αυτή ακριβώς! Μα τί σημασία έχει; Κι' αν δεν αναπαύεται σέ κάποιο πλευρό του όρους 'Αραράτ, ή Κιβωτός έχει βρή άσφαλέστερο καταφύγιο: Στην καρδιά των ανθρώπων. Ζή σ' αυτό επί χιλιετίες και θα έξεακολουθήση να ζή αιωνίως...

Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ
για τον Κατακλυσμό διατυπώνεται στο Μοσχοβίτικο περιοδικό «Νάουκα ή Ζίζν» ('Επιστήμη και Ζωή), από τον διδάκτορα της Βιολογίας Γεώργη Λίντμπεργκ, σ' ένα άρθρο του αναδημοσιευμένο στο «Σπούτνικ».

Ο Βιβλικός θρύλος έχει πιθανώτατα την πηγή του σέ μια ιστορία χαραγμένη σ' Ασσυριακές πήλινες τινακίδες τον έβδομο πρό Χριστού αιώνα, που έχει αντίστοιχίες με δυοιες ιστορίες μεταξύ των 'Ινδιάνων της Κεντρικής 'Αμερικής, των αυτόχθονων κατοίκων της Αυστραλίας και Νέας Γουινέας, και των λαών της Κίνας, Βιρμανίας και 'Ινδονησίας, οι όποιοι ζοίνε σέ περιοχές έκθεθειμένες σέ τυφώνες, ραγδαίες βροχές και πλημμυρές ποταμίων.

Παλαιότερα οι έπιστήμονες έθεωρούσαν «ύπερβολικές» αυτές τις άφηγήσεις και πίστευαν ότι ένας κατακλυσμός, όσο μεγάλος κι' αν ήταν, δέν έξετεινέτο σ' όλον τον

κόσμο. 'Αλλά οι νεότερες έρευνες έφεραν στο φώς τεκμήρια που τέινον να άναιρέσουν την άποψη περί ύπερβολής. Μεγάλες πλημμυρες στην αρχαία εποχή είναι δυνατόν να έσάρωσαν όλoκληρους πληθυσμούς. Πριν από 8.000 έτη, ό συνολικός πληθυσμός της άνθρωπότητας ήταν μεταξύ δύο και πέντε εκατομμυρίων, κάτι λιγώτερο από τον σημερινό πληθυσμό μιάς μεγάλης πόλεως σαν τη Μόσχα. Έπομένως, μία μεγάλη καταστροφή μπορεί να φάνηγε πράγματι κοσμική. Είχαμε και στα χρόνια μας μεγάλες καταστροφές. Προς τό τέλος του 19ου αιώνα πέθανον 300.000 άτομα από ένα πελώριο κύμα του ποταμού Γάγγη, ύψους δέκα μέτρων, που έάλυψε επί εκατοντάδες μίλια τό έδαφος της 'Ινδίας. Ένα ανάλογο κύμα έσάρωσε τό 1875 τό στόμιο του ποταμού Βραχμαπούτρα, κατακλιζόντας 2.750 τετραγωνικά μίλια και πίνγοντας 100.000 άτομα.

Κατά τα τελευταία είκοσι χρόνια έγιναν μεγάλοι πρόοδοι στην όκεανογραφία. Ξέρουμε σήμερα ότι ύπάρχουν ύποβρύχιες «ταράτσες», που φέρουν ίγνη όριζόντιου τριβής πριν από χιλιάδες χρόνια, λόγω της καταστροφικής επιδράσεως της θαλάσσης. Τα επίπεδα αυτά ποικίλουν από 200 μέτρα κάτω από την επιφάνεια της θαλάσσης έως 200 μέτρα ύπεράνω της. Ο Σοβιετικός έπιστήμων Ν. Κρίγκερ άναφέρει ότι οι επίπεδες αυτές επιφάνειες στις άκτές διαφόρων ήπειρων και νήσων είναι της ίδιας ήλικίας. Φαίνεται, λοιπόν ότι ή

στάθμη τοῦ ὠκεανοῦ ἄλλαξε ταύτοχρονα σ' ὄλα τὰ σημεῖα καὶ σὲ ἕκταση 400 μέτρων ὕψους, σὲ μιὰ τέτοια ποικιλία πὺν δὲν μπορεῖ ν' ἀποδοθῆ στὸ λιώσιμο τῶν πάγων. Τὸ συμπέρασμα αὐτὸ ἐνισχύεται ἀπὸ τὶς πρόσφατες Σοβιετικὲς ἔρευνες στὴν Ἀνταρκτική, ὅπου, ἀντίθετα μὲ τὰ συμβαίνοντα στὴν Ἀρκτική, ὁ ὄγκος ἔχει αὐξηθεῖ καὶ ἐξακολουθεῖ ν' αὐξάνη. Ἀκόμη κι' ἀν ἀπὸ τὴν Ἀρκτική, σὲ κάποια παλιὰ ἐποχή, οἱ πάγοι ἄρχισαν νὰ λιώγουν, δὲν θὰ ἔχασαν πλέον τοῦ ἐνὸς πέμπτου τοῦ ὄγκου, ὁπότε ἡ στάθμη τοῦ ὠκεανοῦ θὰ ὑψώθηκε κατὰ 10 μέτρα, ἐνῶ ἔχει ἀλλάξει κατὰ 400. Πιστεύω — λέγει ὁ Λίντμπεργκ — ὅτι παρὰ ἄλληλα μὲ τὶς ἀλλαγὲς στὴν θαλάσσια κοίτη θὰ ἐσημειώθηκαν ἡπειρωτικὲς ἀλλαγές, ὁπότε ἡ θάλασσα, ἔχοντας ὑψωθῆ κατὰ τρία δέκατα τοῦ μιλίου, κατέκλυσε μεγάλες ἐκτάσεις τῶν ἡπείρων. Τέτοιες ὑδρογειακὲς πλήμμυρες θὰ ἔγιναν τρεῖς φορές σ' ἓνα ἑκατομμύριο χρόνια. Ἄνθρωποι, ζῶα, φυτὰ θὰ ὑπέφεραν σὲ τεράστια κλίμακα, ἀλλὰ, καθὼς οἱ πλήμμυρες ἦσαν συγκριτικὰ βαθμιαῖες, πολλὰ εἶδη ἐπέτυχαν νὰ ἀποφύγουν τὸν ὄλεθρο, διὰ τῆς μεταναστεύσεως. Μπορεῖ νὰ ὑπτεθῆ ὅτι μιὰ τέτοια «κορυφαία καταστροφή» — ἀπὸ γεωλογικῆς ἀπόψεως «κορυφαία» — ἔφερε τὴν ἐξαφάνιση τῆς Ἀτλαντίδος.

Ὁ Σοβιετικὸς μελετητὴς Νικολάι Ζίρωφ, πιστεύει ὅτι ἡ βύθις τῆς Ἀτλαντίδος συνετελέσθη σὲ δύο στάδια, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτο συνέβη πρὸ 12

ἕως 14 χιλιάδων ἐτῶν, καὶ τὸ δεῦτερο πρὸ 9—10 χιλιάδων ἐτῶν. Στὴ μονογραφία του «Ἀτλαντὶς», λέγει, ὅτι ἡ καταβύθισις ὀλοκληρώθηκε σὲ περίοδο ὄχι ἀρχαιότερη τῶν πέντε χιλιάδων ἐτῶν καὶ ὅτι ἡ τελικὴ φάσις ἔλαβε τὴν μορφή γρήγορου κατακλυσμοῦ. Θεωρεῖ πιθανὸν ὅτι ἀφοῦ ἡ κύρια καταβύθισις εἶχε γίνει, μικρὰ λείψανα τῆς «χαμένης ἡπείρου», βυθίστηκαν ἐν τέλει στὸ βορρᾶ, στὸ πλάτος τῶν Ἀζορῶν, περίπου 1200—1300 ἔτη πρὸ τῆς ἐποχῆς μας. Τὸ ὑπολειφθέντα κομμάτι πρὸς νότον, στὴν ἰσημερινὴ ζώνη, πρέπει νὰ βυθίστηκαν ἀκόμη ἀργότερα, περὶ τὸν βον αἰῶνα π.Χ.

Ὡς πρὸς τὴν ἐπιβεβαίωση ἢ ὄχι τῆς «παγκοσμίου καταστροφῆς», αὐτὴ πρέπει νὰ προκύψῃ ἀπὸ μελλοντικὲς ἔρευνες τῆς ὠκεανογραφίας καὶ τῶν κλάδων τῆς, τῆς θαλασσίας γεωλογίας καὶ θαλασσίας βιολογίας.

Η ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ
ἐκτίθεται σ' ἓνα ἄρθρο τῆς Μαίρη Γκράχαμ στὸ περιοδικὸ «Θεοσοφία στὴ Νέα Ζηλανδία».

Εἶναι γνωστὸν, γράφει, ὅτι στὴν ἱστορία φάνηκαν καὶ ἐξαφανίστηκαν πολλοὶ πολιτισμοὶ — μερικοὶ τοὺς ἀναβιβάζουν σὲ 25. Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι ὁ δικὸς μας θὰ εἶναι αἰώνιος. Τὸ Σίμπαν, ὅπως γράφει στὴ «Μυστικὴ Διδασκαλία» τῆς ἡ Μπλαβάτσκι, ἐμφανίζεται καὶ ἐξαφανίζεται, σὲ τακτικὰ διαστήματα, καθὼς ἡ Μεγάλῃ Πνοῇ φυσάει πάνω του. Αἱ ἡπειροὶ καταστρέφονται περιοδικῶς ἀπὸ νερὸ ἢ φωτιά (Μ.Δ. τό-

μος Β' σελ. 806). 'Η Μεγάλη «έκπνοη» είναι τὸ ξεκίνημα μιᾶς περιόδου, ἡ ὁποία καλεῖται «'Ετος τοῦ Βράχμα».

Μιὰ ἡμέρα τοῦ Βράχμα ἰσοῦται μὲ 4.320.000.000 ἔτη. Μιὰ νύχτα, τὸ ἴδιο. Ἐνας ἔτος τοῦ Βράχμα (360 ἡμέρες καὶ 360 νύχτες) ἰσοῦται μὲ 3.110.400.000.000. ἔτη. Αὐτοὶ οἱ ὑπολογισμοὶ εἶναι ἀποδεκτοὶ στὴν Ἰνδία.

Κατὰ τὴν διάρκειαν ἑνὸς ἔτους τοῦ Βράχμα, τὸ σύμπαν μεταβάλλεται 360 φορές, προτοῦ ἔλθῃ ἡ περίοδος τῆς Πραλάγια (σανσκρ. διάλυσις, ἀνάπαυσις). Ὑπάρχει Πραλάγια ἀτομική, γιὰ κάθε ἀστέρι, ὅπως ἡ Γῆ μὲ τὴν ἀνθρωπότητα, Πραλάγια πλανητική, ἡλιακὴ καὶ παγκόσμια, ἡ ὁποία φέρνει τὴν τελικὴ «διάλυση» ἢ «ἀνάπαυση», στὴν ἔκβαση τοῦ «'Ετους τοῦ Βρά-

χμα».

'Η Πραλάγια δὲν σημαίνει θάνατο ἢ ἐξαφάνιση. Ὁ παλμὸς τῆς ζωῆς ἐξακολουθεῖ στὰ ἄτομα. Ἡ ἀνθρωπότης θεωρεῖται ἕνας μικρόκοσμος τοῦ μακρόκοσμου. Τίποτε δὲν χάνεται. Γιὰ τὴν ἐξέλιξη χρησιμοποιεῖται ἡ παραβολὴ τοῦ δένδρου, ποῦ ἀπὸ ἕνα σπόρο ἀναπτύσσεται καὶ μετὰ τὴν πλήρη τελειότητα προχωρεῖ στὴν φθορά. Ἐτσι καὶ ὁ κόσμος προχωρεῖ σὲ νέες μορφές.

'Αλλὰ, καταλήγει ἡ ἀρθρογράφος, ὅπως διδάσκει ἡ Μπλαβάτσκυ, (Μ.Δ. τόμ. Β' σ. 347), παρὰ τὶς καταστροφές τῶν κόσμων σὰν τὸν δικόν μας, δὲν καταστρέφεται ὅλος ὁ πλανήτης. Ἡπειροὶ θραίνονται ἀπὸ σεισμοὺς καὶ θυθίζονται στους ὠκεανούς, ἀλλὰ νέα ἐδάφη ἐπιζοῦν.

● Ἄρτος

● Ζυμαρικά

● Φρυγανιές

γιὰ διαβητικούς

Ζ Ω Γ Ρ Α Φ Ο Υ

ΟΙ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Ἐπιφυλλίς τοῦ Νίκου ΚΑΡΒΟΥΝΗ

(Πρωτῖα, 4 Ἀπριλίου 1932)

Μέσα εἰς τὴν διαρκῆ ἀνανέωσιν τῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος, ποὺ εἶνε τόσον γενναῖον μέρος τῆς καθολικῆς Ζωῆς, οἱ Νέοι εἶνε οἱ αἰώνιοι πρωτοπόροι. Εἶνε αὐτὸς ὁ νόμος τῆς Ζωῆς—νά εἶναι οἱ Νέοι οἱ διαρκεῖς πρόγονοι τῶν ἀνθρωπίνων γενεῶν. Ἡ φθορά, ὁ ὠραῖος αὐτὸς καὶ ἀναγκαιότατος φυσικὸς νόμος, ποὺ χωρὶς αὐτὸν δὲν θὰ ὑπῆρχε πρόοδος ἐξελικτικῆ πρὸς μίαν τελειώσιν—ἡ φθορά σημειώνεται καὶ ἐκδηλώνεται μόνον στὸ ἄτομον. Ὁ ἄνθρωπος ὡς ἄτομον ἔχει ἡλικίας· ὑφίσταται τὸν νόμον τῆς ἀναπτύξεως, τῆς ἀκμῆς, τῆς παρακμῆς τῆς φυσικῆς, διὰ νὰ ἐξαφανισθῇ εἰς τὸ τέλος ἀπὸ τὸν θάνατον, τὸν μεγάλον αὐτὸν ἀναδημιουργόν, τὸν θάνατον ποὺ εἶνε ἀνύπαρκτος διὰ τὸ σύνολον καὶ ποὺ εἶνε ἀναγκαιότατος διὰ τὴν συντήρησιν καὶ διὰ τὴν διαρκῆ νεότητα αὐτοῦ τοῦ συνόλου. Οἱ Νέοι, ὡς μία ἀένας ἐκδήλωσις τῆς ἀνανεώσεως τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, εἶνε, ἀπὸ αὐτὴν τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, οἱ Πρωτοπόροι τῆς Ζωῆς. Διὰ πολλοὺς λόγους: εἰς τὸν νέον τὸν ἐγκέφαλόν των, ποὺ δὲν ἔχει ἀρχίσει ἀκόμη νὰ γερῶνῆ ἀπὸ τὴν πονηρίαν τῆς σκέψεως καὶ ἀπὸ τὴν οἴησιν τῶν γνώσεων καὶ ἀπὸ τὴν ὑπερτροφίαν τοῦ ἐγωῖσμοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἀπασχόλησιν μὲ τὰ συμφέρον τὸ ἀτομικόν, ὅλα ἔχουν τὴν λαμπρότητα, τὴν διαύγειαν, τὴν καθαρότητα τοῦ καινούργιου· ἡ ψυχὴ των, μὲ τὰ μάτια τῆς αὐθόρμητα ἀνοιχτὰ πρὸς τὰ πάντα, εἶνε δέκτης λεπτότατος, εὐπαθέστατος, ἀφθαρτος ἀκόμη, κάθε μηνύματος ἀπὸ τὰ ἔνδον καὶ ἀπὸ τὰ ἔξω—ποὺ εἶνε κατὰ βάθος τὸ ἴδιον· τὸ νέον τὸ αἷμα των δὲν ἔχει ἀκόμη ψυχρανθῆ ἀπὸ τὸν χρόνον, ἀπὸ διαφεύσεις ἐλπίδων, ἀπὸ ἀπογοητεύσεις, ἀπὸ τὴν σύγκρουσιν τῆς πραγματικότητος μὲ τὰ ὄνειρά των, μὲ τοὺς πόθους των—διαφεύσεις, ἀπογοητεύσεις, συγκρούσεις ποὺ ὀφείλονται ἀποκλειστικὰ εἰς τὴν ἀντίθεσιν τοῦ ἀτόμου πρὸς τὸ σύνολον, εἰς τὴν δυσκολίαν, τὴν ἀδυναμίαν κάποτε, τοῦ ἀτόμου νὰ βρῇ τὴν δικαίωσίν του καὶ τὴν χαράν του μέσα στὴν συγχώνευσίν του μὲ τὸ σύνολον. Ἡ ζωὴ διὰ τοὺς Νέους εἶνε τὸ πρωτόφαντον θαῦμα, μὲ τὸ ὅποιον, ὅταν εἶνε ὑγιεῖς καὶ γεροὶ σωματικῶς, ψυχικῶς καὶ διανοητικῶς, εἶνε συντονισμένοι. Μένουν ἐκστατικοὶ διαρκῶς ἀπὸ τὸ θαῦμα τῆς ἰδικῆς των τῆς ζωῆς, ποὺ νοιώθουν ἀκάθεκτον τὸν ρυθμὸν τῆς στάς ἀσθηρίας των, στὴν σκέψιν των, στὴν ψυχὴν των. Ἡ Νεότης εἶνε ἡ

όρμη τῆς δημιουργίας· ἐάν, διὰ τὴν ἀρτιότητα καὶ τὴν ἀρμονίαν τῆς δημιουργίας ἀπαιτῆται ἡ ὠριμότης τῆς ἰσοσταθμίσεως, χωρὶς τὴν ὁρμὴν τῆς Νεότητος αὐτὴ ἡ ἰσοστάθμισις εἶνε στατική, ἀδρανῆς, ψυχρά, ψεύτικη. Ὅταν ἡ πλατεία, ἡ θερμὴ τῆς Νεότητος ὁρμὴ τὴν ἔξη προκαλέσει, τότε τὸ ἰσοζύγισμα αὐτὸ εἶνε μίᾳ ἀέναος ἰσορροπίσις, γεμάτη παλμὸν· εἶνε ἡ ἰσοστάθμισις ὄχι πλέον νεκρά, στατική, ἀλλὰ ζωντανή, δυναμική, ὅπως τὸ ζύγισμα τοῦ αἵτου, ποὺ φαίνεται ἀκίνητος, ἀλλ' εἶνε χορδιασμένος δλόκληρος εἰς μίαν ὑπερέντασιν ἐνεργείας, ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἄδυsson.

Διὰ τοὺς Νέους δὲν ὑπάρχει Παρελθόν. Τὸ Μέλλον δὲν τοὺς ἀνησυχεῖ καθόλου. Πρὸς τὸ Παρελθόν στρέφονται ὅσοι ἀρχίζουν νὰ γεροῖν. Ὅποιανδῆποτε φυσικὴν ἡλικίαν καὶ ἂν ἔξη ὁ ἄνθρωπος ὡς ἄτομον, εἶνε ἀσφαλῶς γέρος ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποὺ ἀρχίζει νὰ κυττᾷ νοσταλγικὰ πρὸς τὸ χθές. Τὸ Μέλλον, παλιν, εἶνοι μίᾳ προσπάθειᾳ φυγῆς ἀπὸ τὸ Παρόν· ἐνδιαφέρει ὅσους εἶνοι δυσσαρεστημένοι, ἀταραστημένοι ἀπὸ τὸ Παρόν—καὶ οἱ Νέοι δὲν εἶνε, δὲν μποροῖν νὰ εἶνε. Τὸ Μέλλον γι' αὐτοὺς δὲν εἶνε, ὅπως γιὰ τοὺς ἀδυνάτους καὶ τοὺς ἀσθενικοὺς, μίᾳ παρηγορίᾳ. Εἶνε ἡ ἀμεσος, ἡ διαρκὴς κάθε στιγμῆς προέκτασις τοῦ Παρόντος. Εἶνε ὅ,τι ἡ ἀπεραντωσάνη τῆς στέπτης μὲ τὸ ψηλό, τὸ ἀνοιξιᾶτικο χορτάρι, στὸν νέον τὸν Κοζάκο καθαλλάρη, ποὺ μὲ ξαναμμένο τὸ πρόσωπο, μὲ ἀνεμισμένα τὰ μαλλιά, μὲ μάτια ποὺ ἀστραποβολοῦν καὶ μεθυσμένος ἀπὸ τὸν ἀέρα ποὺ γεμίζει τὰ στήθη του, χίνειαι, σὲ τρελλὸ καλτασμοῦ τοῦ ἀλόγου του ποὺ ρουθουνίζει, μεθυσμένο κι' αὐτὸ ἀπὸ ξέχειλη ζωὴ, πρὸς τὸν ὀρίζοντα ποὺ δὲν ἔχει τελειωμόν. Ἐνας Νέος ἀληθινός, ποὺ βρίσκεται εἰς ἀμεσωτάτην ἀνταποκρίσιν μὲ τὴν Ζωὴν ποὺ εἶνε ἡ Δημιουργία τῆς κάθε στιγμῆς, δὲν ἔχει ἀνάγκην κανενὸς Παρελθόντος γιὰ νὰ τονώσῃ τὴν ὁρμὴν του. Πόσον ὠραία τὸ ἀπέδωκεν αὐτὸ τὸ αἶσθημα τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ Παρελθόντος καὶ τῆς παραδόσεως ὁ μεγάλος Ἀμερικανὸς ποιητῆς—νέος ποιητῆς ἐνὸς νέου κόσμου—ὅταν ἐγαλοῦσε τὴν Μοῦσαν:

«Ἐλᾶ, Μοῦσα, μετανάστευσε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπὸ τὴν Ἰωνίαν, σβύσε μὲ τὸ κονδῦλι σου ἐκείνους τοὺς τρομερὰ παρατηρωμένους λογαριασμούς, τὴν ὑπόθεσις τῆς Τροίας καὶ τῆς ὁργῆς τοῦ Ἀχιλλέως, τὰς περιπλανήσεις τοῦ Αἰνείου καὶ τοῦ Ὀδυσσεως. Κρέμασε μίαν ἐπιγραφή: «Μετεκομίσθη» καὶ «Ἐνοικιάζεται» στοὺς θράχους τοῦ χιονοστεφανωμένου σου τοῦ Παρνασσοῦ· ἐπανάλαιβε τὸ ἴδιο στήν Ἱερουσαλήμ, κρέμασε τὴν πινακίδα ψηλὰ στὴν πύλην τῆς Ἰόπτης καὶ στὸ ὄρος Θαβώρ· κρέμασε ὁμοίαν πινακίδα στὰ παλιὰ τὰ γερμανικά, τὰ γαλλικά καὶ τὰ ἰσπανικά τὰ καστέλλιο, στὶς ἰταλικὲς τὶς συλλογές· γιατί, ξέρε το, ἓνας καλύτερος δροσερότερος, ζωντανότερος κόσμος, μίᾳ πλατεία καὶ ἀδοκίμαστη ἀκόμα ἔκτασις σὲ περιμένει, σ' ἀναζητᾷ».

Ἄν αἱ Κοινωνίαι καὶ αἱ Πολιτεῖαι ἔνωιαν βαθειὰ τὸ συμφέρον τῆς Ἀνθρωπότητος, θὰ ἔπρεπε τῶν Νέων ἡ ἀγωγή νὰ εἶναι ἡ πρωταρχικὴ των φροντίς. Καὶ βασικὴ ἀρχὴ αὐτῆς τῆς ἀγωγῆς θὰ ἔπρεπε νὰ ἦτο ἡ προσπάθεια γιὰ νὰ διατηρῆται ἀβίαστη καὶ ἀμόλυνη στοὺς Νέους ἡ δημιουργικὴ τῆς Ζωῆς ὁρμή, γιὰ νὰ προχωροῦν πάντοτε μὲ γενναῖα καὶ ἀκούραστα βήματα οἱ Πρωτοπόροι τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, γιὰ νὰ ἐναλλάσσονται διαρκῶς ὅσοι κατὰ τοὺς ὠραίους νόμους τῆς Ζωῆς, περνοῦν ὁλοένα πρὸς τὶς γραμμὲς ποὺ ἀκολουθοῦν, ἀφοῦ ἔδωκαν ὅ,τι εἶχαν νὰ δώσουν στὴν πρωτοπορεία· γιὰ νὰ ἐναλλάσσονται μὲ τοὺς καινούργιους τοὺς Νέους ποὺ ἔρχονται ὁλοένα ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς Ζωῆς· γιὰ νὰ ὑπάρχη πάντοτε μία αἰωνία, ἀπρόσωπη, γενναῖα καὶ χαρούμενη Νεότης εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῆς Ἀνθρωπότητος ποὺ προχωρεῖ πρὸς τὴν ἀτέρμονα ἐξέλιξιν τῆς.

Τί κάνουν, ὅμως, αἱ Κοινωνίαι καὶ αἱ Πολιτεῖαι αἱ σημεριναί; Πῶς ἐκπληροῦν τὸν καθῆκον των πρὸς τὴν Νεότητα — δηλαδὴ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα; Πῶς φέρονται στοὺς Πρωτοπόρους τῆς Ζωῆς; Μία ματιὰ τριγύρω μας, μᾶς δίδει τὴν ἀπάντησιν. Λουλώνομε τὸ παρθένο μυαλὸ τοῦ παιδιοῦ μὲ δόγματα—κοινωνικά, συμβατικῆς ἠθικῆς, κάθε λογῆς. Φορτώνομε τὸν νέον στὸ σπίτι, στὸ σχολεῖο, στὴν κοινωνίαν μὲ ὅλας τὰς προκαταλήψεις ἐκείνων ποὺ ἐγήρασαν χωρὶς νὰ μπορέσουν νὰ συντονισθῶν μὲ τὴν Ζωὴν καὶ τὴν σοφίαν τῆς. Τὸν φορτώνομε καὶ μὲ τὸ θλιβερώτατον φορτίον τῶν κατὰ μέρος γνώσεων, ποὺ κάνουν τὸ μυαλὸ ταπεινὸν φορηγὸν ὑποζύγιον ψευδοσοφίας, ὅταν εἶνε ἀτροφικὴ ἡ ψυχὴ. Τοῦ ἐπιβάλλομεν ἁ ξ ί α ς, ποὺ δὲν ἔχουν καμμίαν σταθερότητα, ποὺ εἶνε μεταβλητὰ μέσα στὸ κύλισμα τοῦ χρόνου καὶ στὴν ἐναλλαγὴν τῶν κοινωνικῶν συστημάτων. Τὸν ἐτοιμάζομε διὰ νὰ «βιοπαλαίση», διὰ νὰ προσπαθήσῃ νὰ ἐπικρατήσῃ ὡς ἄτομον εἰς βάρος τῶν ὁμοίων του. Κάθε «γνώσις» ποὺ τοῦ δίδομεν, ἀντὶ νὰ εἶνε καὶ ἓνα κλειδὶ μιᾶς νέας χαρᾶς τῆς Ζωῆς, εἶνε καὶ ἓνα ὄπλον, ἓνα πολεμοφόδιον διὰ τὴν «βιοπάλην», διὰ τὴν ἀτομικὴν ἐπιτυχίαν του. Μιᾶνομε τὴν ψυχὴν του μὲ τὴν ἀντίληψιν τοῦ χωρισμοῦ τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἀπὸ τὸ σῖνολον, τῆς ἀντιμετώπισεως τοῦ συνόλου, ὡσὰν ἐχθρικῆς παρατάξεως. Ἡ φύσις μιλεῖ μέσα εἰς τὴν νέαν του τὴν ψυχὴν μὲ τὴν φωνὴν τῆς ἀγάπης, εἰς τοὺς εὐγενικώτερούς της τόνους· ἱεροσυλοῦμεν πρὸς τὴν ψυχὴν του μὲ τὰ διδάγματα, μὲ τὰ παραδείγματα τῆς δυσπιστίας πρὸς τοὺς ἄλλους ὁμοίους του ἀνθρώπους, μὲ τὴν διδασχὴν τῆς ὑποκρισίας, τῆς κρυψινόας, τῆς ψευτιᾶς. Καὶ ἐτοιμάζομε τὸν νέον μὲ κάθε τρόπον διὰ νὰ γίνῃ λίκος πρὸς τοὺς ὁμοίους του. Τὸ ἀποτέλεσμα: ὑπάρχουν σήμερα παιδιὰ, νέοι, ποὺ ἔχουν, καὶ ἐκδηλώνουν, τὴν μοναδικὴν «φιλοδοξίαν» νὰ πάρουν ἓνα δίπλωμα διὰ νὰ κάνουν χρήματα, ν' ἀποκτήσουν αὐτοκίνητον καὶ «κοινωνικὴν θέσιν»: ὑπάρχουν φοιτητὰι ποὺ ἀπεργοῦν γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν ἀπὸ τὴν Πολιτείαν τὴν βεβαιότητα ἐνὸς ἀμέσου μο-

νίμου διορισμοῦ μόλις πάρουν τὸ δίπλωμά των. Ἡ ἐπιστήμη ἐξεπορνεύθη καὶ αὐτὴ εἰς ἐφόδιον ἐπιτυχίας διὰ τὴν βιοπάλην, εἰς ἐπάγγελμα βιοποριστικόν, εἰς εἶδος ἐκμεταλλεύσιμον πρὸς χρηματισμὸν καὶ ἐξασφάλισιν ὑλικῆς εὐμαρείας. «Θὰ γίνω γιατρὸς κ' ἐγὼ γιὰ νὰ κληρονομήσω τὴν κλινικὴν τοῦ Θεοῦ μου. Ἔχει μεγάλη πελατεία καὶ κερδίζει ὅσα θέλει. . .» — λέει ἓνα παιδί δεκαεπτὰ ἐτῶν πὺν τελειώνει τὸ Γυμνάσιον καὶ οἱ δικοὶ του τὸ καμαρώνουν: «Μυαλωμένο παιδί!».

**

Δὲν πταίουν οἱ Νέοι οἱ σημερινοὶ γι' αὐτὸ τὸ αἰσχρὸν τὸ κατάντημα. Τοὺς ἐκφραρίζει τὸ περιβάλλον, τὸ σπίτι, τὸ σχολεῖο, ἡ Πολιτεία—τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα. Πῶς νὰ γίνουν καλύτεροι, πῶς νὰ γίνουν ἀπλοὶ, εἰλικρινεῖς, ἐλεύθεροι, γεμᾶτοι ἀγάπην, γεμᾶτοι χαράν, πῶς νὰ νοιώσουν τὸν μεγάλον, τὸν παντοδύναμον παλιὸν τῆς Ζωῆς καὶ νὰ συντονισθοῦν πρὸς αὐτόν, ὅταν ἀφοῦ φορτωθοῦν καὶ δεθοῦν μὲ χίλια δεσμὰ ψευτιῶν, προλήψεων, προκαταλήψεων, συμβατικότητων, ἐκσφενδονίζονται εἰς τὴν στυγνὴν ἀθλιότητα τῆς σημερινῆς βιοπάλης; Τελειώνει ὁ νέος τὰς σπουδὰς του' ἐφοδιάζεται μ' ἓνα χαρτί, μὲ κάποιες γνώσεις· καὶ μὲ πολλὰς ἐλπίδες, μὲ τὸ θάρρος τῆς ὥραιας του ἡλικίας, ξεκινᾷ γιὰ νὰ ζήσῃ — κατὰ τὸν τρόπον πὺν παρερμηνεύεται ἡ ζωὴ εἰς τὰ «πολιτισμένα» καθεστῶτα μας. Ἀλλά, γιὰ ν' ἀνοιξῇ μίαν θέσιν στὴν ζωὴν αὐτὴν, τὴν ταπεινὴν, τὴν στενόκαρδην, τὴν ἀσχημνι, τὴν ζωὴν τῆς βιοπάλης, ὅπου ὑπάρχουν ἐκμεταλλεῦται καὶ ἐκεῖνοι πὺν τοὺς ἐκμεταλλεύονται οἱ ἄλλοι καὶ οἱ ὁποῖοι «φιλοδοξοῦν» νὰ μπορέσουν κι' αὐτοὶ μίαν ἡμέραν νὰ ἐκμεταλλεύονται ἄλλους, γιὰ νὰ μπορέσῃ ὁ νέος νὰ σταθῇ στὰ πόδια του μέσα εἰς αὐτόν τὸν ἀπάνθρωπον τὸν διαγκωνισμὸν — συναγωνισμὸν τὸν λέγουν οἱ ταρτοῦφοι τῆς κρατοῦσης σημερινῆς Κοινωνίας — εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ πετάξῃ στὸ πέλαγος τῆς βιοπάλης ὅ,τι ἀγνὸν καὶ εὐγενικὸν τοῦ ἀπομένει ἀκόμη: τὴν ἀνθρωπίνην του ὠραιότητα: εἶναι ὑποχρεωμένος ν' ἀφήσῃ στοὺς θάμνους τοῦ κακοῦ δρόμου τὸ ἔριον τῆς ἀνθρωπίνης του ἀρετῆς, ὅπως τὰ πρόβατα ἀφίνουν τὸ δικὸ των στ' ἀγκάθια τῆς ἐρήμου.

Ἡ μεγάλη κρίσις ἡ σημερινὴ ἐπιταχίνει τὴν ἀνθρωπίνην ἀπαθλίωσιν τῶν νέων μας. Ζητοῦν νὰ ἐργασθοῦν γιὰ νὰ ζήσουν καὶ σιναντοῦν ἀπέναντί των πελιδνοὺς καὶ μὲ μάτια κινηγημένων ἀγριμῶν ἄλλους νέους, λίγο μεγαλύτερους, πὺν ἐργάζονται αὐτοὶ, ἀλλὰ δὲν κατορθώνουν νὰ ζήσουν ἀνθρωπινὰ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν των, πὺν τρέμουν κάθε στιγμὴν τὴν πείναν τὴν δλοκληρωτικὴν μὲ τὴν ἀνεργίαν πὺν ἀπλώνεται ὀλοένα· καὶ ὁ νέος πὺν ζητεῖ ἐργασίαν καὶ ὁ ἄλλος πὺν τρέμει μήπως χάσῃ τὰ ψίχουλα πὺν νομίζει ὅτι ἐξησφάλισεν εἰς τὸ «τραπέζι τῆς ζωῆς» — ὅπως ἔλεγαν οἱ ρωμαντικοὶ ποιηταὶ τοῦ περασμένου αἰῶνος — κυττάζονται σκληρά, φοβισμένα, μὲ θανάσιμον μῖσος, σπρωγμένοι σ' αὐτὸ τὸ ἔγκλημα

ἀπὸ τὰς συνθήκας ποὺ ἐδημιούργησε τὸ σύστημα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ζητοῦν ἐργασίαν τόσοι νέοι σήμερον καὶ δὲν βρίσκουν· καὶ σκοτώνεται εἰς τὰ νέα των τὰ στήθη γιὰ πάντα ἢ χαρὰ τῆς Ζωῆς, ἢ χαρὰ τῆς ὁρμῆς τῆς δημιουργικῆς. Καὶ — τὸ χειρότερον — οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς νέους αὐτοὺς ποὺ τοὺς κλείνεται σκληρὰ ἡ θύρα τῆς ζωῆς ἀπὸ τὰ πρῶτα των τὰ βήματα τὰ νεανικά, γηράσκουν ψυχικῶς πρὶν καλοπροφθάσουν νὰ εἶνε νέοι. Παίουν νὰ εἶνε οἱ Πρωτοπόροι τῆς Ζωῆς. Γίνονται, κατ' ἀνάγκην, οἱ διαρρηχταὶ τῆς ἐκμεταλλευτικῆς ἐπιτυχίας· γίνονται σκληροὶ ἐκμεταλλευταί, ὕστερα ἀπὸ ἀμείλικτον πάλην, ἂν δὲν νικηθοῦν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ δὲν μείνουν ὡσὰν ζωντανοὶ νεκροὶ μέσα στὴν ἀνθρωπότητα—κίτταρά της πεθαμένα καὶ ἐπιβλαβῆ.

Αὐτὰ εἶνε ἐγκλήματα ἀληθινὰ κατὰ τῆς ιερότητος τῆς Ἀνθρωπότητος. Θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ διαπράττωνται ὅσον θὰ διαρκέσῃ ἀκόμη ἡ ἐπικράτησις τοῦ σημερινοῦ οικονομικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ καθεστώτος. Οἱ νόμοι, ὅμως, τῆς Ζωῆς ἔχουν τὴν νέμεσίν των: ἐκεῖνοι, ποὺ θὰ τὸν καταρτίψουν τὸν κόσμον ποὺ ἐσάπισε, ποὺ ὑπερωρίμασε, γιὰ νὰ δημιουργήσουν ἕναν νέον κόσμον, ὅπου ἡ χαρὰ τῆς Ζωῆς νὰ μὴν θεωρῆται προνόμιον κανενὸς ἀλλὰ δικαίωμα τῆς ὀλότητος, ὅπου κάθε ἄτομον νὰ ἔχῃ ἴσας μὲ ὅλα τὰ ἄλλα εὐκαιρίας ἀναπτύξεως καὶ ἐξελίξεως, ὅπου οἱ Νέοι θὰ ἦσαν πάντοτε οἱ χαρούμενοι, οἱ γενναῖοι, οἱ ἀδιάφθοροι, οἱ γεμᾶτοι ἀγάπην καὶ μεθυσμένοι ἀπὸ ὁρμὴν δημιουργικὴν Πρωτοπόροι τῆς Ζωῆς, εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ Νέοι.

Καὶ ἐκεῖνοι ποὺ, γεμᾶτοι ἀπὸ ξεχειλίσμα ζωῆς, δημιουργοῦν, μὲ τὸν ρυθμὸν τῆς Ζωῆς, δὲν φοβοῦνται κανένα γκρέμισμα, δὲν αἰσθάνονται καμμίαν δειλίαν. Νοιώθουν ὅτι μποροῦν κάθε στιγμὴν νὰ δημιουργήσουν ἕναν καινούργιον κόσμον. Καὶ ἡ γοργὴ ἐναλλαγὴ διαρκῶς νέας δημιουργίας εἶναι συντονισμὸς πραγματικὸς μὲ τὸν παντοδύναμον ρυθμὸν τῆς Ζωῆς.

Πρὸς τὸ Περιοδικὸν «ΙΑΙΣΟΣ»

Δραγατσανίου 6

Ἀθήνας 122

Κύριοι,

Παρακαλῶ, ἀποστείλατέ μου με δέμα «ἐπὶ ἀντικαταβολῇ», τὰ κάτωθι σημειούμενα βιβλία, ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν, εἰς τὴν κάτωθι διεύθυνσίν μου:

Μετὰ τιμῆς

(ὕπογραφή)

Ὄνοματεπώνυμον

Διεύθυνσις

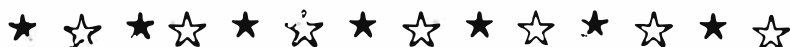
Βιβλία

Δρχ.

H. P. Blavatsky	Τὸ Κλειδί τῆς Θεοσοφίας	200
»	Ἡ φωνὴ τῆς σιγῆς	100
Besant—Leadbeater	Ἡ Ἀτραπὸς τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ	200
Irv. Cooper	Ἡ Μετενσάρκωσις	100
A. Besant	Ἡ ἀπόκρυφη ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου	100
Vivekananda	Κάρμα - Γιόγκα	100
Βενετού - Ἰλαρίωνος	Φῶς στὴν Ἀτραπὸ	40
Krishnamurti	Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου	40
Κ. Μελισσαροπούλου	Ὁ Ἰησοῦς	100
»	Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Κρισναμούρτι	100
»	Ἀποκρυφισμὸς-Μυστικισμὸς ἄδ. 50 δεμ.	100
»	Μελετήματα ἄδ. 130 δεμ.	180
»	Εἰσαγωγή στὴ Θεοσοφίαν ἄδ. 130 δεμ.	180
»	ΜΗΤΙΣ (τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) δεμ.	180
»	Τὰ βήματα τῆς Φιλοσοφίας Α'	120
»	Τὰ βήματα τῆς Φιλοσοφίας Β'	120
ΙΑΙΣΟΣ, Ἐπιλογὴ ἐτῶν 1956-57-58 διὰ τοὺς συνδρομητὰς		200
ΙΑΙΣΟΣ, Ἐπιλογὴ ἐτῶν 1959-60-61 διὰ τοὺς συνδρομητὰς		200
ΙΑΙΣΟΣ, Ἐπιλογὴ ἐτῶν 1962—65 διὰ τοὺς συνδρομητὰς		200
Συνδρομὴ ΙΑΙΣΟΙ 1979 (ἐξ) κοῦ \$ 8-ἀερσι. \$ 14), ἐσο) κοῦ		200

Σύνολον Δρχ.

ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ

Ἡ γνῶσις τοῦ ἐσωτερικοῦ μας κόσμου ὁδηγεῖ σέ πνευματικὴ ἀκτινοβολία καὶ στήν ἔμπρακτῃ ἀλλαγῇ

Τοῦ ΚΩΝ. Ν. ΤΣΑΓΚΑΛΑΚΗ, Φυσικοῦ

Ὁ Μὰκ Μπράιπ — βραβεῖο Νόμπελ — μιλώντας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Εἰρήνης στήν Τιχάνγκι τοῦ νοτίου Βελγίου, εἶπε χαρακτηριστικά: «Ἔχουμε ἕναν κόσμο δύσκολο, καθὼς καὶ τεράστια προβλήματα. Στὴν ἐποχὴ μας, ὁ ἄνθρωπος ἀνακάλυψε τὸν δρόμο νὰ ἐξαφανίσει τὴν «ἀνθρωπιά» καὶ εὐρίσκεται σὲ μιὰ περίοδο ἠθικῆς καταπτώσεως».

Στὸ πνεῦμα τῆς διμιλίας καὶ τοὺς δραματισμοὺς τοῦ κ. Μὰκ Μπράιπ θὰ ἐταίριαζε, φρονοῦμε, ἢ ἀπάντηση, ὅτι: «Ἡ γνῶσις τοῦ ἐσωτερικοῦ μας κόσμου θὰ μᾶς χαρίσει τὴν ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ ἀκτινοβολία καὶ θὰ μᾶς οδηγήσει στὴν ἔμπρακτῃ ἀλλαγῇ».

Τὸ μεγαλύτερο «αἰνίγμα» ποὺ ἐτέθη ἀπὸ καταβολῆς, εἶναι καὶ παραμένει «ὁ ἄνθρωπος».

Ὅλοι γνωρίζομε, ὅτι στὸν ἄνθρωπο ὑπάρχουν μυστηριώδεις δυνάμεις, χωρὶς νὰ τὸ ξεύρει, τίς ὁποῖες, ὅταν γνωρίσει, θὰ εἶναι σὲ θέση νὰ τίς μεταχειρισθῇ πρὸς ὄφελος αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοίων του.

Διότι, παρ' ὅλες τίς προόδους τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, σὲ ὅλα τὰ

στάδια τῆς ζωῆς, παρ' ὅλον ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐδάμασε πλείστα στοιχεῖα τῆς φύσεως καὶ πραγματοποίησε τόσες κατακτήσεις στὸν ὕλικό κόσμο, πολὺ ὀλίγα γνωρίζει γιὰ τὸν ἑαυτό του. Οἱ δὲ ἐπιτυχίες του σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τεχνικῆς, προκαλοῦν ὁμολογουμένως τὸν θαυμασμόν.

Ἐὰν ἐρωτήσετε τὸν ἄνθρωπο, γιὰτὶ ἀγαπᾶ, γιὰτὶ δείχνει συμπάθεια ἢ ἀντιπάθεια πρὸς ἕνα ἄτομο, ποὺ μόλις τὸ ἀντίκρυσε, γιὰτὶ εἶναι αἰσιόδοξος ἢ καὶ τὸ ληστίθετο, γιὰτὶ ἐλπίζει κ.τ.λ., θὰ διαπιστώσετε ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξηγήσει.

Τὸ κυριώτερο μέλημα τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἤτο ἡ «αὐτογνωσία», τὸ «γνώθι σαυτόν».

Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του, ἢ μᾶλλον λαμβάνει συνείδηση τοῦ πραγματικοῦ ἑαυτοῦ του, τῆς θείας δυνάμεως, ἢ ὁποῖα κατοικεῖ μέσα του, μωεῖται: στὰ μυστήρια τοῦ σύμπαντος. Ἐνῶ ἡ ἄγνοια ἀποβαίνει ἢ αἰτία πλείστων δεινῶν, σωματικῶν καὶ

ήθικων.

Ἡ « ὁ τ ο κ ο ρ ι α ρ χ ί α » μᾶς δίδει τὴν παντοδυναμία τῆς βουλήσεως καὶ εἶναι ἱκανὴ νὰ μᾶς ἀπαλλάξει· καὶ νὰ μᾶς λυτρώσει διὰ τῆς ἐργασίας, τῆς διδασχῆς καὶ τῆς μελέτης. Τὸ μεγαλύτερο πρόβλημα τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων εἶναι ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον σκεπτόμεθα. Ὅταν κυριαρχοῦμε ἐπὶ τῶν σκέψεων, κυριαρχοῦμε τῶν περιπτώσεων, τῶν περιστάσεων καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ πεπρωμένου.

Ὁ ἄνθρωπος, ὅπως ἔχει ἀνάγκη νὰ ἐννοῆσει καὶ νὰ λογιζευθῆ καὶ νὰ κρίνει, ἔχει ἐπίσης ἀνάγκη καὶ νὰ αἰσθανθῆ καὶ διὰ τῶν αἰσθήσεων νὰ ὑποβληθῆ σὲ διάφορα συναισθήματα καὶ συγκινήσεις. Στοιχεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ θεμελιώσει· τὶς παρατηρήσεις καὶ τὶς κρίσεις του. Διότι· τὸ αἶσθημα εἶναι ὁ ἰσχυρὸς παράγων, σὲ ὅλες ἐν γένει τὶς ἐνέργειές μας, καὶ ἀποτελεῖ ἰσχυρὸ συνδυασμό, ποῦ θὰ μᾶς ὀδηγήσει στὸ σωστὸ δρόμο καὶ στὴν ἐπιτυχία.

Ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς καὶ τὰ διάφορα συστήματα ἐκπαίδευσως, ποῦ κατὰ μέγα μέρος ἐνδιαφέρονται γιὰ ὕλικές κατακτήσεις καὶ περισσότερα ἀγαθὰ γιὰ τὴν ζωὴ, τείνουν νὰ νεκρώσουν τὸν συναισθηματισμὸ, τὴν μεγάλη αὐτὴ δύναμη.

Καὶ μπορούμε νὰ θεωρήσουμε τὰ Σχολεῖα, ὡς μεγάλα ἐργαστήρια, ποῦ παράγουν πνευματικὲς δυνάμεις. Διότι, ὁ σκοπὸς τῶν εἶναι· ἡ ἀνάπτυξη τῶν διανοητικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ δὲ διδασκαλία στὴν Εἰδικευμένη Ἐκπαίδευση καὶ στὶς Ἐφαρμοσμένες Ἐπιστῆμες, καλλιεργεῖ μονό-

πλευρα τῆς δημιουργικῆς λειτουργίης τοῦ πνεύματος. Παραφορτῶνει τὸ μυαλὸ μὲ πληθῶρα τεχνικῶν γνώσεων, καὶ ὁ χρόνος δὲν ἐπαρκεῖ γιὰ νὰ δοθῆ στὸ νέο ἢ απαιτουμένη ἐκείνη εὐρύτης μαθήσεως, ποῦ θὰ τοῦ παρασκευάσει· τὸ συναισθηματικὸ του κόσμου, γιὰ νὰ μπορέσει, χωρὶς μεγάλη δυσκολία νὰ ἀντιμετωπίσει τὰ πολύπλοκα προβλήματα τῆς ζωῆς.

Ἐδῶ βέβαια, τὸν πρῶτο λόγο, γιὰ νὰ δοθῆ ἢ προσήκουσα διαπαιδαγώγηση καὶ ὁ φρονηματισμὸς, τὸν ἔχει ὁ διδάσκων, κυρίως, καὶ ὄχι ἡ διδασκομένη ὄλη.

Ὁ δὲ ὕλικὸς ρεαλισμὸς κρίνεται, ὡς «τὸ ἄκρον ἄκρον» τοῦ προοδευμένου πολιτισμοῦ. Καὶ ὁμως, καὶ τὸ δυνατότερο μυαλὸ μπορεῖ νὰ συνυπάρξει καὶ μὲ τὴν τρυφερὴ καρδιά.

Κατῆρτησαν οἱ αἰσθηματίες νὰ θεωροῦνται, δυστυχῶς, στὶς ἡμέρες μας, ὡς ἀδύνατοι καὶ ὀπισθοδρομικοὶ χαρακτήρες. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ ἐποχὴ μας χαρακτηρίζεται, ὡς δῆθεν, ἐποχὴ δυναμισμού, ἐνῶ κατὰ βάθος εἶναι ἄρνηση κάθε εὐγενοῦς αἰσθήματος καὶ ἀθέτη ἱερῆς συγκινήσεως.

Ἐνῶ σήμερα, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη ἐποχὴ, ἔχει ἀνάγκη ὁ κόσμος ἀνθρώπων μὲ χαρακτήρα, ἀτόμων μὲ ἀδάμαστη θέληση. Ἀπὸ σκεπτομένους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι νὰ μὴ παρασύρονται, ἀλλὰ νὰ σκέπτονται καὶ νὰ κρίνουν μόνοι των, καὶ νὰ κάμουν ἐκεῖνο ποῦ τοὺς ὑποδεικνύει ἡ φωτισμένη τους διάνοια.

Ἡ τέχνη τοῦ νὰ σκέπτεται κανεὶς δημιουργικὰ καὶ νὰ βουλεύεται ἐσκεμμένα καὶ ἐντατικά, δὲν εἶναι καὶ τόσο

δύσκολο πράγμα. Χρειάζεται προπόνηση και συνεχής διανοητική άσκηση.

Η διάνοια αναπτύσσεται και μεταμορφώνεται βαθμιαίως, όπως κάθε ιδιότης ή αντικείμενο. Όπως μετουσιώνεται στα έγκατα της Γής (δια της Φυσικής Άλχημείας) το ευτελές μέταλλο σε πολύτιμο, ο άνθραξ σε «διαμάντι», ή ο μόλυβδος μετασταιχώνεται σε «χρυσό».

Διότι, εδώ, εις την πραγματικότητα, ή αληθινή Άλχημεία είναι ή πνευματική μετουσίωση του ανθρώπου, ο οποίος από πρωτόγονος και θάρσαρος, γίνεται δια της μελέτης και της μορφώσεως, πολιτισμένος, εξευγενισμένος, ήθικός και δημιουργικός.

Δια της Μεταφυσικής Άλχημείας, ή πρώτη ύλη, δηλαδή ή «πνευματική ουσία», ανυψώνεται σε ανώτερη κατάσταση, όπως το νερό μετατρέπεται σε πάγο δια μιας λειτουργίας και σε ατμό δι' άλλης.

Η διάνοια και ή θέληση αναπτύσσονται σε μια προσπάθεια και δραστηριότητα, και πρέπει να εκφράζονται συνεχώς με έργα, γιά να φθάσουν στο ύψος έ-

κείνο που τους ταιριάζει.

Ο έργαζόμενος με ένθερμο ζήλο και ευσυνειδησία επιτυγχάνει στο έργο του, άσκειται και αναπτύσσει δύναμη θελήσεως και αυτοπεποίθηση. Δύναται να κατακτήσει και εξασκήσει τις υπολανθάνοσες σε άνταρσία εύρισκόμενες δυνάμεις. Να δημιουργήσει και άποκτήσει δύναμη χαρακτήρος και ίσχυράν προσωπικότητα. Και όλα αυτά εξασκοῦν μεγίστη επίδραση επί των άλλων ανθρώπων.

Και έξ όλων αυτών, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι, ή ροή του άπειροστού χρόνου και ή μεθοδευμένη καλλιέργεια των έσωτερικών μας δυνάμεων, θα μᾶς οδηγήσουν στην «έμπρακτη αλλαγή», γιά ένα Νέο Κόσμο πολύ καλύτερο από τον σημερινό.

Η δέ επικείμενη συνεργασία των συναρῶν Έπιστημῶν: της Νεωτέρας Φυσικής με το είδος «των άκτινοδολιῶν» και των «αιθερικών κυμάνσεων» και της Παραψυχολογίας με τα σημερινά και μέλλοντα έπιτεύγματά της, θα μπορούσούν να καλύψουν το μέγα χάσμα μεταξύ του «Υλικοῦ και του Πνευματικοῦ Κόσμου».

ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΔΙΟ

Πρώτο Έπίσκοπο Ταμασσούντος

Του Άχιλλέα ΖΑΒΑΛΛΗ

Στους πρόποδες του «Λαμπερ-
τή», του μικρού θουνοῦ ἀνατο-
λικά μας, ὁ τόπος αὐτός, γιά
6.000 χρόνια, κρατᾶ τὰ κόκκαλα
τῶν νεκρῶν τῆς πρώτης πολι-
τείας πού ἰδρύθηκε ἀπὸ τοὺς Θρα-
κόφρυγες, πού ἤλθαν ἐδῶ πρὶν
60 αἰῶνες, ἀπὸ τὴν Μικρὰν Ἀ-
σίαν.

Δὲν εἶναι μῦθος. Δὲν εἶναι πα-
ράδοσις. Δὲν εἶναι φαντασία. Εἶ-
ναι πραγματικότητα. Ἐδῶ πού σή-
μερα πατοῦμε, τὸ γαλήνιο τοῦτο
μέρος, ἦταν κάποτε ὁ πιδ πολυ-
πατημένος τόπος τοῦ νησιοῦ μας,
γιατὶ ὁ χαλκός, τὸ κρασί, ἡ πο-
ταμοδιάβαση μὲ τὰ ὕραϊα τῆς
φροῦτα, τὰ ὑπέροχα σταφύλια, τὰ
προϊόντα γύρω - γύρω τοῦ χρό-
νου, ἔδιδαν μίαν ἰδιαίτερη ἀξία
στὸν ὁμορφον τόπον, ὅπου ὕστερα
ἀγίασε καὶ πέθανε ὁ Ἅγιος Ἡ-
ρακλείδης.

Λίγα ἑήματα πιδ κάτω, ὀρί-
σκονται οἱ τάφοι τῶν Βασιλέων
τῆς Πολιτείας πού λεγόταν Τα-
μασσός. Τοὺς Τάφους αὐτοὺς
τοὺς ἔφερε στὸ φῶς τὸ 1889 ἡ
σκαπάνη τοῦ ἀρχαιολόγου Ρί-
χτερ, τοῦ μόνου ἐρευνητοῦ, πού
ἔδωσε φῶς στὴν Ἱστορία τοῦ τό-
που τούτου, ἐκτός, φυσικά τῶν
πολλῶν τυμβωρύχων, πού ὑπῆρ-
ξαν καὶ ὑπάρχουν ἀκόμη στὸ μέ-
ρος αὐτό, γιατί κάθε «πατιά» εἶ-
ναι κ' ἓνας τάφος, μιά σαρκοφά-

γος γεμάτη κόκκαλα καὶ χρυσᾶ
κοσμήματα ἀμυθῆτου ἀξίας, πρᾶ-
γμα πού διεγείρει τὴν φαντασία
καὶ τὴν ὄρεξη πρὸς εὐκολον
πλουτισμόν.

Μποροῦμε νὰ δοῦμε τοὺς τά-
φους τῶν Βασιλέων στὸ πέρασμά
μας καὶ νὰ δοῦμε πῶς ἔθαβαν
τοὺς ἐπισήμους νεκρούς των οἱ
πρώτοι ἄποικοι τοῦ νησιοῦ μας.
Οἱ βασιλιάδες πού ζοῦσαν σ' ὄλη
τὴν ἐπικράτειά του, γιά νὰ δια-
φύγουν τὸν κίνδυνον μιᾶς ἤττας
ἀπὸ μιὰ ἄλλη γειτονική πολιτεία,
ἢ ἀπὸ φόβο πρὸς ξένους ἐπιδρο-
μεῖς, ἢ γιατί τὰ συμφέροντα τοῦ
Ἄρχοντα ἢ τοῦ Βασιλιᾶ τὸ ἐπέ-
βαλλαν. Ἔτσι, κί' ὁ τελευταῖος
Ἑλληνας βασιλιᾶς Πασίκυπρος
πούλησε τὴν Κύπρο, 2.500 περί-
που χρόνια πρὶν ἀπὸ σήμερα, στοὺς
Φοίνικες, τότε θαλασσοκράτορες
καὶ μόνους ἀγοραστῆς τοῦ χαλ-
κοῦ, τὸν ὁποῖον ἐμπορεύοντο εἰς
ὄλον τὸν γνωστὸν τότε Κόσμον.
Θὰ τὴν ἔπερναν μὲ τὸ ζόρι, καὶ
θα σκότωναν τὸν Πασίκυπρον, πού
προτίμησε νὰ ἀποσυρθῆ καὶ νὰ
ζήσει τὰ ὑπόλοιπα χρόνια τῆς
ζωῆς του στὴν Ἀμαθοῦντα. 4ος
αἰῶνας πρὸ Χριστοῦ.

Φοίνικες πρώτοι ἀγορασταὶ ἀ-
πὸ τοὺς Ἑλληνας, κατόπιν Πέρ-
σες κατακτητῆς, οἱ Ρωμαῖοι, καὶ
αὐτοὶ οἱ Ἰουδαῖοι πάτησαν τὸν
τόπον τοῦτον. Δὲν ἄλλαξαν ὅμως

τίποτα, από τους Έλληνες πρώτους αποίκους. Τό μόνον πού άλλαξαν, είναι η θρησκεία. Οι πεποιθήσεις του λαού έμειναν και τὰ χισθήματά του είναι τὰ ίδια, όπως και τῶν προγόνων. Ο έλληνικός χαρακτήρας διατηρήθη ο ίδιος και βλέπουμε έμεις σήμερα και διερωτώμεθα: Είναι πράγματι ο Έλληνας τόσο ανθεκτικός, ή μιὰ θεϊκή δύναμη τον προσέχει και τον καθοδηγεί, ή ο τόπος είναι τέτοιος, πού κρατά για αιώνας αμετάβλητον τον άνθρωπο;

Σαρανταπέντε χρόνια μετά Χριστόν έσυραν τὰ δήματά τους πάνω στον τόπον τούτον, Κήρυκες τῆς θρησκείας του Ναζωραίου. Ο απόστολος Παῦλος πρώτος, και δεύτερος ο απόστολος Βαρνάβας. Μεταξύ τῶν 7 πρώτων, ο καλύτερος θιασώτης του κήρυγματός των ήταν ο Ηρακλείδιος, ο οποίος πρώτη φορά άκουσε τὸ κήρυγμα των στην πολιτεία του Κιτίου, ὅσον έμειναν ο Αάξαρς, ο πρώτος επίσκοπος τῆς πολιτείας εκείνης.

Πρώτος επίσκοπος στην Ταμασσό έγινε ο Ηρακλείδιος. Πρώτος επίσκοπος τῆς δευτέρας πολιτείας τῆς Κύπρου, πού έσπούδατε τον Χριστιανισμό, γιατί ή πρώτη πολιτεία ήταν ή του Κιτίου, με επίσκοπον τον Άγιον Αάξαρς, πρώτον θεμελιωτή τῆς Χριστιανοσύνης στην Κύπρο.

Έδω δίπλα, κάτω από τὸ μικρό εκκλησάκι, θα δῆτε, τὴν σπηλιά πού ήταν τὸ πρώτο σπίτι του, ή επισκοπή του, κι ο ναός στον ὅποιον άκουαν τὸ κήρυγμα του. Έδω βάπτιζε, και έδινε πνευματική τροφή σ' ὅλους πού

ἤθελαν νὰ γνωρίσουν τὴν νέα θρησκεία, έδω είναι και ο τάφος του, έδω είναι πού μιὰ ομάδα φανατικῶν ξεσηκώθηκε από μίσος και κακία, έκαψαν τον Άγιόν του Μύρωνα. Οι χριστιανοί τούς έθαψαν έδω και μπορείτε νὰ δῆτε τὸ μέρος, πού ο χρόνος και ή πίστη τῶν πρώτων χριστιανῶν διατήρησαν σαν ένα άγιο μέρος.

Και τώρα, θα σας αναφέρω ένα περιστατικό από τὴν ζωή του Άγιου Ηρακλείδιου, για νὰ δῆτε πῶς οι θρόλοι και παραδόσεις περνοῦν από στόμα σέ στόμα, και από γενεά σέ γενεά και πᾶνε πάντα μπροστά, ένα με τον λαό και με εκείνα πού θέλει νὰ πιστεύη, για νὰ στερεώνη τὴν πίστη και τις πεποιθήσεις του.

Στό περα του ποταμού χωριό, τὰ Πέρα, ήταν ο κόσμος τῆς μέσης τάξης στην εποχή των Ρωμαίων. Πολλά λείψανα, πέτρες, επιγραφή και σωροί αρχαίων εὐρημάτων μαρτυροῦν, πῶς τὴν εποχή εκείνη ἤμαζε ή πόλις με πλούτη πολλά. Ήταν εκεί πού κατέφευγαν τὰ παιδιά τῆς αριστοκρατίας από τὴν πόλι των πολιτευομένων, των διοικούντων, και των αριστοκρατῶν, τὸ «Πολιτικόν», για νὰ διασκεδάσουν και χαροῦν λίγη ελεύθερη ζωή, μακριά από τὸ παλάτι και τούς ἐπισήμους. Ήταν τὸ Ἐλεύθερον Πεδίον τῆς χαρᾶς και τῆς ἀπολύσεως. Εκεί ήταν και ο ναός του Απόλλωνος, πάνω στα θεμέλια του ὁποίου κτίσθηκε ναός στο ὄνομα τῆς Παναγίας Ὁδηγητρίας τῶν Περάτων. Εκεί πήγαινε και ο Άγιος, νὰ ιδῆ τὰς διαφορὰς και τὴν κραιπάλη τῆς

νεολογίας, και εκεί ξεχώριζε τὰ κακά ἐρίφια, γιὰ νὰ τὰ ἐπισημά-
νη και νὰ ἀρχίσῃ τὴν διδασκα-
λία του. Πόσο δύσκολο ἦταν τὸ
ἔργον του, ὅλοι εἶσθε εἰς θέσιν
νὰ ἐννοήσετε.

Ἦταν ἀπόγευμα Κυριακῆς, μι-
ᾶς ἡμέρας τοῦ Ὀκτώβρη, πού ὁ
οὐρανὸς ἦταν σκοτεινός, φορτω-
μένος μαῦρα νέφη, πού σὲ λίγο
ξέσπασαν σὲ καταιγίδα στὰ βου-
νὰ τοῦ Μαχαῖρᾶ. Ὁ πεδιαῖος,
χείμαρρος ὅπως εἶναι σήμερα, κα-
τέβηκε γεμάτος ξύλα ἀπὸ τὸ δά-
σος, μὲ θολὰ νερά, πού ξεχείλισε
στὶς ὄχθες και ἀπειλοῦσε νὰ πα-
ρασύρη τὸ κάθε τί.

Οἱ κάτοικοι και τῶν δυὸ
χωριῶν μαζεύτηκαν στὶς ὄχθες
και παρακολουθοῦσαν τὸ δυνατὸ
ρεῦμα. Μαζεύτηκαν και οἱ νέοι
πού διασκέδαζαν στὰ Πέρα, κον-
τὰ στὴν ὄχθη και ἔδλεπαν πὼς
ἦτο ἀδύνατον νὰ περάσουν τὸν
ποταμὸ γιὰ νὰ πᾶνε στὰ σπίτια
τους στὸ Πολιτικό. Ἦταν μαζὺ
μὲ τὰ παιδιὰ αὐτὰ και ὁ Ἅγιος.
Σεμνὸς και σιωπηρὸς ἐκάθητο
παρακολουθῶν ἄφωνος τὴν κα-
τάσταση. Τὸν πλησιάζει τότε ὁ
υἱὸς τοῦ Ρωμαίου Διοικητοῦ, ὁ
ὁποῖος ἦταν εἰδωλολάτρης και ἀρ-
χιζε νὰ τὸν ἐνοχλῇ, ὅπως κά-
νουν πολλοὶ και σήμερα ἀκόμη,
πού δὲν σέβοντα. τοὺς συνανθρώ-
πους των ἀρκετά, γιὰ νὰ τοὺς
ἀφήνουν στοὺς συλλογισμοὺς των
και τὰ βάσανά των. «Κάμε και

σὺ τὸ θαῦμα σου», ἔλεγε στὸν
Ἅγιο. «Κάμε τὸν ποταμὸ νὰ στα-
ματήσῃ γιὰ νὰ περάσουμε», «Δεῖ-
ξε πὼς ἡ θρησκεία σου μὲ ἕνα
θεὸ ἔχει: καλλίτερη δύναμη ἀπὸ
τὴν δική μας, πού ἔχει πολλοὺς».

Ὁ Ἅγιος ταπεινὰ γονάτισε
και ἀρχισε νὰ παρακαλῇ τὸν θεὸ
νὰ σταματήσῃ τὸ ποτάμι. Πρὶν
ἀκόμα τελειώσῃ καλά - καλά, τὴν
προσευχὴ του, τὸ ποτάμι σταμά-
τησε, και πρῶτος ὁ Ἅγιος πέ-
ρασε και μαζὺ του και ὅλοι οἱ
νεαροὶ Ρωμαῖοι, μαζὺ μὲ τὸν γιό
τοῦ Ρωμαίου Διοικητοῦ. Τί ἔγι-
νε, δὲν περιγράφεται! Ὅλοι
μπήκαν στὸ παλάτι και εἶπαν τὰ
καθέκαστα. Ἀμέσως ὁ Διοικητὴς
ἔδωσε ὁδηγίεσ στὸν γιό του νὰ
βαπτιστῇ και νὰ πάψῃ νὰ εἰρω-
νεύεται τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους,
και ὁ ἴδιος ὁ Διοικητὴς ἐζήτησε
νὰ μάθῃ τὴν διδασκαλία τῆς νέ-
ας θρησκείας και ἐβαπτίσθη. Τό-
σοι πολλοὶ ἤθελαν νὰ γίνουν χρι-
στιανοί, πού ὁ Ἅγιος τοὺς βά-
φτισε ὅλους τὴν ἡμέρα τῶν Θεο-
φανείων, εἰς τὸν ποταμὸ. Ἐ-
κεῖ και σήμερα οἱ κάτοικοι τῶν
Περάτων, τὴν ἡμέραν τῶν Θεο-
φανείων, πηγαίνουν εἰς τὸν ποτα-
μὸ μὲ ὅλο τὸ ἐκκλησίασμα, τὶς
εἰκόνας και τὰ ἐξαπτέρυγα. Κά-
μουν ἁγιασμὸ και βαπτίζουν
πορτοκάλια. Παίρνουν και μαζὺ
τοὺς ἁγιασμὸ ἀπὸ τὸν ποταμὸ,
πού τὸν ραντίζουν στὰ σπίτια τους
και τὸν φυλάττουν σὲ μπουκά-
λια μέχρι τὸν ἄλλο χρόνο.

‘Ο «Ταξιδιώτης 1» του Διαστήματος έρευνησε τόν Δία

‘Αγωνιώδη έρωτήματα επανέρχονται στην επικαιρότητα κάθε φορά που μιιά αποστολή προς τó άχανόσ διάστημα πραγματοποιείται: και εμπλουτίζει όπωσδήποτε τó άρχείο των γνώσεών μας. Τί υπάρχει στο σύμπαν; Είμαστε μόνοι μέσα σ’ όλα αυτά τά ήλιγγιώδη, κολοσσιαία και μυστηριώδη ήλιακά συστήματα και τούσ γαλαξίες; Πού βρίσκεται τó μυστικό τής δημιουργίας τής ζωής; ‘Αν υπάρχει κ’ άλλοσ ζωή, ποιās μορφής είναι; Έχουν αναπτυχθεί άστρικοί πολιτισμοί άπειρωσ πιο προοδευμένοι άπό τόν δικό μας, ώστε είναι εις θέσιν νά στέλνουν στον άέρα του πλανήτη μας «άγνωστα αντικείμενα», «ιπτάμενους δίσκους» και άλλα παρόμοια; Στη βάση όλων αυτών βρίσκεται ή άπορία — που όσο πάει και μεγαλώνει: συγκατοικούμε ή όχι με νοήμονα όντα στο σύμπαν;

‘Κάποια» άπάντηση αναμένεται νά δώση ό «Βόγιατζερ 1» (Ταξιδιώτης), τó διαστημόπλοιο που άνεχώρησε πρό 20 μηνών άπό τήν ‘Αμερική με κατεύθυνση τόν Δία και τόν Κρόνο και άλλ-

λα άστέρια του ήλιακού μας συστήματος. ‘Ο «Ταξιδιώτης» αυτόσ έχει σχήμα κυλινδρικό, διάμετρο 3.6 μέτρα και ζυγίζει 816 κιλά. Είναι όπλισμένος με τά τελευταία όργανα παρατηρήσεως. ‘Ηδη έστειλε σειρά καταπληκτικών φωτογραφιών άπό τόν Δία που ελήφθησαν έσ αποστάσεωσ 27 χιλιάδων χιλιομέτρων — μιιάσ αποστάσεωσ άρκετά «κοντινής» προς τόν τεράστιον πλανήτη, λαμβανομένου ύπ’ όψιν ότι αυτόσ απέχει άπό τή Γη 400 εκατομμύρια χιλιομέτρα.

‘Η επιχείρησις τής φωτογραφήσεωσ

‘Ο «Βόγιατζερ 1» πέρασε μέσα άπό πυκνό στρώμα ραδιενέργειασ που περιόλλει τόν πλανήτη Δία, τρέχοντας με ταχύτητα 130.000 χιλιομέτρων τήν ώρα και όταν σταθεροποίησε τήν τροχιά του και ξεπέρασε τόν κίνδυνον νά καταστραφή άπό τó ισχυρότατο μαγνητικό πεδίο, άρχισε νά τόν «δομαρδίζει» με φωτογραφικά φλάς.

Είχε άρχίσει μιιά επιχείρηση άπόσπασης όρισμένων μυστικών του γιγαντιαίου πλανήτη του ήλιακού μας συστήματος, μιās μικρής γωνιάσ μέσα στον άπέραν-

Ἐδῶ πλανήτης Ζεὺς

το γαλαξία μας, πού κι' αὐτός δὲν εἶναι παρά ἓνα ἐλάχιστο, ἐλαχιστότατο κομμάτι τοῦ σύμπαντος. Καί νά σκεφθῆ κανεὶς ὅτι ὁ γαλαξίας ἔχει περισσότερα ἀπὸ 120 ἑκατομμύρια ἄστρα.

Στις 5 Μαρτίου ἑκατοντάδες δημοσιογράφοι, προσκεκλημένοι τοῦ Διαστημικοῦ Κέντρου τῆς Πασαντένα, εἶδαν στίς ὀθόνης τῆς τηλεοράσεως τοῦ Κέντρου, τίς φαντασμαγορικές ἐγχρωμες φωτογραφίες τοῦ Διὸς — ὁ ὁποῖος εἶναι 1.200 φορές μεγαλύτερος ἀπὸ τὴ Γῆ — ὅπως καί τίς ἑπτὰ «σελήνες» πού περιστρέφονται γύρω του. Τίς φωτογραφίες εἶχε πάρει τὸ διαστημόπλοιο «Βόγιατζερ», σὲ 680 ἑκατομμύρια χιλιόμετρα ἀπόσταση ἀπὸ τὴ Γῆ.

Μιλώντας γιὰ τίς ἐκπληκτι-

κῆς καθαρότητας φωτογραφίες πού ἀνασυντίθενται στὸ κέντρο τῆς Πασαντένα μετὰ τὴν μετάδοσή τους ὑπὸ τύπο «ἤχων» ἀπὸ τὸν Βόγιατζερ, ὁ δρ. Λῶρενς Σῶντερδλομ τῆς Ἀμερικανικῆς Ὑπηρεσίας Γεωλογικῶν Ἐρευνῶν, εἶπε: «Οἱ φωτογραφίες αὐτὲς ἔφτασαν στὴ Γῆ σὰν τὸ πιὸ πολύτιμο δῶρο. Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ πού βλέπουμε τὸν Δία καί τίς σελήνες του τόσο καθαρά καί λεπτομερειακά. Ἰδιαίτερα γιὰ τοὺς δορυφόρους τοῦ Διὸς, αὐτὲς τίς σελήνες πού ἀνεκάλυψε ὁ Γαλιλαῖος τὸ 1610, μπορῶ νὰ ἐκφράσω τὴ χαρὰ ἄλλων μας γιὰτι εἶναι ἡ πρώτη φορὰ πού τίς ἀντικρύζουμε σὰν κάτι περισσότερο ἀπὸ στίγματα φωτός».

Τὶ ἔδειξαν ἀπὸ τὸν Δία οἱ φωτογραφίες

Πολλὰ προβλήματα τίθενται πρὸ τῶν ἐπιστημόνων ἀπὸ τίς φωτογραφίες τοῦ Διὸς. Κυρίως, γιὰ τίς διαφορὲς πού παρουσιάζουν οἱ «σελήνες» του.

Ἡ Καλλιστώ — γκρίζα καί ἄσπρη — περιέχει πολὺ νερό. Ὁ Γανυμήδης καί ἡ Εὐρώπη εἶναι παγωμένοι. Ἡ Ἀμάθεια δὲν εἶναι παρά μιὰ πέτρα ἀπὸ γαλαξία. Ἡ Ἴω μιὰ πορτοκαλιὰ σφαῖρα, μεγέθους τῆς δικῆς μας Σελήνης καί ἀπ' ὅ,τι φαίνεται τὸ πιὸ «παράξενο» σῶμα τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος». Αὐτὸς ὁ ἀποζηραμιένος βραχῶδης ὄγκος, δὲν ἔχει κρατῆρες παρόμοιους μ' αὐτοὺς πού «ἔσκαψαν» οἱ μετεωρίτες πάνω στὴ Σελήνη, τὸν Ἄρη καί τὸν Ἑρμῆ. Ἡ ἐξήγηση εἶναι μόνο μιὰ: Φαίνεται ὅτι ἡ

Ἰὼ ὑφίσταται συνεχῶς μιὰ μυστηριώδη διάθρωψη ἢ ὁποῖα καλύπτει τίς τρύπες.

Θὰ ἀνακαλυφθῆ ἡ ἀρχὴ τῆς Δημιουργίας;

Τὸ κυριότερο ἐρώτημα τῶν ἐπιστημόνων εἶναι ἂν τὰ προσκομισθέντα στοιχεία θὰ ὀδηγήσουν στὴν ἀνακάλυψη τῆς ἀρχῆς τῆς Δημιουργίας.

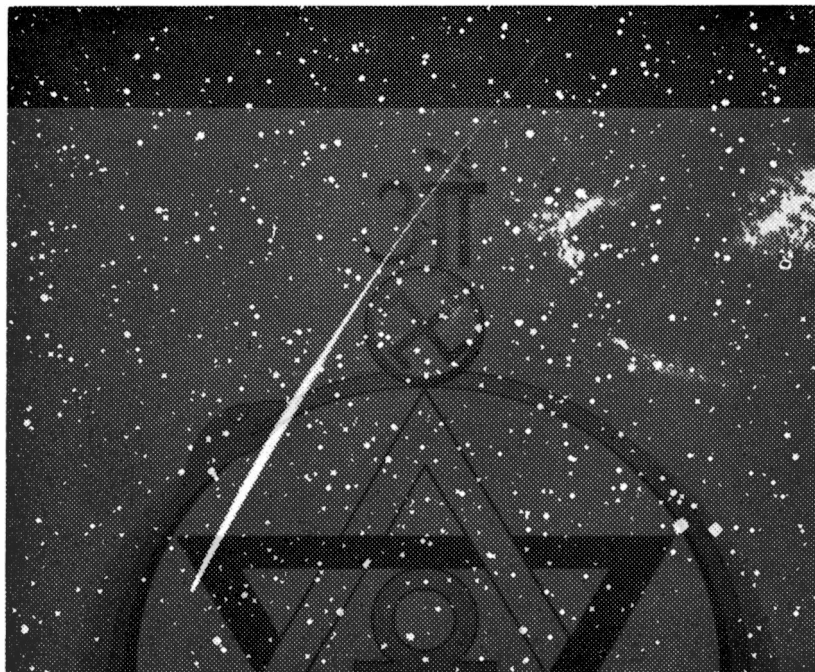
Ἡ ἐπικρατοῦσα ὑπόθεση εἶναι — ἡ τ α ν ἔως τώρα, πρὸ τῆς λήψεως τῶν φωτογραφιῶν — ὅτι ἔγινε κ α π ο τ ε μία μεγάλη ἔ κ ρ η ξ η ἐνὸς ὄγκου ἀπὸ ἀστρική σκόνη καὶ ὑπερθερμιζόμενα ἀέρια.

Ἡ Γῆ, ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Ζεὺς, ὁ Ἄρης, ὁ Κρόνος, ὁ Ἥλιος, οἱ Γαλαξίες, τὰ νεφελώματα, οἱ ἀστερισμοί, ὅλα αὐτὰ τὰ αἰωρούμενα μέσα εἰς τοὺς φυσικούς νόμους καὶ τὸ ἀπέραντο χάος πού ἔχει μοναδική τάξη πραγμάτων, κάποτε δὲν ὑπῆρχαν. Ὅταν πρὶν τρεῖς πενταετίες περίπου ἀνεκαλύφθη ἡ «ἀναδρομικὴ ἀκτινοβολία» πού εἶχε ἀπομείνει μετὰ ἀπὸ τὴν πρωταρχικὴ γιγάντια ἔκρηξη στὸ σύμπαν, οἱ ἐπιστήμονες θεδαιώθηκαν πὼς βρῆκαν τὴν «ἀπόδειξη», ὅτι σὲ ὁλόκληρο τὸ σύμπαν δὲν ὑπῆρχαν πρὸ τῆς ἔκρηξέως οὔτε Γαλαξίες, οὔτε ἄστρα, οὔτε πλανῆτες. Ὁ Σοβιετικὸς Ἀκαδημαϊκὸς Ἰωσήφ Σκλόφσκι, λέει: «Ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴν, τὸ σύμπαν ἦταν μιὰ τεράστια δύναμη συμπυκνωμένη σ' ἓνα μόνις ἄτομο μάζας. Ἐκεῖ μέσα περικλείονταν ὅλα τὰ ὑλικά πού τὸ ἀπετέλεσαν κατόπιν, μετὰ

τὴν πρωτογενῆ καὶ ἀνεπανάληπτη ἐκεῖνη ἔκρηξη - διάσπαση. Πολὺ ἀργότερα καὶ σὲ χρονικὴ ἀπόσταση ἀπὸ μᾶς πού ξεπερνᾶει: τὰ 20 δισεκατομμύρια χρόνια, ὅταν ἡ ἔκρηξη εἶχε συντελεσθῆ καὶ τὸ «αἰχμαλωτισμένο» σύμπαν ἀπελευθερώθηκε, ἡ ὕλη πού ἀποτελεῖ αὐτὸ τὸ συνταρακτικὸ σύμπαν, ἄρχισε νὰ ταξιθεύη καὶ συνεχίσει ἀκόμη τὸ ταξίδι. τῆς, πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις, μὲ ἀσύλληπτες ταχύτητες καὶ μιὰ ἐπίσης ἀσύλληπτη ἄρμονία. Μὲ τὸν καιρὸ καὶ ὅταν οἱ ὑψηλὲς θερμοκρασίες ἔπεσαν στὸ ἀπόλυτο μηδέν, ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τῶν δυνάμεων τῆς βαρύτητος, τὸ ὑλικὸ χωρίστηκε σὲ τμήματα, σὲ «συμπυκνώματα» ἀπὸ τὰ ὁποῖα σχηματίσθηκαν καὶ διαφοροποιήθηκαν οἱ Γαλαξίες, οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες, τὰ ἡλιακὰ συστήματα, ὅλο αὐτὸ τὸ θαυμαστὸ σύμπαν πού «ξέρουμε», χωρὶς νὰ γνωρίζουμε παρὰ ἐλάχιστα γι' αὐτὸ πού πραγματικὰ εἶναι σήμερα.

Σύμφωνα μὲ ἄλλες θεωρίες, ὁ Ἥλιος δημιουργήθηκε πρῶτος, ἐνῶ οἱ πλανῆτες ἀργότερα, εἴτε ἀπὸ διάφορες ὕλες πού θρίσκονταν ἀνάμεσα στὰ ἄστρα, εἴτε ἀπὸ τὸν Ἥλιο ἢ ἀπὸ ἓνα δίδυμο ἄστρο πού διασπάστηκε.

Ὅπως ἐξηγεῖ ὁ κ. Τσάρλς Χὼλ, ὁ ἄνθρωπος πού διευθύνει τὴν ἀποστολὴν Ἀφροδίτη τοῦ Κέντρου Ἑρευνῶν Αἴθης, στὴν Ἀφροδίτη βρέθηκαν πολὺ μεγαλύτερες ποσότητες ἀπὸ σπάνια ἀέρια — «γέον» καὶ «ἀργόν» — ἀπὸ ὅ,τι εἶχε προβλεφθεῖ. Ἄν ὁ Ἥλιος εἶχε γεννηθεῖ πρὶν ἢ συγχρόνως μὲ τοὺς πλανῆτες, ὅλα

Πριν από μερικά δισεκατομμύρια έτη.

τά σπάνια αέρια θά έπρεπε νά έχουν εξαφανισθει από τούς ισχυρούς ήλιακούς ανέμους ή νά έχουν απορροφηθει μέσα στην καρδιά του άστρου πού θρυσκόταν σέ τήξη. Έτσι λοιπόν όσο πιό κοντά βρίσκονται οί πλανήτες στον Ήλιο, τόσο λιγότερο σπάνια αέρια θά έπρεπε νά περιέχει ή ατμόσφαιρά τους.

Όμως, ή αποστολή των — πρò του «Ταξιδιώτου» — Πρωτοπόρων» διαστημοπλοίων πρòς τήν Άφροδίτη, απέκάλυψε ακριβώς τό αντίθετο. Η Άφροδίτη πολύ πιό κοντά στον Ήλιο, περιέχει τριακόσιες φορές περισσότερο άργόν 36 από τή Γή, ή όποία περιέχει πολύ περισσότερο από τόν Άρη. Τί πρέπει λοι-

πόν νά υποθέσει κανείς, ότι οί τρεις αυτοί πλανήτες γεννήθηκαν πριν από τόν Ήλιο;

Είναί άγνωστο ακόμη αν ο Ζεύς θά δώσει τήν απάντηση. Έν τώ μεταξύ ο «Βόγιατζερ» συνεχίζει τό δρόμο του πρòς τόν Κρόνο, στον όποιο θά φτάσει τόν Αύγουστο του 1980, πριν νά χαθή μέσα σ' ένα άλλο γαλαξία.

Ο σκεπτικισμός ένòς Έλληνος επιστήμονος

Σ' αυτό τό «έν τώ μεταξύ», έφθασε στην Άθήνα ο Πρόεδρος του τμήματος Αστρονομίας του Πανεπιστημίου τής Βοστώνης Έλλην καθηγητής κ. Μιχαήλ Παπαγιάννης, για μιá σειρά δια-

λέξεων. Κατά την παραμονή του απήντησε σε ερωτήσεις σχετικά με την διεξαγόμενη από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (και από την Σοβιετική Ένωση), έρευνα στο Διάστημα. Εξεδήλωσε σκεπτικισμό για το αποτέλεσμα.

Άνεφερε μερικούς αριθμούς: Μόνο στον δικό μας Γαλαξία υπάρχουν περί τα 200 δισεκατομμύρια άστρα που απέχουν μεταξύ τους 5 - 10 έτη φωτός. (Εννοούμε την απόσταση που διασχίζει το φως σ' ένα χρόνο με εκατοστάδες χιλιάδων (300.000) χιλιόμετρα το δευτερόλεπτο).

Αλλά, σ' ολόκληρο το σύμπαν υπολογίζεται ότι υπάρχουν εκατό δισεκατομμύρια Γαλαξίες!

Η έρευνα που έχει γίνει ως τώρα σε χίλια μόνον άστρα του δικού μας Γαλαξία, τι ποσοστόν μηδαιμνόν είναι;

Ξέρομε τώρα, ότι στην Αφροδίτη δεν είναι δυνατή ή δημιουργία ζωής, αφού ή θερμοκρασία φτάνει τους 450 βαθμούς Κελσίου (άρκετη για να λυώσει μόλυβο!) και ή ατμοσφαιρική πίεση είναι 90 φορές μεγαλύτερη από τή Γη. Στόν Δία, του οποίου ή ατμόσφαιρα μοιάζει πολύ με την αρχική ατμόσφαιρα τής Γής, ή συνεχής αναμόλυνση φέρνει τά αέρια σε πολύ ψυχρά ή πολύ θερμά στρώματα, όπου δύσκολα θά μπορούσε να διατηρηθεί ζωή. Στόν Άρη δεν βρέθηκε ήλιος ζωής από την ανάλυση του εδάφους, που έφεραν (τό 1976) τά διαστημόπλοια.

Συμπέρασμα: Κανένα. Δεν μπορούμε να πούμε «ούτε ναί, ού-

τε όχι», για την ύπαρξη ζωής και άλλου, πλην τής Γής. Μάλλον, «όχι».

"Ίσως — είπε ό κ. Παπαγιάννης — υπάρχουν πλανήτες, όπου ή ζωή μπορεί να δημιουργηθεί, αλλά είναι πολύ σπάνιο να διατηρηθούν οι καταλληλες συνθήκες για αρκετά δισεκατομμύρια χρόνια, ώστε να δώσουν τή δυνατότητα στη ζωή να εξελιχτεί.

Στήν περίπτωση τής Γής ή εξέλιξις αυτή έιάλυσε μια χρονική περίοδο 4 δισεκατομμυρίων έτων (!) και ό άνθρωπος παρουσιάσθηκε μόνο στα τελευταία 3 περίπου εκατομμύρια έτη, δηλαδή στο τελευταίο 1 χιλιοστό τής χρονικής αυτής περιόδου.

(Ας σημειωθεί, ότι ό πλανήτης μας είναι από τους νεώτερου, ήλικίας «μολις» 4 δισεκατομμυρίων 600 εκατομμυρίων έτων!).

Οί πλανήτες απέχουν μεταξύ τους μόνο μισή ώρα φωτός. Με τον τρόπο που προχωρεί ή τεχνολογία, σε 50 — 100 χρόνια θα μπορούσαμε να έγκαταστήσουμε τεράστια διαστημόπλοια - αποικίες στο Διάστημα, τά οποία θα τροφοδοτούσαμε με πρώτες ύλες (χώμα, πέτρα, χυσταλλωμένο νερό), που θά βρισκαμε στα διάφορα ούράνια στρώματα των άστεροειδών που υπάρχουν στο ήλιακό μας σύστημα.

Κάτι τέτοιο, γιατί δεν έκαμαν στα δισεκατομμύρια χρόνια οι εξωγήινοι; Πώς δεν μάς έδωσαν μέχρι τώρα σημεία ζωής;

Κανένα σήμα δέν έφθασε «ώς τώρα» και γιατί...

Τò βέβαιον είναι ότι δέν έλήφθη κανένα σήμα έως τώρα. Μπορεί νά έχη σταλή από κάπου. Άλλά θέλει χρόνο για νά φθάση...

Ο φόν Χαίρνερ έχει υπολογίσει ότι, ενώ ή νοήμων ζωή μπορεί νά έχει έμφανιστεί στους μισούς έστω από τους πλανήτες που είναι κατάλληλοι για ανάπτυξη ζωής, ή χρονική διάρκεια των τεχνικών πολιτισμών ένδέχεται νά μήν υπερβαίνει τά 100.000 χρόνια. Έτσι, ο φόν Χαίρνερ, στηριζόμενος σ' αυτόν τόν υπολογισμό, θεωρεί ότι ανάμεσα στη Γη και στον πλησιέστερο πλανήτη με τεχνικό πολιτισμό, πρέπει νά υπάρχει μιά απόσταση 600 έτών φωτός, πράγμα που σημαίνει ότι ένας τέτοιος πολιτισμός πρέπει νά αποστέλλει διαγαλαξιακά μηνύματα επί 600 χρόνια τουλάχιστον, πριν έχει τήν έλπίδα ότι τά μηνύματα αυτά θά γίνουν αντιληπτά από κάποιον άλλο πολιτισμό. Τò ίδιο, λοιπόν, αν ένα τέτοιο μήνυμα γινόταν αντιληπτό έδω στη Γη, θά χρειάζονταν άλλα 600 τουλάχιστον χρόνια πριν μπρέρσει ή απάντηση της Γης νά φτάσει με μορφή μηνύματος στον αρχικό πολιτισμό...

Αναρωτιέται κανείς, σκόδοντας πάνω στους υπολογισμούς και στις θεωρητικές αυτές έκδοχές για διάρκεια ζωής των πολιτισμών: πόσο θά κρατήσει ο δικός μας πολιτισμός και ποιò θά είναι τò τέλος του;...

Μιά «συνταγή» για τήν άποτροπή πολέμου

Μιά «συνταγή» για τήν άποτροπή του πολέμου προσέφερε στον ΟΗΕ ο αντιπρόσωπος της Σαουδικής Άραβίας κ. Τζαμίλ Μπαρούντι, μιλώντας στη διάσκεψη για τόν άφοπλισμό (τόν περυσινό Ιούνιο). Είπε:

— Οί ήγέται των μεγάλων δυνάμεων νά γνωστοποιούν στον ΟΗΕ καταλόγους του όπλοστασίου των και πανηγυρικά νά ανάλαβουν τήν υποχρέωση ποτέ πρώτοι νά μή χρησιμοποιήσουν τά μέσα μαζικής καταστροφής.

— Οί ύπουργοί Άμύνης νά επιστρατεύουν τίς μητέρες, που μπορεί κανείς νά βασίζεται στην αυτοσυγκράτησή τους και νά τους αναθέσουν τήν εθύνη στην κατάστροψη της άμυντικής πολιτικής.

— Οί άνδρες κάτω από τά 35 νά έξαιρούνται κάθε στρατιωτικής υποχρέωσης, και στίς μάχες νά κατεβαίνουν οί μεσόκοποι σαραντάρηδες και πενηντάρηδες, αυτοί δηλαδή που συνήθως αρχίζουν τους πολέμους.

— Οί επιστήμονες με όρκο νά δεσμεύονται, ότι θά ένημερώνουν πρώτα τά Ήνωμένα Έθνη κάθε φορά που θ' ανακαλύπτουν νέα μέσα μαζικής καταστροφής.

— Μιά ήλεκτρονική «Φωνή των Ήνωμένων Έθνών» νά μεταδίδει από δορυφόρο σε πολύγλωσση έκπομπή για τήν παγκόσμια ειρήνη.

— Νά ξεριζωθεί από τά παιδιά ή συνήθεια των πολεμικών παιχνιδιών και νά μάθουν νά παί-

ζουν τούς «πρωταθλητές τῆς εὐρίνης».

— Τὰ χρήματα πού θά ἐξοικονομοῦνται ἀπό τή μείωση τῶν ἐξοπλισμῶν, νά διοχετεύονται γιά τή στήριξη κλονισμένων οἰκονομῶν.

Ξέρω, εἶπε ὁ κ. Μπορούντο, ὅτι ἡ συνταγή μου δέν εἶναι πρωτότυπη. Τὴν ἔδωσαν καὶ ἄλλοι οὐτοπισταί, καθὼς τοὺς ἀπανάλεσαν. Ἄλλά, οἱ «ρεαλισταί» ἔχουν ἄλλη;

Ἀγάπη ἀδελφῶν

Ἡ λύσις δέν μπορεῖ νά εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν ἀναγνώριση τῆς φυσικῆς πραγματικότητος, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅποια καὶ ἂν τοὺς χωρίζῃ διαφορά φυλῆς, φύλου, τάξεως, γένους, χρώματος, θέσεως, γλώσσης, προσόντων καὶ καταγωγῆς, εἶναι τέκνα τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς, ἐπομένως ἀδελφοί. Εἶναι ἡ ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν κηρύσσει ἡ Θεοσοφικὴ Ἐταιρεία. Ὁχι μόνον ἡ Θεοσοφικὴ Ἐταιρεία, βέβαια. Ἄλλά ἡ Θ.Ε. καὶ τὴν πραγματοποιεῖ, δεχομένη στοὺς κόλπους τῆς ἀνθρώπους καλῆς θελήσεως, χωρὶς καμμία διάκριση διαχωριστικῆ. Αὐτὴ ἡ χωρὶς διακρίσεις ἀγάπη εἶναι καὶ τὸ κεντρικὸ μῆνυμα τοῦ Πασχαλινοῦ κειμένου τοῦ Οἴκουμηνικοῦ Πατριάρχου Κοῦ) πόλεως κ. Δημητρίου.

«Ἡ πνευματικὴ ἀναγέννησις — λέγει — προϋποθέτει τὴν ἀγάπην, τὸ κατ' ἐξοχὴν διακριτικὸν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ ζωῇ τῶν πιστῶν.» Ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι μεταβδῆχαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγα-

πῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν μένει ἐν τῷ θανάτῳ» (Α' Ἰωάν. 3, 13). Ἡ ἀγάπη εἶναι αὐτὴ ἡ ἀληθινὴ ζωὴ.

Εἴμεθα, ἄρα, οἱ χριστιανοὶ κοινωνία ἀγάπης καὶ ἀδελφότητος, καὶ οφείλομεν νά εἴμεθα ἡνωμένοι καὶ μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ἦδη, ἡ ἀγάπη μᾶς ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἔξοδον ἐκ τοῦ ἐγωισμοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀσθένεια πρὸς θάνατον, χωρὶς ἐλπίδα ἀναστάσεως.

Τὸ «Ὀλοκαύτωμα»

Συγκλονιστικὴ ὑπῆρξε ἡ διὰ τῆς τηλεοράσεως τῆς ΓΕΝΕΔ μετάδοσις τοῦ ἔργου «Ὀλοκαύτωμα», τοῦ Τζέραλδ Γερὴν γιά τὴν Χιτλερικὴ ἐκστρατεία φυσικῆς ἐξοντώσεως τῶν Ἑβραίων. Ἀπὸ τὰ ὑψαιότερα — δηλ. τὰ χρησιμώτερα — σχόλια τοῦ τύπου, παραθέτομε μερικὰς περιχοπὰς τοῦ χρονογραφήματος τῆς κ. Ἐλένης Μπίστικα στὴν «Καθημερινή» (7. 4), τοῦ θέτε. ζήτημα χρέους ὅλων μας γιά τὸ σήμερον καὶ τὸ αὔριο:

«Ἡ μισαλλοδοξία, ὁ φανατισμός, ἡ μεθόδευσή τῆς δίας, ἡ παράλογη ἐγγληματικότης, δέν ἦταν κάτι πού φύτρωσε καὶ μάρῃθηκε στὴ Γερμανία τοῦ Χίτλερ. Οἱ παράλληλοι κι οἱ μεσημερινοὶ αὐτῆς τῆς Γῆς τέμνουν τὸ ἴδιον πρόβλημα.

Οἱ λεῖξεις, ὅπως κατακυλοῦσαν ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Γερμανοῦ Ντόρφ — «ἡ ἐπαναγεννάσις», «ἡ εἰδικὴ μεταχείριση», «ἡ τελειωτικὴ λύση τοῦ ἑβραϊκοῦ προβλήματος» — πάγωναν μὲ τὴν κομψότητά τους καὶ τόνιζαν αὐτὸ πού τείνομε νά ξεχνᾶμε. Πῶς

πάντα τὰ πιὸ στυγνὰ ἐγκλήματα καίμου φλάρονται μὲ τὶς λέξεις.

«Ἐν ὀνόματι» τῆς τεχνολογίας καὶ τῆς προόδου, χιτίζονται πυρηνικά ἐργοστάσια μέσα στὶς πόλεις, δίπλα σὲ σχολεῖα καὶ νοσοκομεία.

«Ἐν ὀνόματι» τῆς εἰρήνης ἐνισχύονται οἱ ἀμυντικοὶ ἐξοπλισμοὶ μὲ βόμβες νετρονίου.

«Ἐν ὀνόματι» τῆς δικαιοσύνης ἢ πακιστανῆ χούντα ἀπαγχόνισε τὸν Ἄλγ Μπουτο.

«Ἐν ὀνόματι» τῆς ἰσλαμικῆς δημοκρατίας, ξαναγυρίζει ἡ Περσία στὰ σκοτάδια καὶ στὰ χαρέμια.

Μὲ λέξεις μεθοδεύεται ὁ διασμός κάθε ἐννοίας δικαίου, καὶ πίσω ἀπὸ προσωπεῖα κρύβονται οἱ πιὸ ἀμετανόητοι καὶ σκληροὶ φονιάδες.

Γι' αὐτὸ εἶναι χρήσιμο τὸ «Ὀλοκαύτωμα». Ὅχι μόνο γιατί μᾶς ξαναθυμίζει μιὰ ἱστορικὴ σελίδα φρίκης. Δὲν εἶναι πού φέρνει τὸ δράμα ἐνὸς κυνηγημένου λαοῦ στ' ἀνθρώπινα μέτρα, δείχνοντας τὸν ξεκληρισμὸ μᾶς ἐθραϊκῆς οἰκογένειας. Κι' οὔτε πού χρειώνει σ' ὅλους τοὺς Γερμανοὺς τῆν εὐθύνη τοῦ αἵματος ἐκατομμυρίων, ταυτίζοντας τους μὲ τὸν ὑπάκουο Ντόρφ ἢ τὴ φιλόδοξη γυναικία του.

Ἡ λέξη «τέλος», πού δὲν πείθει, ὅπως πέφτει πάνω στὴν τελικὴ εἰκόνα, γράφει τὴ συνέχεια.

Ὅσο ντύνομε μὲ λέξεις τὶς φιλοδοξίες, ὅσο δικαιολογοῦμε μὲ νόμους ἀπαράδεκτες καταστάσεις, ὅσο κάνουμε πόλεμο γιὰ νὰ κερδίσουμε τὴν εἰρήνη, τὸ «Ὀλοκαύτωμα» θὰ συνεχίζεται. Μὲ

ἄλλους πρωταγωνιστές, ἄλλα θύματα κι' ἄλλους θύτες.

Ἐφωτογραφήθη ἡ Ἀτλαντὶς;

Τὸ ἀμερικανικὸ πρακτορεῖο «Ἀσοσιαίητεντ Πρέσς» μετέδωσε ἀπὸ τὴν Λισαβόνα στὶς 28 Μαρτίου, ὅτι: μιὰ ομάδα Σοβιετικῶν ὠκεανογράφων ὑπὸ τὸν Ἀντρέι Ἀκσένωφ, ὑποδιευθυντὴ τοῦ Ἰνστιτούτου Ὠκεανογραφίας τῆς Μόσχας, ἐφωτογράφησε τὰ ἐρείπια μιᾶς πολιτείας στὸ βυθὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, σὲ ἀπόσταση 320—480 χιλιομέτρων ἀπὸ τὶς πορτογαλικὲς ἀκτές. Οἱ φωτογραφίες ἐλήφθησαν ἀπὸ τὸ ὠκεανογραφικὸ πλοῖο τῆς ἀποστολῆς, τὸ «Βιτιάζ», πάνω ἀπὸ μιὰ ὑποβρύχια ὀρσοειρὰ στὴ διαδρομὴ πρὸς τὴ νῆσο Μαδέρα, ἀλλὰ δὲν ἔδωσε ἀκριβῆ στοιχεῖα.

Πρόκειται γιὰ 8 φωτογραφίες πού δείχνουν ἐρείπια τειχῶν καὶ τεράστιες σκάλες, στὸ βυθὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανῶ ἀνάμεσα στὴν Πορτογαλία καὶ τὴν πορτογαλικὴ νῆσο Μαδέρα.

Σύμφωνα μὲ δήλωση τοῦ Μαρτσέλο Βασκονσέλο, προέδρου τοῦ Πορτογαλικῶ Ἰνστιτούτου Ἀλιευτικῶν Ἐρευνῶν, οἱ Σοβιετικοὶ πιστεύουν ὅτι ἔχουν φωτογραφήσει μιὰ πολιτεία τῆς χαμένης ἡπείρου Ἀτλαντίδος, ἀλλὰ οἱ ἴδιοι δὲν ἔκαμαν καμμία ἀνακρίνωσι, ἐπιφυλασσόμενοι γὰ ὑποβάλλουν τὶς φωτογραφίες καὶ τὰ ἄλλα στοιχεῖα τους σὲ μελέτη, ἀφοῦ γυρίσουν στὴ Μόσχα, ὅποτε καὶ θὰ δοθοῦν στὴ δημοσιότητα οἱ φωτογραφίες.

‘Ο κ. Ακσένωφ δὲν καθόρισε σὲ ποῦθ ἄρθος τοῦ ὤκεανου οἱ συνεργάται του ἐπεσήμαναν τὰ ἴχνη τῆς χαμένης ἠπειροῦ.

Πάντως, ἡ εἰδησις ἔκαμε τὸν γύρο τοῦ κόσμου καὶ προσεκάλεσε μεγάλο ἐνδιαφέρον.

‘Ο λόγιος κ. Μάριος Πλωρίτης, σὲ ἄρθρο του στὸ «Βῆμα» (15.4), μιλάει γιὰ «τὶς Ἀτλαντίδες», δηλ. τὶς πολιτείες ποῦ ἐκφράζουν τὴν «ἀπαιώνια» λαχτᾶρα τῶν ἀνθρώπων γιὰ ἓνα κράτος, μιὰ κοινωνία, ποῦ θὰ πραγματοποιοῦσε τὴν ἀπόλυτη ἀτομικὴ εὐτυχία. Ἡ λαχτᾶρα αὐτὴ παίρνει τὴ μορφή εἴτε τῆς νοσταλγίας γιὰ κάποιον παράδεισο (Ἐδὲμ) ἢ τοῦ ὄραματός γιὰ μιὰ πολιτεία μελλοντικὴ (Οὐτοπία τοῦ Θωμᾶ Μοῦρ, Πολιτεία τοῦ ἡλίου τοῦ Καμπανέλλα, Νέα Ἀτλαντίδα τοῦ Φράνσις Μπαίχον, Ὁκεάνεια τοῦ Χάρρινγκτον, Πολιτεία τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἀγίου Αὐγουστίνου).

Ἀλλά, ἄς περιμένουμε τὶς φωτογραφίες...

Νέα ὑπόθεσις γιὰ τοὺς «δίσκους»

‘Ο δόκτωρ Ε. Λέστερ Σμίθ, μέλος τοῦ Δ.Σ. τῆς Θ.Ε. τῆς Ἀγγλίας, μέλος τῆς «Βασιλικῆς Ἐταιρίας» ἐπιστημόνων, σὲ διάλεξή του σχετικὰ μὲ τὰ ἐμφανισθέντα στὴ Νέα Ζηλανδία Α.Τ.Ι.Α. (Ἀγνώστου Ταυτότητος Ἰπτάμενα Ἀντικείμενα), διατύπωσε μιὰ νέα ὑπόθεση, ἡ ὁποία τείνει νὰ ξεπεράσῃ τὸ πρόβλημα τῆς ἀποστάσεως μεταξὺ τῆς Γῆς καὶ ἐνδὲς —πιθανῶς— κατοικη-

μένου ἀπὸ λογικὰ ὄντα μακρινοῦ ἄστρου, δοθέντος ὅτι ἓνα διαστημόπλοιο, ἀκόμη κι’ ἂν ἔτρεχε μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ φωτός (300 χιλιάδες χιλιόμετρα στὸ δευτερόλεπτο), θὰ ἐχρειάζετο δεκάδες ἢ καὶ ἑκατοντάδες χρόνια γιὰ νὰ φθάσῃ ἐδῶ. Ἡ νέα ὑπόθεσις εἶναι ὅτι ἴσως ἐκεῖνοι οἱ ἔμφρονες κάτοικοι τοῦ μακρινοῦ ἄστρου —ἴσως— ἐπέτυχαν νὰ κατασκευάσουν διαστημόπλοια ποῦ ἐξελύσσονται, μαζὶ μὲ τὰ πληρώματά των, κατόπιν μεταφέρονται μὲ ταχύτητες ἀσύγκριτα πρὸ μεγάλες, καὶ σὰν φθάσουν στὴν ἀτμόσφαιρά μας, ὑλοποιοῦνται: πάλι, καὶ ἔχουν τὴν μορφή τῶν λεγομένων «ἵπταμένων δίσκων».

«Υποστηρίζω, εἶπε ὁ δόκτωρ Σμίθ, ὅτι, ἐφόσον πιστεύομε στὴν ὕπαρξή Κοσμικῆς Διαιρέσεως, Δημιουργοῦ ἢ Θεοῦ μὲ καθολικὴ εὐθύνη ἐπὶ ὀλοκλήρου τοῦ Σύμπαντος, πρέπει νὰ δεχθοῦμε καὶ ὅτι τὰ ἐπίπεδα τῆς συνειδητότητος δὲν ὑπὸκεινται στοὺς περιορισμοὺς τῆς ταχύτητος τοῦ φωτός. Προσωπικῶς, πιστεύω ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν «ἵπταμένων δίσκων» ποῦ ἔχουν παρατηρηθεῖ εἶναι ὀφθαλμαπάτες, προερχόμενες ἀπὸ φυσικὰ φαινόμενα. Ἀπομένου», ὅμως, μερικὲς περιπτώσεις ποῦ δὲν ἐξηγοῦνται κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον. Ἡ ἐμφάνισις ὀρισμένων σχημάτων (στὶς ὁθόνες τῶν ραντάρ καὶ ἢ ἐξαφάνισις τῶν) θὰ μπορούσε νὰ ἐξηγηθεῖ ὡς ὑλοποίησις καὶ ἐξαύλωσις τῶν διαστημόπλοιων. Καὶ ἂν δεχθοῦμε τὴν ὕπαρξή τους, ἡ μόνη ἐξήγησις τῆς ἐμφανίσεώς των εἶναι

τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐξωγηγίνων γιὰ τὸν ἐπικίνδυνο δρόμο πὺ ἔχει πάρεϊ ἢ ἀνθρωπότητα μὲ τοὺς πυρηνικοὺς ἐξοπλισμοὺς.

Τι εἶναι τὸ Τσίτ;

Ὁ γάτος τῆς οἰκογενείας; Τὸ κορίτσι τοῦ σπιτιοῦ; Τὸ δουλικὸ τοῦ διπλανοῦ γραφείου; Ὁ λογαριασμὸς τοῦ δείπνου; Ὁχι, εἶναι κάτι πὺ σοδαρό. Ἡ λέξις εἶναι σανσκριτική. Τσίτ (Chit) σημαίνει τὴ νόηση, τὴ συνειδητότητα, τὴν καθαρὴ σκέψη. Ἀπὸ τὸ Τσίτ προέρχεται ἢ λέξις Τσαϊτάνυα, πὺ σημαίνει ἐπίσης συνειδητότητα ἢ Κοσμικὴ Νόηση. Ἀλλά, Τσίτ σημαίνει ἐπίσης τὴν πληροφορία, καὶ στὰ Ἰνδικά, τὸ γράμμα, τὸ ὑπόμνημα, τὸ δελτίο. Τώρα, τὸ θρήκατε. «Τσίτ» ὀνομάζεται ἓνα δελτίο, πὺ θὰ μεταδίδη πληροφορίες στοὺς ἐπιστημονικὰ προσανατολισμένους Θεοσόφους, ὥστε νὰ τελοῦν ἐν ἐπαφῇ μὲ τὴν ἐξέλιξη τῶν ἐρευνῶν καὶ νὰ συντονίζουσι τὴ δική τους δραστηριότητα. Ὅπως γράφει τὸ περιοδικὸ τῆς Θ.Ε. στὴν Αὐστραλία, τὸ ΤΣΙΤ θὰ δημοσιεύη παρουσιάσεις βιβλίων καὶ ἄρθρων περιοδικῶν σὲ εἰδικὰ θέματα, εἰδήσεις σχετικὲς μὲ τὴν ἔρευνα, ἐκθέσεις τῶν ἴδιων τῶν ἐρευνητῶν καὶ ἄρθρα καὶ σχόλια σὲ θέματα θεοσοφικοῦ ἐνδιαφέροντος. Φυσικά, τὸ ΤΣΙΤ δὲν θὰ ἐνδιαφέρη μονάχα τοὺς ἐπιστήμονες, ἀλλὰ καὶ τοὺς προσελκυόμενους ἀπὸ τὰ κύρια ρεύματα τῆς ἀνθρώπινης σκέψεως. Εἶναι τριμηνιαῖον. Συνδρομὴ 2 δολάρια Αὐστραλίας. Ἐκδότης:

Dale Caird, Theosophical Society,
355 Wickham Terrace,
Brisbane, Queensland 4000

Οἱ ἐπιστήμονες μποροῦν νὰ γράφουσι:

General Secretary
The Theosophical Society in Australia,

121 Walker Street,
North Sydney, NSW 2060.

«Πολλὴ θρησκεία» στὶς Ρωσικὲς ταινίες

Ἡ «Ἠράβδα» τῆς Μόσχας ἐπέκρινε τὴν σοβιετικὴ κινηματογραφικὴ βιομηχανία καὶ τὴν τηλεόραση, διότι στὶς παραγωγὰς τῶν ὑπάρχει «πέρα πολλὴ θρησκεία» καὶ δὲν προάγεται ὁ ἀθεϊσμὸς.

Σὲ μακροσκελὲς ἄρθρο τῆς ἐφημερίδος, καλοῦνται οἱ ἰδεολόγοι νὰ δώσουσι μεγαλύτερη προσοχὴ στὴν προπαγάνδα ὑπὲρ τοῦ «ἐπιστημονικοῦ ἀθεϊσμοῦ», πὺ ἀποτελεῖ καὶ τὴν ἐπίσημη πίστη τῆς πολιτείας.

Στὸ ἄρθρο τονίζεται ὅτι πέρα πολλοὶ μορφωμένοι νέοι παρίστανται σὲ θρησκευτικοὺς γάμους καὶ βαπτίσεις, καὶ «φλερτάρουσι τὴν θρησκεία», ἐνῶ μουσουλμάνοι πληρώνουσι τὸ καθιερωμένον ἀντίτιμο στοὺς γονεῖς τῆς νύφης γιὰ νὰ τὴν πάρουσι. Ὑπάρχει ἔλλειψις ἔργων μὲ ἀντιθρησκευτικὰ θέματα καὶ λείπει ἀπὸ τὰ δημοφιλῆ τηλεοπτικὰ προγράμματα τὸ στοιχεῖον τοῦ ἀθεϊσμοῦ.

Ἡ «Ἠράβδα» ἀναφέρει ὅτι, σύμφωνα μὲ πρόσφατες κοινωνιολογικὲς ἔρευνες, τὸ ποσοστὸν τῶν ἐκκλησιαζομένων ἀνέρχεται σὲ 8% μέχρι 10% τῶν ἐγγλίκων.

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τὰ Γραφεῖα τοῦ «Ἰλισοῦ», Δραγαθανίου 6, ὄροφος 6ος, (Πλατ. Κλαυθμώνος), εἶναι ἀνοικτὰ καθημερινῶς πλὴν Σαββάτου, 9-12.30 π.μ. Τηλ. Γραφείων 3246 837.

ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΟΝ ΓΗΙΝΟΝ ΒΙΟΝ

Χαριτίνη Καλλιγᾶ, Ἀθηναί
Ρένα Γρυπταίου, Ἀθηναί
Ἄντ. Οἰκονόμου, Καλυμνος

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν, ἀποστέλλετε μὲ ταχυδρομικὴν ἢ τραπεζικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν: «Κωστὴν Μελισσαρόπουλον, Δραγαθανίου 6, Ἀθήνας, 122». Ἀποστολαί μὲ τραπεζικὰς ἐντολὰς μᾶς δυσκολεύουν.

Αἱ Τραπεζαὶ ζητοῦν χαρτόσημον καὶ παρουσιάζουν δυσκολίας.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στοὺς κατωτέρω συνδρομητὰς μας, ἐπεστράφησαν ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖον μὲ τὴν σημείωσιν: «μετώκησε» ἢ «ἄγνωστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τοὺς γνωρίζουν νὰ τοὺς εἰδοποιήσουν, ἢ νὰ μᾶς δώσουν τὰς διευθύνσεις των:

ΑΘΗΝΩΝ

Αριστ. Βουδούρης, Καμπούρογλου 42

Λεων. Λογοθέτης, Τασίτσα 15

Κων. Μουσαβερές, Κύπρου 40—42

Λαζ-Παζαρτζίδης, Καισαρείας 11

Παν. Πανατζόπουλος, Χρ. Λαδᾶ 1

Ἄντ. Παπασταύρου, Παρασίου 35

Μιχ. Τσακαλιάν, Μπιζανίου 10, Χαλάνδρι

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Νικ. Αὐγερινός, Διστόμου 1, Λεβάχεια

Ἐλ. Κωνσταντινίδου, Δ. Γούναρη 22, Θεσ/νίκη

Δημ. Κονδύλης, Γερμανία

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

Ἡ κ. Φρίντα Χαρίτου κατέθεσεν ὑπὲρ τῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρίας ἐν Ἑλλάδι Δρχ. 5.000 εἰς μνήμην τοῦ συζύγου τῆς Ἰωάννου Χαρίτου.

Ἡ κ. Μιράντα Μυράτ κατέθεσεν ὑπὲρ τῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρίας ἐν Ἑλλάδι Δρχ. 1.000 εἰς μνήμην τῆς μητέρας τῆς Κυβέλης

Ἡ κ. Σοφία Χαλικοπούλου κατέθεσεν ὑπὲρ τῆς Στέγης τῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρίας ἐν Ἑλλάδι, Δρχ. 2.500, εἰς μνήμην τῆς ἀγαπημένης τῆς Ἐλένης Γαζῆ.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΙΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

(μὲ τὴ σειρά λήψεως)

Ἰω. Βασιλείου: Ἀσιατικὰ ποιήματα, Ἀθήναι 1979

Κων. Ἀναγνωστοπούλου: Συμβολὴ στὴ διαδικασία κρίσεως καὶ προετοιμασίας υποψηφίου Τεκτονός. Ἰωάννινα 1979

Νύση Μεταξᾶ - Μεσσηνέζη: Ὄθω! καὶ Ἑλληνο - Βαυαρικὴ φιλία

Πετρούλας Αλ. Παναγιωτίδου: Τὸ τραγοῦδι τῆς ζωῆς μου. Συνεχίζεται. Ὑπάρχεις Θεέ μου. Ἀθήνα 1979

Δέσποινας Πατρινοῦ: Παιδιά τοῦ Σῆθ καὶ τοῦ Κάιν

Ρόης Παπαγγέλου: Μᾶσκες (ποίηση). Ἀθήνα 1979.

Μαρίτσας Παρασκευᾶ: Πορεία (ποίηση) Ἀθήνα 1977. Ἐξομολόγηση (διηγήματα). Ἀθήνα 1978

Ἰδιοκτήτης: Ἐκδόσεις «Ἰλι-
σός» Συν Π.Ε., Δραγατσανίου
6. Ἐκδότης - Διευθυντής: Κω-
στής Ν. Μελισσαρόπουλος,
Πλατ. Ἐθνικῆς Τραπεζῆς 3,
Φιλοθέη. Προιστάμ. Τυπογρα-
φείου: Ε. Σωτηρόπουλος &
Σία, Κερατσινίου 72, Τ.Τ.
209-Τηλ. 5224728.

Τιμὴ τεύχους δρχ. 40
Ἀθήναι, Μάιος - Ἰούν. 1979

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Κρητικὴ Ἑστία (Ἰαν. - Φεβρ.)
Ὁ Κόσμος τῆς Ψυχῆς (Ἰαν. Φεβρ.)
Προβλήματα ἐκκλησιαστικὰ - κοι-
νωνικὰ (Ἰαν. - Μάρτ.)
Ἰσραηλινὰ Νέα (Φεβρ, Μάρτ.)
Ἐλεύθερη Σκέψη (Φεβρ., Μάρτ.,
Ἄπρ.)
Σταθμοὶ (Μάρτ.)
Χρονικὰ (Μάρτ., Ἄπρ.)
Ἀνοιχτοὶ Ὁρίζοντες (Μάρτ., Ἄπρ.)
Ροταριανὸς Ὅμιλος Χανίων (Μάρτ.,
Ἄπρ.)
Σύγχρονη Σκέψη (Μάρτ., Ἄπρ.)
Κρητικὸ Βῆμα (Ἄπρ.)
Πολιτικὸ Κριτήριον (Ἄπρ.)
Ὁ Φυσιολάτρης (Μάιος - Ἰούν.)

ΒΙΒΛΙΑ ΕΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΝ
Εὐάγ. Ψαράς, Βιβλιοπωλεῖον, Πλατ.
Ἰπποδρομίου 10, τηλ. 265 042

ΒΙΒΛΙΑ ΕΙΣ ΚΥΠΡΟΝ
Ἄντ. Στυλιανοῦ, Βιβλιοπωλεῖον,
Σαριπόλου 15, Λεμεσός

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ»

Ἄλεξ)πολις: Ἐλ. Γιαννώτας
Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Δράμα: Φίλ. Τζάλλας
Ζάκυνθος: Ν. Ταμπαλῆς
Ἡράκλειον: Λ. Κουντῆς
Θεσσαλονίκη: Εὐ. Ψαράς
Ἰωάννινα: Μιχ. Πραπίδης
Καβάλα: Κ. Παπαγεωργίου
Καλαμάτα: Π. Γκλεγκλῆς
Κέρκυρα: Κ. Ἄγιους
Κομοτινὴ: Ἰω. Σαμουρκασίδης
Λαμία: Κ. Φαλίδας
Λάρισα: Βασ. Παπαζήσης
Μυτιλήνη: Ἄριστ. Ἀρμούντας
Πάτραι: Ἀθ. Κοντοσακίς
Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίδα: Γ. Λάμπρου
Χανιά: Ν. Βαρδάκης
Ἀμμόχωστος: Ἄνδρ. Τσόκκος
Λεμεσός: Ἀντώνιος Στυλιανοῦ
Λευκωσία: Ἀχ. Ζαβαλλῆς
Πάφος: Κ. Καθητζιώτης
Ἰσταμπούλ: Γ. Βακαλόπουλος

Τὸ προσεχὲς τεῦχος τοῦ ΙΛΙΣΟΥ
λόγῳ θερινῶν διακοπῶν θὰ εἶναι
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ — ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ.